

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
GELECEK KORKUSU VE İŞ BULMA KAYGISI
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Muhammed Fatih ÜSTÜN

Yüksek Lisans Tezi

Antrenörlük Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Hayri AKYÜZ

2025

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KORKUSU
VE İŞ BULMA KAYGISI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Fatih ÜSTÜN

Danışman: Doç. Dr. Hayri AKYÜZ

BAYBURT – 2025

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Hayri AKYÜZ danışmanlığında, Muhammed Fatih ÜSTÜN tarafından hazırlanan “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gelecek Korkusu ve İş Bulma Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ” başlıklı bu çalışma, 30.12.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği / çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Hayri AKYÜZ

Üye : Prof. Dr. Fatih YAŞARTÜRK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Emre BOZ

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bünyamin ALIM
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Hayri AKYÜZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gelecek Korkusu ve İş Bulma Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

30.12.2025

Muhammed Fatih ÜSTÜN

ÖN SÖZ

Bu tez, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimim kapsamında hazırlanmıştır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yürütülen bu çalışma, araştırma sürecinde karşılaşılan deneyimlerim ve elde edilen bulgularla alan yazına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu sürecin her aşamasında bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren değerli danışmanım Doç. Dr. Hayri AKYÜZ'e teşekkürlerimi sunarım. Çalışma süresince bana destek olan ve beni akademik hayatımda ilerlemem için cesaretlendiren lisans hocalarım Prof. Dr. Dilşad ÇOKNAZ ve Doç. Dr. Nuh Osman YILDIZ'a, birlikte çalıştığım arkadaşlarıma ve her zaman yanımda olan aileme minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilere de katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, spor bilimleri alanında eğitim gören öğrencilere ve bu alandaki kariyer planlamalarıyla ilgilenen araştırmacılara faydalı olması temennisiyle...

Muhammed Fatih ÜSTÜN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KORKUSU VE İŞ BULMA KAYGISI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Muhammed Fatih ÜSTÜN

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hayri AKYÜZ

Bayburt-2025, Sayfa: 88

Günümüz koşullarında iş gücü piyasasında yaşanan belirsizlikler, üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygı düzeylerini artırmaktadır. Bu araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin mezuniyet sonrası yaşamlarına ve kariyer süreçlerine ilişkin algıları ile gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluşturmuş, örneklemini ise 2024–2025 eğitim-öğretim yılında fakültenin farklı bölümlerinde öğrenim gören 408 öğrenci meydana getirmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak çevrim içi anket formu kullanılmış; Kişisel Bilgi Formu, Gelecek Korkusu Ölçeği ve İş Bulma Kaygısı Ölçeğinden yararlanılmıştır. Veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler ve Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış; verilerin dağılım özellikleri incelendikten sonra parametrik testler uygulanmıştır. Demografik değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, gelecek korkusu ile genel gelecek kaygısı arasında güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. İş bulma kaygısı ile gelecek korkusu, gelecekte umutsuzluk ve genel gelecek kaygısı arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve algılanan gelir düzeyi değişkenlerine göre iş bulma kaygısı ile gelecek korkusu ve genel gelecek kaygısı düzeylerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Genel olarak sonuçlar, öğrencilerin geleceğe dair algıları ile iş bulma kaygısı düzeyleri arasında demografik değişkenlerle anlamlı bağlantılar bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelecek korkusu, kaygı, iş bulma kaygısı, genç işsizlik.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FEAR OF FUTURE AND JOB SEARCH ANXIETY LEVELS OF SPORTS SCIENCES FACULTY STUDENTS

Muhammed Fatih ÜSTÜN

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Coaching Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hayri AKYÜZ

Bayburt-2025, Pages: 88

Uncertainties in today's labor market increase the levels of future-oriented anxiety among university students. The aim of this study is to examine the relationship between sport sciences faculty students' perceptions of their post-graduation life and career processes and their levels of future fear and job-finding anxiety. A quantitative research approach employing the relational survey model was used. The population of the study consisted of students enrolled in the Faculty of Sport Sciences at Bayburt University, while the sample comprised 408 students studying in different departments during the 2024–2025 academic year. Data were collected through an online questionnaire, including the Personal Information Form, the Future Fear Scale, and the Job-Finding Anxiety Scale. The data were analyzed using the SPSS statistical software. Descriptive statistics and Cronbach's Alpha coefficients were calculated, and after examining the distribution characteristics of the data, parametric tests were applied. Independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used to determine differences according to demographic variables, while Pearson correlation analysis was conducted to examine the relationships between variables. According to the findings, a strong and positive relationship was found between future fear and general future anxiety. Negative and significant relationships were identified between job-finding anxiety and future fear, hopelessness about the future, and general future anxiety. Significant differences were observed in job-finding anxiety, future fear, and general future anxiety levels according to gender, age, class level, and perceived income level. Overall, the results reveal that students' perceptions of the future and their levels of job-finding anxiety are significantly associated with demographic variables.

Keywords: Fear of the future, anxiety, job search anxiety, youth unemployment.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	II
BEYANNAME.....	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLAR.....	X
ŞEKİLLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XII
SİMGELER.....	XII
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	4
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Varsayımlar	8
Terim ve Tanımları.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	11
1.1. GELECEK KAYGISI	11
1.1.1. Gelecek Kaygısını Etkileyen Faktörler.....	11
1.1.2. Gelecek Kaygısının Kişiler Üzerindeki Etkisi.....	12
1.2. KAYGI KAVRAMI	12
1.2.1. Kaygı Türleri	14
1.2.1.1. Durumluk kaygı.....	14
1.2.1.2. Sürekli kaygı.....	14
1.2.2. Kaygı ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar.....	15
1.2.2.1. Psikanalitik yaklaşım.....	15
1.2.2.2. Varoluşçu kuram	16
1.2.2.3. Bilişsel kuram.....	16
1.2.2.4. Davranışçı kuram.....	16
1.2.3. Kaygı Nedenleri.....	17
1.2.4. Kaygı Belirtileri.....	18
1.2.5. Kaygı ve İşsizlik	19
1.3. İŞSİZLİK.....	20
1.3.1. İşsizlik Sınıflandırılması.....	21
1.3.1.1. İstemli işsizlik.....	21
1.3.1.2. İstem dışı işsizlik	21
1.3.1.3. Geçici işsizlik	21
1.3.1.4. Mevsimlik işsizlik	21
1.3.1.5. Konjonktürel işsizlik.....	22
1.3.1.6. Teknolojik işsizlik	22
1.3.1.7. Yapısal işsizlik.....	22

1.3.1.8. Gizli işsizlik.....	22
1.3.2. İşsizlik Psikolojisi.....	23
1.3.3. İşsizlik Kaygısı	23
1.3.4. Genç İşsizlik	25
1.3.5. Genç İşsizliğe Neden Olan Faktörler	26
1.3.6. Genç İşsizliğin Ortaya Çıkardığı Sorunlar	27
1.3.6.1. Ekonomik sorunlar	29
1.3.6.2. Sosyal sorunlar	30
1.3.6.3. Psikolojik sorunlar.....	32
1.3.7. Dünyada Genç İşsizlik Sorunu	33
1.3.8. Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu.....	34
1.3.9. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı	35
1.3.10. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısıyla İlişkili Faktörler.....	36
1.3.10.1. Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği.....	36
1.3.10.2. Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği	36
1.3.10.3. Çevresel ve sosyal baskı	37
1.3.11. Spor Bilimleri ile İlgili Sektörler ve İşsizlik Sorunları.....	38
1.3.12. İstihdamın Durumu.....	41
1.3.13. Spor Bilimlerinde Kariyer	42
1.3.14. Spor Bilimleri ve Eğitim Kurumları.....	42
1.3.15. Spor Bilimlerinde Kariyer Alanları ve İş İstihdamı	44
İKİNCİ BÖLÜM	46
2. YÖNTEM	46
2.1. ARAŞTIRMA MODELİ	46
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	46
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	46
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	47
2.3.2. Ölçekler	47
2.4. SÜRECİ	47
2.5. VERİ ANALİZİ.....	48
2.5.1. Tanımlayıcı İstatistikler:.....	48
2.5.2. Güvenirlilik Analizi:	48
2.5.3. İlişkisel ve Karşılaştırmalı İstatistikler:.....	48
2.5.4. Korelasyon Analizi:	49
2.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	49
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	50
3. BULGULAR.....	50
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	58
Sonuç	58
Tartışma.....	60
Öneriler.....	71
KAYNAKÇA.....	75
EKLER	84
Ek 1: Demografik Anket Formu.....	84

Ek2: Gelecek Korkusu Ölçek Formu	85
Ek3: İş Bulma Kaygısı Ölçek Formu	86
Ek4: Etik Kurul.....	87
ÖZ GEÇMİŞ	88

TABLÖLER

Tablo 1: Ölçeklerin Cronbach's Alpha Güvenilirlik Katsayıları.....	49
Tablo 2: Araştırma Grubunun Cinsiyet Dağılımına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar..	50
Tablo 3: Araştırma Grubunun Sınıf Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar.....	50
Tablo 4: Araştırma Grubunun Bölüm Değişkenine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar ..	50
Tablo 5: Araştırma Grubunun Algılanan Gelir Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar	51
Tablo 6: Araştırma Grubunun Burs/Kredi Durumuna İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar	51
Tablo 7: Araştırma Grubunun Çalışma Durumuna İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar...	52
Tablo 8: Araştırma Grubunun Yaş Bilgilerine İlişkin Tanımlayıcı Analiz Sonuçları.....	52
Tablo 9: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının t-Testi Sonuçları	52
Tablo 10: Burs/Kredi Durumuna Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları	53
Tablo 11: Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	53
Tablo 12: Katılımcıların Bölüm Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	54
Tablo 13: Araştırma Grubunun Algılanan Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları	55
Tablo 14: Araştırma Grubunun Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	56
Tablo 15: Araştırma Grubunun Yaş Değişkeni ile Ölçek Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	56
Tablo 16: Araştırma Grubunun Ölçekler Arası Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	57

ŞEKİLLER

Şekil 1: Kaygı Belirtileri	19
Şekil 2: Spor Endüstrisini Oluşturan Temel Unsurlar	39

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ANOVA	: Analysis of Variance (Varyans Analizi)
BAP	: Bilimsel Araştırma Projeleri
ILO	: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
OECD	: Organisation for Economic Co-Operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

SİMGELER

p	: Anlamlılık değeri (olasılık)
α	: Anlamlılık düzeyi
R	: Korelasyon katsayısı
t	: t-testi değeri
F	: ANOVA test değeri
$\bar{X}$	: Aritmetik ortalama
SD	: Standart sapma

GİRİŞ

Günümüzde iş gücü piyasasında yaşanan hızlı değişimler, bireylerin kariyer planlaması yaparken daha bilinçli ve stratejik davranmalarını gerektirmektedir. Özellikle üniversite öğrencileri, mezuniyet sonrası kariyerlerini şekillendirme sürecinde çeşitli belirsizliklerle karşılaşmakta ve bu durum, geleceğe yönelik kaygılarını artırmaktadır. İş bulma sürecinde yaşanan endişeler, bireylerin iş bulma kaygısı düzeylerini etkileyerek, mesleki yönelimlerinde farklılaşmalara neden olabilmektedir (Suzic, 2014).

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri de bu süreçten önemli ölçüde etkilenmektedir. Spor sektörü, geniş bir yelpazede iş imkânları sunmakla birlikte, bu alandaki istihdam olanaklarının yeterliliği, mezunların sektöre entegrasyonu ve kariyer bilinçlerinin gelişmişlik düzeyi gibi konular, tartışmaya açık alanlar olarak öne çıkmaktadır. İş bulma sürecinde yaşanan kaygı ve belirsizlikler, öğrencilerin mesleki tercihlerini ve kariyer hedeflerini doğrudan şekillendirmektedir (Kaçay vd., 2023).

Spor Bilimleri, günümüzde yalnızca fiziksel aktivite ve performans alanıyla sınırlı kalmayıp sağlık, eğitim, ekonomi ve sosyal yaşam gibi birçok disiplini kapsayan çok yönlü bir bilim dalıdır (Deveci, 2023). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri, bu alanda yetişen geleceğin profesyonelleri olarak toplumun sağlık ve refah düzeyinin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin yaşadıkları kaygıların incelenmesi hem bireysel hem de toplumsal açıdan büyük önem taşımaktadır.

Korku ve kaygı, bireyin tehdit veya belirsizlik karşısında gösterdiği psikolojik ve fizyolojik tepkilerdir. Korku, belirli ve somut bir tehdide karşı ortaya çıkan ani bir tepkiyken, kaygı daha çok belirsiz ve geleceğe yönelik olası tehditlere karşı hissedilen sürekli bir huzursuzluk halidir. Geleceğe dair belirsizlikler, bireyde hem korku hem de kaygıyı tetikleyebilir. Gelecek korkusu, doğrudan bir tehdit algısıyla ortaya çıkarken, gelecek kaygısı bu belirsizliğin yol açtığı sürekli endişe halidir. Bu iki kavram, bireyin geleceğe yönelik psikolojik süreçlerinde birbirini tamamlayan unsurlar olarak değerlendirilmelidir (Gündüz & Kocabaşı, 2022).

Kaygı, bireyin iç ya da dış çevresinden gelen bir uyarı ile karşılaştağında ortaya çıkan bedensel, duygusal ve zihinsel tepkiler bütünüdür. Başka bir ifadeyle, kişinin karşılaştığı durumlar ve olaylar karşısında hissettiğı, kontrol etmekte zorlandığı yoğun endişe ve gerginlik durumudur. Kaygı, genellikle olumsuz bir duygu olarak değerlendirilse de organizma üzerinde

uyarıcı, koruyucu ve harekete geçirici etkileri de bulunmaktadır. Yapıcı kaygı, bireyin hedeflerine ulaşma konusunda motive olmasını sağlarken, akademik ve profesyonel gelişimi destekleyerek öğrenmeye yönelik istekliliğini artırabilir (Şanlı Kula & Saraç, 2016).

Üniversite öğrencilerinin okul hayatlarının son yıllarında, en belirgin kaygı kaynaklarından biri geleceğe yönelik endişelerdir. Bu kaygı, genellikle iş bulma ve işsizlik korkusu ile doğrudan ilişkilidir (Arslanboğa & Turhan, 2022). Üniversite eğitiminin temel amacı, öğrencilere çeşitli sektörlerde çalışabilecek becerileri kazandırarak onları profesyonel dünyaya hazırlamaktır. Ancak üniversitelerin sayısındaki hızlı artış ve mezun sayısının yükselmesi, iş gücü piyasasına giriş konusunda gençlerin birbirleriyle büyük bir rekabete girmelerini zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte, ülkedeki işsizlik sorununun varlığı, gençlerin iş bulma endişelerinin daha da derinleşmesine neden olmuştur (Dursun & Aytaç, 2009)

Gelecek kaygısı, bireyin belirsizlikler karşısında yoğun endişe, stres, umutsuzluk ve korku hissetmesi olarak da tanımlanabilir. Özellikle üniversite dönemi, bu duygunun sıkça yaşandığı bir süreçtir. Öğrencilerde iş bulma korkusu, ekonomik zorluklar ve akademik başarısızlık endişesi gibi etkenler bu kaygıyı tetikleyerek akademik başarıdan sosyal ilişkilere, aile hayatından genel yaşam kalitesi ve psikolojik sağlığa kadar birçok alanda olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Geylani, 2024).

Ülkenin ekonomik durumu, öğrencinin okuduğu bölümün işsizlik oranı, yaşanan doğal afetler, kariyer ve gelecek endişelerinin ön plana çıkmasına neden olabilir (Geylani, 2024). Üniversite öğrencileri, akademik, sosyal, ailesel ve ekonomik alanlarda çeşitli zorluklarla karşılaşabilmektedir. Kariyer hedeflerine ulaşma ve kişisel gelişimlerini sürdürme çabası içindeyken, aynı zamanda yoğun stres ve gelecek kaygısıyla başa çıkmak durumunda kalmaktadırlar (Varol, 2023).

Üniversite eğitimi süresince öğrencilerin kaygılarını etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, öğrenim görülen şehirden sosyoekonomik düzeye, üniversite ortamındaki sosyal ilişkilerden barınma sorunlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Ekonomik bağımsızlık kazanamayan gençler, ailelerine bağımlı yaşamaya devam etmek zorunda kalmakta kendi başlarına bir yaşam kurma fırsatı bulamamaktadırlar. Bu durum, geleceğe yönelik umutsuzluk ve kaygıları artırmaktadır (Cihan & Araç Ilgar, 2019).

Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında genellikle beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümleri yer almaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği haricindeki bölümlerden mezun olan öğrenciler, pedagojik formasyon alarak öğretmen adayı olma imkanına sahiptir. Bu durum, istihdam edilebilirlik

oranını artırdığı için beden eğitimi öğretmeni olmak isteyen öğrenci sayısında önemli bir artışa yol açmıştır. Ayrıca, her spor branşı için ilgili federasyonlar kendi bünyelerinde antrenör yetiştirme süreçlerini yürütmektedir. Yükseköğretim kurumlarında 4 yıl süren spor eğitimi ile karşılaştırıldığında, daha kısa süreli antrenörlük eğitimine sahip bireylerle birlikte, istihdam fırsatları daralmaktadır. Özetle spor eğitimi almış üniversite mezunu sayısının arttığı ancak spor sektöründe istihdam olanaklarının sınırlı olduğu bu durumun da spor bilimleri öğrencilerinin gelecek kaygısı konusunda endişe duymasına yol açtığı söylenebilir (Tutar & Öner, 2023).

Günümüzde büyük bir endüstri olarak değerlendirilen spor, bireylere geniş kapsamlı meslek ve kariyer olanakları sunmaktadır. Spor alanındaki kariyer fırsatları, doğrudan spor endüstrisine yönelik meslekler ve spor ile ilişkili endüstrilere dayalı meslekler olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmaktadır. Spor endüstrisi içinde yer alan meslekler arasında sporcu, antrenör, spor eğitimcisi ve spor yöneticisi gibi alanlar öne çıkmaktadır. Öte yandan, spor endüstrisiyle bağlantılı sektörlerde sosyal medya, spor fotoğrafçılığı, spor yazarlığı, spor pazarlaması, menajerlik, fizyoterapi, spor hukuku, spor psikolojisi gibi çeşitli meslek dalları bulunmaktadır. Ayrıca, bireyler spor bilimleri alanında lisansüstü ve doktora seviyesinde eğitim alarak akademik kariyer yapma imkanına da sahiptir (Güner & Hacıcaferoğlu, 2022)

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Araştırmanın Konusu

Günümüzde iş gücü piyasasında yaşanan belirsizlikler, bireylerin iş bulma süreçlerine dair kaygılarını artırmaktadır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri, mezuniyet sonrası iş bulma olanakları ve geleceğe yönelik belirsizlikler konusunda çeşitli kaygılar yaşamaktadır. Bu kaygıların hem bireysel hem de mesleki gelişim üzerinde önemli etkileri olabilmektedir.

Bu araştırmada, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı arasındaki ilişkiler incelenecektir. Öğrencilerin mesleki yeterlilik algıları, işe alım süreçlerine dair bilgi düzeyleri ve istihdam edilebilirliklerine yönelik düşünceleri, kariyer planlamaları üzerindeki etkileri bağlamında ele alınacaktır. Araştırma, spor bilimleri öğrencilerinin kariyer bilinç düzeylerini anlamaya ve onların iş gücü piyasasına entegrasyonlarını kolaylaştıracak stratejiler geliştirmeye yönelik önemli veriler sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Problemi

Üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrasında en çok karşılaştıkları sorunlardan biri, istihdam olanaklarının sınırlı olması ve bu durumun öğrencilerde yarattığı gelecek kaygısıdır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri de diğer fakülte öğrencilerinde olduğu gibi mezuniyet sonrası iş bulma konusunda belirsizlikler yaşamaktadır. Bu belirsizlikler, öğrencilerin geleceğe dair korkularını artırmakta ve iş bulma kaygılarını tetiklemektedir.

Spor Bilimleri alanında mezun olan öğrencilerin bir kısmı kamu kurumlarında, bir kısmı ise özel sektörde istihdam edilmektedir. Ancak mevcut istihdam koşulları ve rekabet ortamı, öğrenciler üzerinde psikolojik baskı oluşturmaktadır. Bu baskı, hem eğitim sürecindeki motivasyonlarını hem de mezuniyet sonrası mesleki gelişimlerini etkileyebilmektedir.

Bu çalışmanın temel problemi, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı arasındaki ilişkinin nasıl şekillendiğini belirlemektir.

Araştırma Soruları

Kullanılan ölçekler doğrultusunda, araştırmada ele alınacak temel sorular şunlardır:

1. Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu düzeyleri nasıldır?
- Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Katılımcıların yaş değişkeni ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Katılımcıların medeni durumu ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenim gördüğü sınıf ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenim gördüğü bölüm ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların aile gelir durumu ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenci bursu veya kredi alma durumu ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların çalışma durumu ile gelecek korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin iş bulma kaygı düzeyleri nasıldır?

- Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların yaş değişkeni ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Katılımcıların medeni durumu ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenim gördüğü sınıf ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenim gördüğü bölüm ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların aile gelir durumu ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların öğrenci bursu veya kredi alma durumu ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Katılımcıların çalışma durumu ile iş bulma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Gelecek korkusu ile iş bulma kaygısı arasındaki ilişki nedir?

- Gelecek korkusu yaşayan öğrenciler, iş bulma kaygısını daha yüksek seviyede mi yaşamaktadır?

Bu sorular, araştırma kapsamında öğrencilerin gelecek korkusu, iş bulma sürecindeki kaygılarının çok yönlü bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu ve iş bulma kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Günümüzde iş gücü piyasasında yaşanan hızlı değişimler, bireylerin kariyer planlamalarını bilinçli ve stratejik bir şekilde yapmalarını zorunlu kılmaktadır. Özellikle spor sektöründe istihdam olanaklarının sınırlı olması, mezunların iş gücü piyasasına entegrasyonunu zorlaştırmakta ve kariyer süreçlerine yönelik kaygılarını artırmaktadır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Küreselleşen iş gücü piyasası ve sürekli değişen ekonomik koşullar, üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyer planlamalarına yönelik bilinçli ve stratejik adımlar atmalarını zorunlu kılmaktadır (Uğuz Arsu, 2022). Günümüzde özellikle spor sektörü, geniş bir mesleki yelpaze sunmasına rağmen, istihdam olanaklarının sınırlılığı ve rekabetin yoğunluğu, mezunların iş gücü piyasasına entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Bu durum, öğrencilerin iş bulma sürecine yönelik kaygılarının artmasına ve kariyer planlamalarına dair bilinç düzeylerinin önem kazanmasına neden olmaktadır (Satılmış, 2022).

Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkuları ve iş bulma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, alan yazına önemli katkılar sunabilecek bir araştırma konusudur. Mevcut literatürde, spor bilimleri öğrencilerinin iş gücü piyasasına yönelik algıları ve istihdam süreçlerine ilişkin kaygıları ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çoğu araştırma, spor bilimleri mezunlarının istihdam sorunlarını genel çerçevede ele almakta, ancak bu sürecin bireysel ve psikososyal yönlerini detaylı bir şekilde incelememektedir. Bu çalışma, ilgili alandaki bu eksikliği gidermeyi amaçlamakta ve bireylerin kariyer gelişim süreçlerinde karşılaştıkları psikolojik faktörleri daha derinlemesine ele alarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın güçlü yönlerinden biri, gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı gibi psikososyal değişkenleri bir arada ele alması ve bunlar arasındaki ilişkileri incelemesidir. Bu

sayede, öğrencilerin iş gücü piyasasına yönelik bilinç düzeylerini artırmaya yönelik geliştirilebilecek stratejiler hakkında daha kapsamlı bilgiler sunulabilecektir.

Bu araştırmanın gerekçesi, Bayburt Üniversitesi spor bilimleri alanında eğitim gören bireylerin mezuniyet sonrası karşılaşılabilecekleri kariyer belirsizliklerini anlamak ve bu belirsizlikleri azaltmaya yönelik farkındalık kazandırmaktır. Araştırma sonuçları, üniversitelerde kariyer rehberliği hizmetlerinin geliştirilmesine ve spor sektöründeki istihdam politikalarına katkı sunabilecek veriler sağlamaya yönelik potansiyele sahiptir. Özellikle, öğrencilerin kariyer süreçlerine ilişkin farkındalıklarını artırarak mesleki yönelimlerini daha bilinçli bir şekilde yapmalarına yardımcı olabilecek çıktılar elde edilmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, belirli kavramsal, yöntemsel ve teknik sınırlılıklar çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışmanın bulgularının yorumlanması ve genellenmesi sürecinde aşağıdaki sınırlılıkların göz önünde bulundurulması gerekmektedir:

Kavramsal Sınırlılıklar

Araştırma değişkenleri açısından çalışma, gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı değişkenleriyle sınırlandırılmıştır. Bu değişkenler dışında, öğrencilerin kariyer planlamalarını etkileyebilecek diğer psikososyal faktörler (öz-yeterlilik algısı, motivasyon, akademik doyum vb.) araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri hedef kitle olarak belirlenmiş olup farklı üniversite ve fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin iş bulma kaygıları araştırma kapsamına alınmamıştır.

İstihdam olanakları bağlamında çalışma, spor sektöründeki iş fırsatlarıyla sınırlandırılmış olup diğer sektörlerde çalışma potansiyeli taşıyan mezunlar araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Yöntemsel Sınırlılıklar

Veri toplama araçları, yalnızca iş bulma kaygısı ve gelecek korkusu ölçekleri ile sınırlandırılmıştır. Katılımcıların görüşlerini derinlemesine anlamaya yönelik nitel veri toplama teknikleri (görüşme, açık uçlu anket vb.) kullanılmamıştır.

Örneklem grubu, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile sınırlandırılmış olup, farklı üniversitelerdeki öğrencilerin görüşleri araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu nedenle, elde edilen bulgular tüm Spor Bilimleri Fakülteleri öğrencilerine genellenemez.

Teknik ve Etik Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında, öğrencilerin iş bulma kaygılarını etkileyebilecek bireysel geçmişleri, kişisel deneyimleri ve psikolojik durumları gibi kişisel veriler detaylı olarak incelenmemiştir.

Katılımcılar gönüllülük esasına göre araştırmaya dâhil edilmiş olup, zorunlu veya rastgele bir örnekleme yöntemi uygulanmamıştır. Bu durum, yanıtlayan bireylerin belirli bir görüş veya kaygı düzeyine sahip olma olasılığını artırabilir.

Varsayımlar

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından aşağıdaki varsayımların doğruluğu kabul edilmiştir:

Katılımcıların verdikleri yanıtların içten ve doğru olduğu kabul edilmiştir.

- Ölçeklerin uygulanması sırasında öğrencilerin gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır. Katılımcıların sosyal beğenirlik kaygısı taşımadan, dürüst ve samimi cevaplar verdikleri öngörülmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin, ölçmeyi amaçladıkları değişkenleri geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirdiği kabul edilmiştir.

- İş bulma kaygısı ve gelecek korkusu ölçeklerinin, ilgili değişkenleri ölçmede bilimsel açıdan yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Örneklem grubunun, araştırma kapsamına uygun olduğu ve çalışmanın amacına yönelik yeterli bilgi sağlayabileceği kabul edilmiştir.

- Araştırmaya katılan Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin, iş bulma kaygısı ve gelecek korkusu gibi değişkenleri deneyimleyebilecek bireyler olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın yürütüldüğü zaman diliminin, katılımcıların iş bulma kaygısı ve gelecek korkusu düzeylerini anlamlı bir şekilde değerlendirmek için uygun olduğu kabul edilmiştir.

- Katılımcıların akademik süreçlerinin, iş gücü piyasasına yönelik beklentilerini ve kaygılarını ölçmek açısından elverişli bir dönemde olduğu varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama yönteminin, çalışmanın amaçlarına ulaşmak için yeterli olduğu kabul edilmiştir.

- Çalışmada kullanılan ölçeklerin ve anketlerin, araştırma problemini açıklamaya yönelik uygun araçlar olduğu öngörülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, gelecek korkusu düzeyleri ile iş bulma kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığını değerlendirebilecek bilinç düzeyine sahip oldukları kabul edilmiştir.

- Katılımcıların, kariyer planlamalarına ilişkin bilgi ve düşüncelerini oluşturmuş bireyler olduğu varsayılmaktadır.

Bu varsayımlar doğrultusunda, araştırma sürecinde elde edilen verilerin güvenilirliğini artırmak amacıyla SPSS programı kullanılmıştır.

Terim ve Tanımları

Bu araştırmada ele alınan bazı kavramlar, aşağıda belirtilen tanımları doğrultusunda kullanılmıştır.

Gelecek Kavramı

Gelecek, bireylerin henüz gerçekleşmemiş olan zaman dilimini ifade eder. Kişisel hedeflerin ve beklentilerin yerine getirilmesini umut ettiğimiz bir alandır. Gelecek, genellikle belirsizlikle dolu olduğundan, insanlar için birçok farklı anlam ifade edebilir.

Kaygı Kavramı

Temel bir insan duygusu olarak kabul edilen kaygı, endişe, korku ve merak anlamlarını içerir; kelime kökenini ise eski yunanca “anxietas” kelimesinden alır (Cansız vd., 2023).

Korku Kavramı

“Korku” veya “korkmak” kavramı, insanın en temel psikolojik ve fizyolojik tepkilerinden biri olup, varoluşsal bir duygu durumunu yansıtır (Başaran, 2016).

Kariyer Kavramı

Kariyer, bireyin yaşamı boyunca edineceği ve belirli ölçüde yön verebileceği iş deneyimleri ile faaliyetleri kapsayan, kişisel ve kurumsal hedeflerle doğrudan bağlantılı bir süreçtir (Vergiliel Tüz, 2003).

İş Kavramı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işsizliği, istihdam edilmeyen bireyler olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, herhangi bir işte ister ücretli, ister yevmiyeli ya da ücretsiz bir pozisyonda çalışmayan, iş aramaya yönelik bir faaliyeti olmayan kişileri kapsamaktadır. Ayrıca, iş arama süreci içerisinde son dört hafta içinde çeşitli iş arama araçlarını kullanmış ve işe başlamak için iki hafta içinde hazır olabilecek durumda olan, çalışma yaşında bulunan bireyler de işsiz olarak kabul edilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GELECEK KAYGISI

Gelecek kaygısı, Zaleski'ye göre, bireyin uzun vadede karşılaşabileceği istenmeyen değişimlere yönelik hissettiği endişe, korku ve belirsizlik durumu olarak tanımlanmaktadır. Araştırmacıya göre, bu kaygının bilişsel boyutu, fizyolojik ve duygusal bileşenlerine kıyasla daha baskındır. Geleceğe dair özellikle olumsuz düşüncelere kapılma ve bireyin karşılaşabileceği zorluklarla baş etme konusunda yetersiz olduğuna dair algılar, bu bilişsel boyutun temel örnekleri arasında yer almaktadır (Zaleski, 1996).

Gelecek kaygısı, yalnızca insanlara özgü bir durum olarak değerlendirilmektedir. İnsanların aksine, hayvanlar geleceğe yönelik bir anksiyete deneyimlemezler. İnsanları diğer canlı türlerinden ayıran temel unsurlardan biri, metakognisyon geni olarak adlandırılan genin varlığıdır. Bu gen, bireyin zaman kavramına ilişkin farkındalığını sağlar. İnsan, kendisini bekleyen bir geleceğin olduğunu bilir ve bu geleceği tamamen kontrol edemeyeceğinin bilincindedir. Bu farkındalık, bireyde gelecek kaygısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Tarhan, 2012).

Değişen yaşam koşullarına uyum sağlayabilmek ve bu değişimlerin etkilerini kontrol edebilmek bireyler üzerinde önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumluluklar, bireylerde çeşitli gerilimlere yol açabilir ve yaşanan her türlü kaygının, gelecekteki olası etkilerinin olduğu vurgulanmaktadır. Bu tür koşullar altında yaşamını sürdüren bireylerin, gelecekte karşılaşacakları zorlukların ne kadar büyük olursa olsun bunlarla başa çıkabileceklerine dair bir inanca sahip olmaları da önemli bir noktadır. Ancak bireylerin uzak gelecekte karşılaşabilecekleri olumsuz durumlarla baş edebilmek için önceden bir strateji geliştirmeleri oldukça güçtür (Zaleski, 1996).

1.1.1. Gelecek Kaygısını Etkileyen Faktörler

Gelecek kaygısı üzerine yapılan literatür taramaları, bu kaygının çeşitli faktörlerle ilişkili olabileceğine dair birçok araştırma bulgusuna işaret etmektedir. Bu çalışmalar, öğrenilmiş çaresizlik, depresyon ve kaygı, psikolojik dayanıklılık ile benlik saygısı gibi kavramların, bireylerin gelecek kaygısını şekillendiren önemli etmenler arasında yer aldığını ortaya koymaktadır (Usta, 2024).

Gelecek kaygısının ilişkili olduğu faktörler, çeşitli yönlerden incelenmiştir. Bu bağlamda, Bujnowska vd. üç temel unsur üzerinde durmuştur. Bunlar:

- Bireyin kaygıya duyarlılığı.
- Kişinin geçmiş deneyimlerinin ve bu deneyimleri değerlendirme şeklinin etkisi.
- Bireyin hayatındaki dönüm noktaları ve yaşadığı güncel olaylar.

Bu maddeler geleceğe yönelik kaygıyı etkileyen önemli faktörlerdendir (Bujnowska vd., 2019).

1.1.2. Gelecek Kaygısının Kişiler Üzerindeki Etkisi

Gelecek kaygısı yüksek olan bireyler, genellikle gelecekteki zorlu yaşam koşullarıyla başa çıkmada ve gelecek planlarını yapmada zorluk yaşamaktadırlar. Davranışsal boyutta gelecek kaygısı şu şekillerde kendini gösterebilir:

- Hayatta neler olabileceği konusunda pasif bir bekleyişe girilir.
- Belirsizlikten ve riskten kaçınma eğilimi görülür.
- Karşılaşılan durumlarla başa çıkmak için rutin yollara başvurulur.
- Fırsatları arttırmak için risk almak yerine mevcut durumu koruma amacıyla önleyici adımlar atılır.
- Zorlayıcı durumlarla baş etmek için suçlama, rasyonalizasyon veya bastırma gibi savunma mekanizmaları kullanılır.
- Kendi geleceğini güvence altına almak için sosyal ilişkiler kullanılır.

Tüm bu bilgiler ışığında, gelecek kaygısı, bireyin gelecekte karşılaşabileceği durumlarla ilgili endişeli bir bekleyiş içinde olması olarak tanımlanabilir. Bu bekleyişle başa çıkabilmek adına, bireylerin çeşitli yollar denedikleri ancak şu anki zamanda yapılan planların, gelecekteki koşullar için yetersiz kalacağı söylenebilir.

1.2. KAYGI KAVRAMI

İngilizce “anxiety” ve Türkçeye “anksiyete” olarak geçen kavram, olası başarısızlık, talihsizlik ya da tehlike ile ilgili çeşitli fiziksel ve bilişsel belirtilerle kendini gösteren huzursuzluk durumunu tanımlar. Bu terim, Latince “anxietas” ve “angere” kelimelerinden türetilmiştir. Alternatif bir görüşe göre ise “anksiyete” kelimesi, Hint-German dilinde “sıkışma” ve “darlık” anlamına gelen “angh” kökünden türetilmiştir (Yapıcı, 2006). Psikoloji

literatüründe, 20. yüzyılın başlarına kadar korku ve fobi kategorisinde değerlendirilen anksiyetenin, 1928 ve 1931 yıllarında yapılan araştırmalarla korku ve fobiden farklı bir duygusal durum olduğu anlaşılmıştır. Kaygı (anksiyete) teriminin psikoloji alanındaki ilk kullanımı ise 1950'lere dayanmaktadır (Balkaya, 2017).

Kaygı üzerine araştırmalar yürüten bilim insanları, kaygının genellikle bireyin zorlayıcı bir süreçten geçtiği veya bir tehditle karşı karşıya olduğunu algıladığı durumlarda ortaya çıktığı konusunda ortak bir görüşe sahiptir (Usta, 2024). Büyüköztürk, kaygıyı tehdit altındaki bireyin korku ve gerginlik hissetmesi olarak tanımlamıştır (Büyüköztürk, 1997). May ise kaygıyı bireyin tehdit karşısında çaresizlik ve belirsizlik duyguları yaşaması şeklinde ifade etmektedir (Miceli & Cristiano, 2004). Kaygıyı temel bir duygu olarak tanımlamakta ve bu duygunun tehdit kavramı etrafında şekillendiğini vurgulamaktadır. Onlara göre kaygının merkezinde belirsiz bir tehdit algısı yatmakta ve bu algı, belirsizlik ile bekleme duygularını tetiklemektedir. Burada söz konusu olan tehdit, somut bir tehditten ziyade olası bir tehdidi ifade etmektedir (May, 1950).

Liddell, bireyin gelecekteki mutluluğunu sağlamak amacıyla bir plan yaparken kaygı hissettiğini öne sürmüştür. Kaygı, zihinsel süreçlerle birlikte ortaya çıkar ve “zekanın gölgesi” olarak tanımlanır. Liddell, bu görüşünü destekleyen birçok filozof, psikolog ve psikiyatristin de görüşlerine paralel bir şekilde kaygının insan doğasının bir parçası olarak sürekli var olan bir duygu olduğunu ifade etmektedir (Balkaya, 2017).

Kaygı, kişinin olası acı, hayal kırıklığı gibi olumsuzluklara karşı hazırlıklı olmasını sağlayan bir “uyarıcı” işlevi görmektedir. Ayrıca, bu hazırlık sürecinde alınan tedbirler, söz konusu olumsuz olayın gerçekleşmemesini ya da gerçekleşse bile bu durumun daha kolay atlatılmasını mümkün kılacak şekilde “koruyucu” bir özellik taşır. Kaygı, aynı zamanda gelecekteki başarısızlık olasılığına karşı daha fazla çaba sarf etme isteği uyandırarak “motive edici” bir işlevi de yerine getirmektedir (Akgün vd., 2007). Cüceloğlu, kaygının öğrenme süreci üzerindeki etkilerini ele almış ve öğrenilmesi zor bir konuyu anlamaya çalışırken orta düzeyde bir kaygının, en verimli öğrenme koşullarını sağladığını belirtmiştir (Cüceloğlu, 2010). Ayrıca, görevle ilgili uyarıların ortaya çıkardığı orta derecedeki kaygı, bireyin göreve odaklanmasını kolaylaştırarak başarı şansını artırabilmektedir (Eysenck vd., 2007).

1.2.1. Kaygı Türleri

Spielberger, kaygıyı iki farklı kategoriye ayırmıştır (Spielberger, 1966). Bunlar Geçici bir durum olarak ortaya çıkan “durumluk kaygı” ve bireyin kişilik özelliği olarak sürekli var olan “sürekli kaygıdır”.

1.2.1.1. Durumluk kaygı

Spielberger, durumluk kaygıyı bireyin belirli bir durumu tehdit edici olarak algılaması sonucunda ortaya çıkan, süresi ve şiddeti algılanan tehdidin boyutuna ve kalıcılığına bağlı olarak değişen nadiren karşılaşılan durumlara yönelik geçici bir duygusal tepki olarak tanımlamaktadır (Spielberger, 1966). Durumluk kaygı, bireyin günlük yaşamda karşılaştığı zorluklara bağlı olarak ortaya çıkabilen ve şiddeti ile süresi kişisel özellikler ve önceki deneyimlere göre değişkenlik gösteren geçici bir duygusal durum olarak tanımlanabilir (Balkaya, 2017).

Bireyin belirli bir zaman diliminde maruz kaldığı baskılı bir durumu tehdit edici olarak algılaması, baskının etkisinden kurtulana kadar süren olumsuz bir deneyime yol açarak durumluk kaygının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kaya & Varol, 2004). Durumluk kaygının şiddeti, tehdidin ciddiyetine bağlı olarak değişmektedir; tehdit edici ve cesaret kırıcı durumlarda kaygı düzeyi yüksek olurken tehdidin önemsiz görüldüğü veya mevcut tehlikenin tehditkâr olmadığı durumlarda ise kaygı düzeyi daha düşük seviyede kalmaktadır (Barnes vd., 2002).

Bu bağlamda, durumluk kaygı bireyin içinde bulunduğu çevresel koşullara bağlı olarak kendiliğinden ortaya çıkan süresi ve şiddeti algılanan tehdidin derecesine göre değişebilen geçici ancak rahatsız edici bir duygusal durum olarak değerlendirilebilir.

1.2.1.2. Sürekli kaygı

Spielberg, sürekli kaygının belirli koşullar altında ortaya çıkan ve zamanla devam etme eğilimi gösteren olumsuz bir duygusal durum olduğunu belirtmiştir. Bu tür kaygının, diğer tehdit edici durumların aksine, bireyin egosunun tehdit altında olduğu durumlarda ortaya çıktığını vurgulamaktadır.

Literatürde “nevrotik” veya “kronik” olarak da adlandırılan sürekli kaygı, durumluk kaygıya kıyasla daha uzun süreli ve daha istikrarlı bir yapıya sahiptir. Young (1994), sürekli kaygının bireyin kalıcı bir kişilik özelliği olduğunu ve zamanla devam etme eğilimi gösterdiğini belirtmiştir (Balkaya, 2017).

Sürekli kaygı, bir kişilik özelliği olarak kabul edilmekte olup bireyler arasında farklılık gösterebilmektedir. Bu kaygı türünde birey, çeşitli çevresel faktörleri tehdit edici olarak algılayabilir. Ayrıca, çevresel koşullardaki değişimler, durumluk kaygıya kıyasla sürekli kaygı üzerinde daha sınırlı bir etkiye sahiptir (Sahranç, 2007). Sürekli kaygı, içgüdüsel tehlikelerden kaynaklanabileceği gibi, belirgin bir nedeni olmaksızın ve normal kabul edilebilecek çevresel koşullarda da ortaya çıkabilen bir kaygı türüdür. Durumluk kaygıya kıyasla yalnızca süre bakımından değil, niteliksel olarak da farklılık göstermektedir (Geçtan, 2002).

Bu bilgiler doğrultusunda, durumluk ve sürekli kaygı arasında önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Durumluk kaygı, belirli ve anlaşılabilir uyarıcılara karşı otomatik olarak gelişen, geçici ve değişken bir duygusal durum olarak tanımlanmaktadır. Buna karşın, sürekli kaygı bireyin öznel deneyimine dayalı olarak ortaya çıkan olağan kabul edilebilecek koşullarda dahi hissedilebilen daha kalıcı ve daha az değişken bir duygusal durumdur. Kaygıya neden olan koşullar değiştiğinde, durumluk kaygı azalabilir veya tamamen ortadan kalkabilir. Ancak sürekli kaygı, kaygıya yol açan durum değişse bile genellikle çok az değişim gösterir ya da varlığını koruyarak bireyde kalıcı bir duygusal durum olarak devam edebilir (Balkaya, 2017).

1.2.2. Kaygı ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

1.2.2.1. Psikanalitik yaklaşım

Sigmund Freud, kaygının anlaşılması ve açıklanmasına önemli katkılarda bulunmuştur. Kaygı nevrozunu ilk kez 1895 yılında tanımlamış ve bu tarihten itibaren kaygı kavramı çeşitli açılardan incelenmiştir (Özdemir , 2013).

Freud, kaygının üç farklı şekilde ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir.

- Gerçeklik Kaygısı: Bu, dış dünyada bireyi tehdit eden bir durumun fark edilmesi sonucu ortaya çıkan korku veya ürkütücü bir duygudur. Tehlikeli bir durumun varlığının algılanmasıyla birlikte bu tür kaygı meydana gelir (Uyanık, 2007).
- Nevrotik Kaygı: Sebebi tam olarak belirlenemeyen, içgüdülerle ilişkili olan ve bebeklik dönemine kadar uzanan korkular, genellikle mantıkla açıklanamayacak niteliktedir (Yıldırım, 2019).
- Vicdani Kaygı: Egoda suçluluk veya utanç duygularına yol açan vicdani kaygı, özellikle süperegonun vicdan olarak bilinen kısmı tarafından tehlikeli olarak algılanan durumlarda ortaya çıkar. Vicdani kaygının temelinde, çocukluk dönemindeki cezalandırıcı anne-baba figürleriyle ilişkilendirilen gerçek bir korku bulunmaktadır.

Vicdani kaygıyı gerçeklik kaygısından ayıran temel fark, vicdani kaygıya yol açan durumlardan kaçma olasılığının olmamasıdır (Doğan Akıncı, 2006).

1.2.2.2. Varoluşçu kuram

Varoluşçu görüş ile psikanalitik kuram arasındaki temel fark, psikanalitik kuramın bastırılmış içgüdüsel çatışmalara odaklanırken, varoluşçu görüşün bireyin var olmanın getirdiği sorumluluklarla ve varlıkla ilgili yüzleşmesinden doğan çatışmalara odaklanmasıdır (Aktürk & Şahin, 2014).

Rollo May'e göre, kaygının hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır. Kaygının olumlu etkisi, bireylerin kaçtığı ya da tedirgin oldukları durumlarla karşılaşmalarını ve bu durumlarla yüzleşmelerini sağlayarak hayat kalitelerini artırmalarına olanak tanınmasıdır (May, 1950). Diğer yandan, kaygıyla yüzleşmekten kaçınan bireyler, kendilerini ve yaşamlarını sınırlandırarak kaygılarının esiri haline gelmektedirler; bu da kaygının olumsuz etkisini oluşturur (Dursun & Özkan, 2019).

Kierkegaard, kaygıyı hayatın kaçınılmaz bir parçası olarak tanımlar ve onun yaşam boyunca devam eden bir hastalık olduğunu belirtir. Kierkegaard, nörotik kaygının benliğin dağılması ve anlamını yitirmesiyle ortaya çıktığını savunmuş, bu görüşleriyle çağdaş kavramların temelini atmıştır (Tekeli, 2022).

1.2.2.3. Bilişsel kuram

Beck ve arkadaşlarına göre, kaygının temel nedeni bireylerin yaşadıkları olaylardan ziyade bu olayları nasıl algıladıkları ve nasıl yorumladıklarıdır. Kaygılı bireylerde, biyolojik ve psikolojik açıdan bazı ortak belirtiler gözlemlenmektedir. Biyolojik belirtiler arasında terleme, titreme, uykusuzluk, ağızda kuruluk, baş dönmesi ve düşük enerji gibi durumlar yer alırken, psikolojik belirtiler korku, gerginlik, güvensizlik, panik ve tedirginlik gibi duygusal halleri içermektedir. Bu bedensel tepkiler, “savaş ya da kaç” tepkisi olarak adlandırılmaktadır (Dursun, 2019). Beck'e göre, tehlike durumunda “anksiyete programı” devreye girer, bu program organizmayı hayatta kalma için kaçma ya da savaşıma durumuna hazırlar ve bu süreç, organizmanın hayatta kalmasını kolaylaştırır (Ülev, 2014).

1.2.2.4. Davranışçı kuram

Öğrenme teorisine göre, kaygı, kaçınma tepkisini harekete geçiren bir itki olarak kabul edilir. Bu teori, kaygının tehlikeli durumlara karşı öğrenilmiş bir yanıt olarak ortaya çıktığını belirtir. Kaygı, koşullu uyaranların koşulsuz uyaranlarla etkileşiminden kaynaklanan bir

koşullu tepki olarak gelişir. Kaygı oluşturan durumlarla karşılaşan birey, bu durumlardan kaçınarak kaygıdan uzak durmaya çalışır (Palti, 2012).

1.2.3. Kaygı Nedenleri

Kaygının ortaya çıkışında en önemli etkenlerden biri, bireylerin olumsuz düşünceleridir (Balkaya, 2017). İnsanlar, gelecekte karşılaşabilecekleri olayları genellikle en kötü senaryolar üzerinden değerlendirerek belirsizlikleri tehdit olarak algılayabilirler. Bu tür olumsuz bilişsel süreçler, bireyin gerçekçi olmayan endişeler geliştirmesine ve kaygı düzeyinin artmasına neden olabilir. Kaygıyı tetikleyen bu düşünceler, bireyin yaşadığı deneyimlerden, geçmiş travmalarından veya öğrenilmiş bilişsel kalıplardan kaynaklanabilir. Sonuç olarak, bireylerin olaylara yüklediği anlam ve geleceğe yönelik olumsuz beklentileri, kaygının temel sebeplerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Sarason vd. (1990) kaygıya neden olan düşünce ve davranışları maddeler halinde şu şekilde sunmuşlardır:

- Bireyin bir durumu zorlayıcı, tehdit edici veya engelleyici olarak algılaması
- Bireyin üstlendiği bir görev ya da sorumluluk karşısında kendisini verimsiz ve yetersiz hissetmesi
- Karar verilmesi veya harekete geçilmesi gereken bir durumda, yeterli güç ve motivasyona sahip olmadığını düşünmesi
- Kişisel yetersizlik ya da istenmeyen bir durumdan kaynaklanan olumsuz sonuçlara odaklanma eğilimi
- Bireyin kendisiyle ilgili sürekli olumsuz düşünceler içerisinde olması
- Özgüven kaybı ile bireysel olarak başarısız olacağı inancına kapılması
- Başkaları tarafından başarısız olarak değerlendirildiğine dair bir algıya sahip olması

Bu faktörler bireyde kaygı oluşumuna neden olabilmektedir (Sarason vd., 1990).

Kaygıya neden olan iki temel olumsuz düşünce biçimi, bireyin karşılaşabileceği olasılıkları abartılı bir şekilde tahmin etmesi ve olası sonuçların ciddiyetini olduğundan daha büyük görmesidir. Bu bakış açısı, kaygının yalnızca bireyin olumsuz düşüncelerinden kaynaklanmadığını, aynı zamanda bireyin kontrolü dışında gelişen ve olumsuz düşünmesine yol açan dış etkenlerle de ilişkili olduğunu göstermektedir (Köroğlu, 2006). Kaygıya neden

olan unsurların kùltürler arasında farklılık gösterebileceği belirtilmekle birlikte, tüm toplumlar için geçerli olabilecek ortak kaygı sebepleri de bulunmaktadır. Bunlar:

- Birey, içinde bulunduğu ortama yabancılık hissedebilir ve bu durum, çevresinin kendisini desteklemeyeceği düşüncesiyle kaygı yaşamasına neden olabilir.
- Olası olumsuz durumlarla karşılaşma ihtimali bireyde endişe yaratabilir ve bu doğrultuda, ortaya çıkabilecek sonuçları düşünmek kaygıyı tetikleyebilir.
- Bireyin inançları ile sergilediği davranışlar arasında bir uyumsuzluk oluştuğunda, içsel bir çatışma meydana gelebilir ve bu durum kaygıya yol açabilir.
- Kaygının en temel nedenlerinden biri, geleceğe dair belirsizliktir. Birey, gelecekte ortaya çıkabilecek olumsuzlukları göz önünde bulundurarak belirsizlikten kaynaklanan bir endişe hissedebilir (Cüceloğlu, 2010).

1.2.4. Kaygı Belirtileri

Kaygının davranışsal, psikolojik, bilişsel ve fiziksel olmak üzere dört farklı belirti kategorisine ayrıldığı ifade edilmektedir. Bu sınıflandırma, kaygının birey üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde açıklamaya yardımcı olmaktadır (Beck & Emery, 2005).

Davranışsal Belirtiler	Psikolojik Belirtiler	Bilişsel Belirtiler	Fiziksel Belirtiler
- Ket vurma	- Tahammülsüz	- Zihnin bulanık, bulutlu, sisli, şaşkın olması	- Çarpıntı
- Kaçma	- Tedirgin	- Önemli şeyleri hatırlayamama	- Nefes almakta güçlük
- Sakınma	- Aşırı sinirli	- Kafa karışıklığı	- Göğüste basınç
- Konuşma bozukluğu	- Gergin	- Düşünceyi kontrol edememe	- Reflekslerde artış
- Koordinasyon bozukluğu	- Şaşkın	- Dikkatin kolaylıkla dağılması	- Göz seğirmesi
- Hareketsizlik	- Endişeli	- Muhakemede güçlük çekme	- Kasılma
- Duruş bozukluğu	- Korkmuş	- Nesnelliğin yitirilmesi	- Titreme
- Aşırı nefes alıp verme	- Dehşete düşmüş	- Kontrolün yitirileceği korkusu	- Karın ağrısı
	- Ürkmüş	- Üstesinden gelememe korkusu	- İştah kaybı
	- Alarm halinde	- Fiziksel yaralanma/ölüm korkusu	- Bulantı
	- Dehşet içinde		- Belirli bölgelerde terleme (avuç içi)
	- Diken üstünde		

Şekil 1: Kaygı Belirtileri (Beck & Emery, 2005)

1.2.5. Kaygı ve İşsizlik

21. yüzyıla girdiğimiz günümüzde, işsizlik, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede ortak bir sorun haline gelmiştir. Özellikle genç nüfus oranının yüksek olduğu ülkemizde, hızla artan nüfusa yeterli iş imkânı sağlanamamaktadır. İşsizlerin büyük bir kısmı genç bireylerden oluşmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında, 1950'li yıllardan 1960'lı yılların başına kadar tüm dünyada görülen hızlı nüfus artışı, günümüzde genç işsizlik oranlarının yükselmesi şeklinde kendini göstermiştir. Günümüzde işsizlik sorunu, ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre farklılıklar gösterse de tüm ülkelerin karşılaştığı ortak bir sorun olmayı sürdürmektedir (Abak, 2009).

Tarihsel süreçte işsizlik, etki düzeyleri farklılık göstermekle birlikte, ülkelerin karşılaştığı önemli sorunlardan biri olmuştur. İşsizlik, bir ülkenin ekonomik kaynaklarının verimsiz kullanılmasına, üretim faktörlerinin tam anlamıyla etkin bir şekilde değerlendirilememesine ve atıl kapasitenin oluşmasına yol açan bir olgudur. Bunun yanı sıra, işsiz olarak tanımlanan bireylerin psikolojileri üzerinde de ciddi olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Bu durum, işsizlik nedeniyle aile yaşantısını olumsuz etkileyerek, aynı zamanda bireylerin psikolojik problemleri sonucu suç işleme eğilimlerini artırabilmektedir. Sosyal, ekonomik ve toplumsal sonuçları çeşitlenmiş olsa da işsizlik, ülkeleri ve bireyleri derinden etkileyen ve hükümetlerin çözüm bulmak için çaba harcadığı bir sorundur. Özellikle endüstri devrimi sonrasında, işsizlik ilk olarak gelişmekte olan ülkelerde görünmeye başlamış, ardından küreselleşmenin etkisiyle gelişmiş ülkelerde de önemli bir sorun haline gelmiştir (Ataman, 1995).

İş bulma kaygısı, bireylerde geleceğe yönelik endişe ve dikkat dağınıklığına yol açabilir. Bu durum, kas gerginliği, uyku bozuklukları ve aşırı heyecanlanma gibi fiziksel ve duygusal reaksiyonları tetikleyebilir. Psikoloji literatürüne göre, geçmişe aşırı odaklanan ve sürekli olarak geçmişteki olaylarla meşgul olan bireylerde depresyon sıkça gözlemlenirken, gelecek kaygısı taşıyan bireylerde ise kaygı bozuklukları daha yaygın olarak görülmektedir (Alaosman, 2019).

1.3. İŞSİZLİK

Literatürdeki bir tanıma göre işsizlik, belirli bir yaşın üzerindeki ve çalışma gücüne sahip bireylerin, belirli bir süre boyunca iş arama faaliyetlerinde bulunarak işsiz statüsüne giren topluluktur. İşsizlikle ilgili yapılan tanımlamalarda görüldüğü üzere, bu kavramın temelini oluşturan faktör “işsizlik” durumudur (Unay, 2000). Bu nedenle, işsizliğin tam anlamıyla kavranabilmesi için öncelikle “işsiz” kavramının açıklığa kavuşturulmasında fayda vardır.

İşsizliğin uluslararası standartlara göre tanımına göre, bir kişinin işsiz sayılabilmesi için şu koşulların yerine gelmesi gerekmektedir: Değerlendirilen zaman dilimi içinde, ücretli ya da ücretsiz herhangi bir işte en az bir saat çalışmamış olması, son altı ay içinde kendi hesabına ya da ücretli olarak çalışabilmek amacıyla iş aramış olması ve herhangi bir iş fırsatında, on beş gün içinde işe başlamak için engelleyici bir durumunun bulunmaması gerekmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu, işsizlikle ilgili olarak şu tanıımı yapmaktadır: “Referans dönemi içinde istihdamda olmayan -kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli veya ücretsiz olarak herhangi bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı olmayan- kişilerden, son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve on beş gün içinde işe başlama durumunda olan, kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm bireyler işsiz nüfusa dâhildir.” (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021).

Bir ülkede çalışabilecek durumda olup çalışmak isteyen bireylerin bir kısmının iş bulamaması, işsizlik olarak tanımlanmakta ve bu durumu yaşayan bireyler “işsiz” olarak nitelendirilmektedir (Ünsal, 2003).

İşsizlik kavramının uluslararası tanımı ise üç temel ölçüte dayanmaktadır:

- Herhangi bir işte çalışmama,
- Çalışmaya başlamak için uygun durumda olma,
- İş arama faaliyetinde bulunma.

Bir kişinin işsiz sayılabilmesi için bu üç ölçütün de aynı anda geçerli olması gerekmektedir.

1.3.1. İşsizlik Sınıflandırılması

İşsizlik şu sekiz başlık altında sınıflandırılmaktadır:

1.3.1.1. İstemli işsizlik

Çalışmayan bireyler ya tembellikleri nedeniyle ya da mevcut ücret düzeyleri ve çalışma koşullarının kendi niteliklerine uygun olmadığını düşündükleri için iş gücü piyasasında yer almayan kişilerdir.

1.3.1.2. İstem dışı işsizlik

Uzmanlaşmanın ve iş bölümünün gelişmiş olduğu ülkelerde, çalışabilir durumda olan bireylerin, yeterli ücret ve uygun çalışma koşulları altında çalışmak isteseler de geçici ya da sürekli iş bulamama durumu ortaya çıkmaktadır.

1.3.1.3. Geçici işsizlik

Kişinin, iş ve yer değiştirmeler gibi geçici sebeplerle bir süreliğine istemli veya istemsiz olarak işsiz kalması durumudur.

1.3.1.4. Mevsimlik işsizlik

Çalışma olanaklarının mevsimsel olarak değişmesi nedeniyle, belirli mevsimlerde istihdamın arttığı, diğer mevsimlerde ise azaldığı işsizlik türüdür.

1.3.1.5. Konjonktürel işsizlik

Toplumların talep yetersizliğinden kaynaklanan ve ekonomik durgunluk dönemlerinde ortaya çıkan işsizlik türüdür. Ekonomik faaliyetlerin belirli bir dönemdeki dalgalanmalara bağlı olarak oluşur.

1.3.1.6. Teknolojik işsizlik

Yeni teknolojilerin ve makinelerin kullanımı sonucu, insan gücünün yerini makinelerin almasıyla meydana gelen işsizliktir.

1.3.1.7. Yapısal işsizlik

Toplumun sahip olduğu birikim ve teknik bilgi seviyesinin düşük olmasından kaynaklanan işsizlik türüdür. Yapısal işsizlik, dönemsel değil, uzun vadeli ve yapısal bir sorundur. Bu tür işsizlik, üretim yapısının az gelişmişliğinden kaynaklanır.

1.3.1.8. Gizli işsizlik

Çalışıyor olarak görünen ancak çeşitli nedenlerle düşük verimle çalışan veya iş gücünün normalin altında çalışan bireyleri tanımlar. Ayrıca, her yıl yeni mezunlar ve kırsal alanlardan kente göç eden genç nüfusun artışı, işsiz sayısını daha da artırmaktadır (Yıllar, 1988).

İşsizlik, hem gelişmekte olan ülkeler hem de gelişmiş ülkeler için önemli bir sorun teşkil etmektedir. İşsizlik, bir ülkenin ekonomik kaynaklarının verimsiz kullanılmasına, üretim faktörlerinin etkin bir şekilde değerlendirilememesine ve atıl kapasitenin oluşmasına yol açan bir olgudur. Ayrıca, işsiz olarak tanımlanan bireyler üzerinde psikolojik açıdan ciddi olumsuz etkiler yaratması nedeniyle, işsizlik hem toplumun temel yapı taşlarından biri olan aile yaşamını olumsuz etkileyebilmekte hem de psikolojik baskılar sonucunda bireyleri suça itebilmektedir. İşsizliğin bireysel ve ekonomik düzeydeki olumsuz etkileri şu şekilde özetlenebilir (Bulut, 2011):

- Motivasyon kaybı,
- Irk ve cinsiyet eşitsizliği,
- Yetenek kaybı,
- Psikolojik zararlar,
- Sağlık kaybı ve ölüm,
- Toplam üretim kaybı ve finansal yük,

- İnsan ilişkileri ve aile içi ilişkilerde zayıflama,
- Özgürlük kaybı ve sosyal dışlanma,
- Sosyal değerler ve sorumluluk bilincinin kaybı.

Sonuç olarak işsizlik, ülkeler için hem ekonomik hem de sosyolojik açıdan önemli sonuçlar doğuran bir sorundur. İşsizlikle ilgili çözüm odaklı politikaların geliştirilebilmesi için öncelikle işsizlik türlerinin doğru bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Her bir işsizlik türü farklı özelliklere sahip olduğundan bu türlere yönelik ayrı ayrı politikaların geliştirilmesi önemlidir.

1.3.2. İşsizlik Psikolojisi

İşsizlik, önemli sosyo-ekonomik sonuçlara yol açan ve kimse tarafından istenmeyen bir olgudur. Bu nedenle, işsizliği önlemek devletlerin temel görevlerinden biri olarak kabul edilmelidir ve bu sorun ekonomik ve sosyal politikalar aracılığıyla ele alınmalıdır. İşsizlik sürecinde bireyler, kaygı, depresyon ve umutsuzluk gibi psiko-sosyal sorunlarla başa çıkmak zorunda kalmaktadır (Yüksel, 2003).

21. yüzyıl, verimlilik ve kalite anlayışının ön planda olduğu bir dönemdir. Bu dönemde eğitim, yalnızca Türkiye'nin ekonomik gelişmesini ve rekabet gücünü artırmakla kalmayıp, aynı zamanda istihdamın da genişlemesine katkı sağlamaktadır. İşsizliğin engellenmesi ve çalışma hakkı, bireylere verilen değerlerin bir yansımasıdır. Çalışma, kişilerin topluma ait olma duygusunu pekiştirir ve özgüvenlerini artırır. Dolayısıyla, çalışma yalnızca gelir elde etme amacını taşımamalı, aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak da görülmelidir (Ataman, 1995).

İşsizlik, küresel ölçekte önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, 2012 yılı itibarıyla dünya genelinde işsiz sayısının 200 milyon olduğu, küresel istihdamın ise 3,3 milyar kişi seviyesinde olduğu belirtilmektedir. Bu veriler, işsizlik oranının ne denli büyük bir sorun teşkil ettiğini gözler önüne sermektedir. Ülkemizde ise üniversite çağındaki öğrenciler, oldukça zorlu bir süreçten geçtikten sonra üniversiteye kabul edilmektedir. Gençler, kendilerini gerçekleştirmek, gelişmek ve kimlik sahibi olmak amacıyla üniversite eğitimi almak isteseler de üniversiteyi bitirmenin ardından eğitimlerini tamamlama ve gelecek endişesi gibi yeni kaygılarla karşı karşıya kalmaktadırlar (İşlek, 2018).

1.3.3. İşsizlik Kaygısı

Sanayi toplumundan post-modern topluma geçiş süreciyle birlikte, emek yoğun iş piyasaları yerini sermaye yoğun iş piyasalarına bırakmıştır. Bu dönüşüm, mesleki ve teknik

alanlarda beyaz yakalı çalışanların sayısını artırırken mavi yakalı iş gücüne duyulan ihtiyacın önemli ölçüde azalmasına neden olmuştur (Kuhnert, 1985). Ayrıca geliştirilen yeni iş teknolojileri üretim süreçlerinde insan gücüne olan gereksinimi azaltarak otomasyon ve dijitalleşmenin iş gücü piyasası üzerindeki etkilerini derinleştirmiştir (Balkaya, 2017).

Yeni teknolojilerin gelişimi, yalnızca iş arayan bireyleri değil halihazırda herhangi bir üretim işletmesinde çalışanları da etkilemektedir. Üretim süreçlerine entegre edilen makineler, bazı meslek gruplarının yerine geçerek iş gücüne duyulan ihtiyacı azaltmaktadır. Ayrıca, çalışanların yeni teknolojilere uyum sağlayamaması veya bu teknolojilerin gerektirdiği becerileri edinmemesi, işsizlik riskini artıran faktörler arasında yer almaktadır (Balakrishnan, 2001).

İşsizlik, yalnızca ekonomik bir sorun olmanın ötesinde, toplumsal ve psikolojik açıdan da ciddi olumsuzluklara yol açan kronik bir mesele haline gelmiştir. Yapılan araştırmalar, işsizliğin bireyler üzerinde yoğun bir stres kaynağı olduğunu ve boşanma, hırsızlık, alkol ve madde bağımlılığı, hatta intihar gibi olumsuz davranışlara zemin hazırlayabileceğini ortaya koymaktadır (Biçerli, 2014). Bunun yanı sıra, işsizlik depresyon ve kaygı bozuklukları gibi psikolojik rahatsızlıklarla da doğrudan ilişkilendirilmektedir (Weich & Lewis, 1998).

Bir işte çalışmak, bireylerin ekonomik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak tanımaktadır. Çalışma, birçok insan için yalnızca gelir elde etme aracı değil aynı zamanda yaşamını sürdürebilmesi açısından temel bir gereklilik olarak görülmektedir. Bireylerin mevcut ve gelecekteki yaşamlarını şekillendirme, sosyal ilişkilerini geliştirme ve aile hayatlarını sürdürebilmelerinde istihdamın kritik bir rolü bulunmaktadır. Bu bağlamda, işsiz kalma olasılığı bireylerde kaygı, stres ve diğer olumsuz duygusal durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Balkaya, 2017).

İşgücü piyasalarındaki belirsizlikler ve artan işsizlik oranları, çalışma hayatına dair bireylerde çeşitli olumsuz algıların oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durum, işgücüne dahil olan bireylerin geleceklerine yönelik kaygı duymalarına ve “işsizlik kaygısı” yaşamalarına yol açmaktadır (Balkaya, 2017).

Bu bağlamda işsizlik kaygısı, bireylerin içinde bulunduğu duruma bağlı olarak farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Çalışanlar, iş arayanlar veya henüz eğitim sürecini tamamlamamış ve yakın gelecekte işgücü piyasasına katılmayı planlayan bireyler hem kendi yeterliliklerine hem de genel istihdam koşullarına bağlı olarak gelecekte bir iş sahibi olamama ya da mevcut işini kaybetme riski algısıyla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum, bireylerde olumsuz duygusal tepkilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

1.3.4. Genç İşsizlik

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), genç bireyi; eğitim sürecine devam eden, yaşamını sürdürebilmek için henüz bir işte çalışmayan ve kendine ait bir konutu bulunmayan kişi olarak tanımlamaktadır.

Gençlik tanımlamalarında en yaygın kullanılan ölçütlerden biri yaş aralığıdır. Gençliğin sınırları, ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmekte ve 7 ile 39 yaş arasında değişen tanımlamalar bulunmaktadır. Örneğin, Uganda’da genç bireyler 12 ile 30 yaş arasındaki kişiler olarak kabul edilirken, Nijerya ve Bangladeş’te bu yaş aralığı 18 ile 35 arasında değişmektedir. Gençlik kavramı genel olarak yetişkinliğe geçiş süreci olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu tanım; eğitim sürecinin tamamlanma yaşı, bireyin toplumsal olarak yetişkin rollerini üstlenmeye başladığı dönem gibi faktörlerden etkilenmektedir. Gençlerin yasal statüsü ise evlilik yaşı, seçme ve seçilme hakkı, askerlik yükümlülüğü, sağlık hizmetleri için rıza verme hakkı ve yasal reşitlik gibi unsurlara bağlı olarak ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Tüm bu değişkenler, gençlik tanımının ülke bazında olduğu gibi küresel ölçekte de farklılaşmasına neden olmaktadır (ILO, 2005).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan tanıma göre, işsiz bireyler kısa bir referans süresi içinde -genellikle bir önceki hafta veya gün- en az bir saat dahi çalışmamış, ancak çalışma kapasitesine sahip olup aktif olarak iş arayan kişilerdir. Gelişmekte olan birçok ülkede işsizlik tanımında, aktif iş arama koşulu bulunmazken gelişmiş ülkelerde bu kriter yaygın olarak uygulanmaktadır. Bununla birlikte, ülkeler arasında işsizliğin tanımlanması konusunda belirli farklılıklar gözlemlenmektedir. Örneğin, bazı ülkelerde öğrenciler işgücüne dahil edilmezken bazı ülkelerde ise aktif olarak iş aradıklarında işgücü kategorisine dahil edilebilmektedirler. Bu durum, işsizlik verilerinin ülkeler arasında değişkenlik göstermesine yol açmaktadır (O'Higgins, 1997).

Pek çok ülkede işsizlik istatistikleri yalnızca aktif olarak iş arayan bireyleri kapsamaktadır. Bu nedenle, iş aramaktan vazgeçenler veya eğitime devam etmeye karar verenler işsiz olarak değerlendirilmemekte ve işsizlik oranlarına dahil edilmemektedir. Bu durum, işgücü piyasasındaki gerçek işsizlik seviyesinin tam olarak yansıtılmasını zorlaştırabilmektedir (ILO, 2005).

Gençler, ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınmanın temel güvencesi olarak görülmektedir. Genç iş gücüne sahip ülkeler, gelecekte ekonomik rekabet avantajı elde etme potansiyeline sahiptir. Yenilikçi düşünce ve yaratıcı yaklaşımlar açısından gençlerin iş dünyasına katılımı, küresel ölçekte işletmeler ve örgütler için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Genç nüfusun üretken iş gücüne dönüştürülmesi ve bu potansiyelin etkin şekilde değerlendirilmesi, genç istihdamının artırılmasıyla mümkündür. Ancak genç işsizlik oranlarının yükselmesi, verimli iş gücünün azalmasına neden olmakta ve örgütlerin kendilerini yenileme süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Günaydın & Çetin, 2015).

1.3.5. Genç İşsizliğe Neden Olan Faktörler

1960'lı yıllarda, yüksek ekonomik büyüme hızı ve düşük işsizlik oranlarıyla dikkat çeken Federal Almanya gibi gelişmiş sanayi ülkelerinde işsizlik oranı yarım yüzde civarındayken, 1970'li yıllardan itibaren genç işsizlik sorunu ortaya çıkmaya başlamıştır. Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde, özellikle İtalya ve İspanya gibi Akdeniz ülkelerinde genç işsizlik oranları daha yüksek seviyelere ulaşmıştır. 1985 yılına ait verilere göre, AB ülkelerinde 15-24 yaş grubundaki genç işsizlerin oranı, İspanya ve İtalya'da çok daha yüksek olmak üzere, ortalama %40'ın üzerinde gerçekleşmiştir. AB, bu soruna yönelik olarak genç işsizliği azaltmaya yönelik istihdam stratejileri geliştirmiş ve 1990'lı yıllarda bu alanda önemli başarılar kaydederek genç işsizlik oranlarını yarı yarıya düşürmeyi başarmıştır (Kutal, 2007).

1974-1975 yıllarında yaşanan durgunluk, Kanada, İngiltere, ABD ve Avustralya gibi ülkelerde 15-24 yaş arasındaki genç işsizlik oranlarını çift haneli rakamlara çıkarmış ve bu seviyeler uzun süre boyunca düşmemiştir (Hesapçioğlu, 1986). 1980'lerin başındaki ekonomik durgunluk, birçok ülkede gençler için istihdam sorunlarını daha da derinleştirmiştir. 1970'lerin sonlarına doğru yapılan incelemeler, OECD ülkelerinde gençlerin çoğunun okuldan iş hayatına geçişte büyük zorluklar yaşamadan başarılı olduklarını göstermektedir. Ancak OECD ülkelerinden olmayan dezavantajlı gruptaki gençler, daha ciddi problemlerle karşılaşmış ve geniş bir kesim, okuldan iş hayatına geçiş sürecinde işsizlikle karşılaşmıştır. 1980'lerden itibaren OECD ülkelerinde gençlerle yetişkinler arasındaki işsizlik oranları farkı kapanmamıştır. Gençlerin işsizlik süreleri genellikle yetişkinlerden daha kısa olsa da genç işsizlik oranları her zaman daha yüksek olmuştur. 1990'lı yıllarda, kronik yüksek işsizlik, birçok ekonominin yapısal bir özelliği haline gelmiştir. ABD gibi güçlü istihdam gelişimi yaşanan ülkelerde dahi, işsizlik hala gençler için önemli bir sorun olmaya devam etmiştir (Lowe & Krahn, 1999).

Son yirmi yıl, küresel düzeyde ekonomik, işgücü piyasası ve işyeri dönüşümleri açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreçte, işgücü piyasasında kritik bir rol oynayan gençlerin işsizlik oranlarına yönelik endişeler artmıştır. Özellikle 15-24 yaş arası bireyler, birçok gelişmiş ülkede en yüksek işsizlik riskiyle karşı karşıyadır. Yapılan araştırmalar, günümüzde genç işsizliğinin nedenlerini ve işsizliğin bireyler üzerinde

yaratabileceği ekonomik ve sosyo-psikolojik etkilerini incelemenin yanı sıra gençliğin bir yaşam dönemi olarak nasıl daha yüksek riskler taşıdığına da odaklanmaktadır. Bu bağlamda, son 30 yılı aşkın sürede genç işsizliği üzerine kapsamlı bir araştırma ve politika literatürü gelişmiştir (İşlek, 2018).

Genel işsizlik sorunu gibi genç işsizliği de toplumsal, ekonomik ve psikolojik açıdan ciddi ve uzun vadeli sonuçlara yol açan bir meseledir. Genç işsizliğinin bireyler üzerindeki etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi, bu sorunun daha iyi anlaşılmasını sağlamakta ve gelecekte gençlere yönelik etkili politikaların geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda, gençlerin işsizlik ve istihdam sorunlarına yönelik sürdürülebilir çözümler üretebilmek için bu alandaki etkilerin doğru bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir.

Dünya genelinde genç nüfusun büyük bir kısmı, yasal hak ve düzenlemelere uygun olmayan, genellikle düşük ücretli, güvencesiz ve geçici işlerde çalıştığı informal sektörde yer almaktadır. Bu durum, işgücü piyasasının en dinamik kesimini oluşturan gençlerin potansiyellerinin tam anlamıyla değerlendirilmesine engel olmakta ve toplum refahına katkı sağlama fırsatlarını sınırlamaktadır. Gençler, bu tür işlerde sık sık değişiklik yapmakta, işsizlik dönemleri yaşamakta ve bu dönemler giderek daha uzun hale gelmektedir. Bu olgular, geçmişte deneyimlenen işsizlik sürecinin gelecekteki işsizlik olasılığını artırmasıyla daha da karmaşık hale gelmektedir (Abak, 2009).

İşsizlik, gençleri sadece uyuşturucu, şiddet, HIV/AIDS ve suç gibi olumsuz durumlarla değil, aynı zamanda kişisel hayal kırıklığı, sosyal dışlanma ve yoksulluk gibi daha savunmasız hale getiren unsurlarla da karşı karşıya bırakmaktadır. Bu koşullar, toplumsal gerginliklerin artmasına yol açabilir ve işgücü piyasasında belirsiz pozisyonlarda bulunan ya da bu piyasaların dışında kalan gençler için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ciddi ve uzun vadeli olumsuz sonuçlar doğurabilir (ILO, 2005).

1.3.6. Genç İşsizliğin Ortaya Çıkardığı Sorunlar

Genç işsizliğinin neden olduğu sorunlar, ekonomik, sosyal ve psikolojik olmak üzere bir dizi farklı alanda sınıflandırılabilir. Bu sorunlar, genç bireyler üzerinde pek çok olumsuz etki yaratmakta ve genel olarak toplum üzerinde geniş çaplı sonuçlar doğurmaktadır. Genç nüfustaki artış ve eğitime katılım oranlarının yükselmesine rağmen gençlerin istihdam koşulları genellikle kötüleşmiştir. Küresel ekonomik krizler, işsizlik oranlarını artırmış ve gençler, diğer yaş gruplarına kıyasla bu durumdan daha fazla etkilenmiştir. Genç işsizliğinin yol açtığı sonuçlar yalnızca genç bireyleri değil tüm toplumu etkilemektedir. Ekonomik açıdan, genç

işsizliği Türkiye'nin kalkınma hedeflerine ulaşmasını engellemekte ve çalışma hayatına katılmayan gençler, yalnızca kendileri için değil toplumun genel refahı için de ciddi sorunlar yaratmaktadır (İşlek, 2018).

Kırsal bölgelerde yaşayan gençlerin önemli bir kısmı, tarım sektöründe işçi olarak çalışmakta ve genellikle sosyal güvenceye sahip olmadan, düşük ücretli ve geçici işlerde yer almaktadır. Bu durum, gençlerin iş gücü piyasasında karşılaştıkları ciddi zorlukları artırmakta ve toplumsal refah açısından ciddi bir boşluk yaratmaktadır. Özellikle dezavantajlı gruplarda yer alan gençler, eğitimden iş gücüne geçişte büyük sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu durum, birçok genç bireyin okuldan iş hayatına geçişin normal bir parçası olarak işsizlikle karşılaşmasına yol açmaktadır (Gökpınar, 2011).

1980'lerden bu yana Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkelerinde genç ve yetişkin işsizlik oranları arasındaki uçurum azalmamıştır. Gençlerin işsizlik süreleri genellikle yetişkinlere kıyasla daha kısa olsa da genç işsizliği oranları hâlâ yetişkin işsizlik oranlarından daha yüksektir. Bu durumu etkileyen faktörlerden biri, gençlerin genellikle düşük deneyime sahip olmaları ve iş gücü piyasasında genellikle daha düşük kaliteli, güvencesiz işlere yönelmeleridir. Ayrıca gençlerin iş gücüne katılımı arttıkça daha geniş bir kesim işsizlikle karşılaşmakta, ekonomik krizlerin etkisiyle işsizlik süreleri daha da uzamaktadır (Gökpınar, 2011).

Genç işsizliği, yalnızca bireysel sorunlar yaratmakla kalmayıp ekonomik ve toplumsal düzeyde de ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Gençlerin iş gücü piyasasında yaşadığı zorluklar, uzun vadede toplumsal dışlanmayı ve ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkiler yaratma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, genç işsizliğinin önlenmesi için toplumsal, eğitimsel ve ekonomik düzeyde kapsamlı stratejiler geliştirilmesi önemlidir.

Gençlerin iş gücü piyasasından dışlanması hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli olumsuz sonuçlar doğurabilir. İş gücü piyasasının en dinamik kesimini oluşturan gençlerin yeteneklerinin yeterince değerlendirilememesi, toplum refahına katkı sağlamamalarına yol açmaktadır. Ayrıca, gençlerin sıklıkla iş değiştirmesi, işsizlik dönemlerinin tekrarlanması ve uzaması, bu gruptaki bireylerin karşılaştığı başka bir zorluktur. Bu durumun temel nedenlerinden biri, daha önce yaşanan işsizlik deneyimlerinin, gelecekteki işsizlik olasılıklarını artırmasıdır. Gençlerin sürekli iş değiştirmeleri, kariyerlerinde istikrarsızlık yaratmakta ve toplumsal düzeyde de iş gücü piyasasının verimliliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, gençlerin iş gücü piyasasında daha istikrarlı bir yer edinmeleri hem ekonomik hem de sosyal açıdan büyük önem taşımaktadır (Abak, 2009).

Genç işsizliğinin ortaya çıkardığı sorunlar, yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik bağlamda da geniş bir etki alanına sahiptir:

1.3.6.1. Ekonomik sorunlar

Gençlerin, yaşamlarının en dinamik ve üretken dönemlerinde üretim süreçlerinden dışlanmaları, yalnızca bireysel ve toplumsal açıdan değil aynı zamanda ekonomik açıdan da önemli bir kayıp oluşturmaktadır. Gençlerin ekonomik ve toplumsal kalkınma sürecine katılamamaları, yalnızca ekonomik kayıplara yol açmakla kalmayıp aynı zamanda bu bireylerin eğitim süreçlerine ve gelişimlerine yönelik yapılan yatırımların da karşılıksız kalmasına neden olmaktadır (Abak, 2009).

Dinamik, esnek, yaratıcı ve yeni teknikleri hızla öğrenebilen genç iş gücünün işsizlik durumu, öncelikle toplumun bu bireylerin sağlayabileceği gelişim ve büyüme katkılarından mahrum kalması anlamına gelmektedir. Genel işsizlik gibi genç işsizliği de yalnızca bireyler için bir gelir kaybı oluşturmakla kalmaz aynı zamanda toplumda gerçek bir verim kaybına da yol açmaktadır (Abak, 2009).

Genç yoksulluğu, önemli bir kalkınma sorunu olarak öne çıkmaktadır zira kesin yoksulluk içinde yaşayan büyük bir genç nüfus, özellikle az gelişmiş ülkelerde bulunmaktadır. Gençlerin, çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecinde karşılaştıkları dinamikler ve belirsizlikler ya da emek piyasasında yaşanan yaşa dayalı ayrımcılık nedeniyle yoksulluk yaşamaları, diğer yaş gruplarına göre daha yüksek bir olasılıkla gerçekleşmektedir. Gençliğin potansiyelinin verimli bir şekilde kullanılmaması hem bireysel düzeyde gençlerin hem de toplumun genelinde refah içinde bir geleceğin inşa edilememesine yol açmaktadır (ILO, 2005).

İşten çıkarılan veya daha önce hiç çalışmamış olan gençlerin ücret gelirini kaybetmesi, aynı zamanda ülkelerinin üretim potansiyelinden yeterince faydalanılmaması anlamına gelir. Bu durum, toplam tasarruf ve talep hacminde bir açık yaratmaktadır. Kazanılmayan gelir ne tasarruflara ne de tüketime yönlendirilebilecektir. Bir kısmı çalışmayan gençler, ailelerinden destek alırken aile gelirini paylaşıyor onların da sınırlı bir şekilde ihtiyaçlarını karşılamalarına yol açmaktadır. Ancak bu durum, aileleri de tasarruf ve yatırım yapma olanaklarından mahrum bırakmakta, böylece toplam tasarruf ve yatırımlar üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır (Kutal, 2007).

İyi bir iş ve düzenli bir gelir, genellikle aile kurma sürecinde önemli bir kriter olarak görülmektedir. Ancak işsizlik nedeniyle sürekli geliri olmayan ve ekonomik bağımsızlık kazanamayan gençler, maddi açıdan ailelerine bağımlı hale gelmekte ve bu durum, kendi

evlerini kurma ve aile kurma süreçlerini engellemektedir. İşsizlikle karşılaşan genç, en üretken dönemi olan bu süreçte ekonomik bağımlılıktan ötürü bağımsız bir yaşam kurma imkânına sahip olamaz. Gelir yetersizliği, bireyin kendisi ve yakın çevresinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmasına, yaşam planlarını hayata geçirememesine ve düşük yaşam standartlarına sahip olmasına yol açmaktadır. Bunun sonucunda ise birey, çeşitli psikolojik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmakta ve bu sorunlarla başa çıkmakta güçlük çekmektedir (Abak, 2009).

1.3.6.2. Sosyal sorunlar

Gençlerin işsizlik nedeniyle yaşadığı gelir kaybı, sadece bireysel yaşamlarını etkilemekle kalmaz aynı zamanda onları toplumsal iş bölümünün dışına iterek sosyal ilişkilerini de zedeler. Toplumsal iş bölümüne katılmayan bir birey, toplumsal yapının içinde etkin bir yer edinemez ve bu durum, gencin toplumsal bütünleşmesini engeller. Bu süreç, gençlerin toplumla bağlarını zayıflatarak, onların sosyal uyum sağlama ve toplumsal katkı sağlama yetilerini olumsuz etkiler (Abak, 2009).

İşsizlik, bireyleri toplumsal iş bölümünün dışına iterek toplumsal bütünleşmelerini engellemektedir; bu durum ise zamanla anomik davranışların ortaya çıkmasına neden olabilir. Özellikle gençler arasında işsizlik oranlarının artması ve bu süreçte yeterli destekten yoksun kalmaları hem bireyler hem de toplum açısından ciddi sonuçlar doğurabilir. Gençler, yaşadıkları işsizlik durumunun kişisel yetersizliklerinden ziyade sistemdeki yapısal eksikliklerden kaynaklandığını düşünebilir ve bu düşünce, topluma yabancılaşmalarına yol açabilir. Bu yabancılaşma, bireysel sorumluluklardan kaçınmalarına neden olabilir. Ayrıca, işsizlik sorunlarına resmi çözüm yollarıyla ulaşamayan gençler, suça ve diğer sapkın davranış biçimlerine yönelebilir, böylece toplumda anomik eğilimlerin yayılmasına zemin hazırlayabilirler (Abak, 2009).

1980'lerden bu yana, gençlerin işgücü piyasasından dışlanmasına dair pek çok bulgu ortaya çıkmıştır. Küreselleşme, uluslararası rekabet ve teknolojik gelişmeler, işgücü talebinin daha ucuz, çok yönlü ve esnek çalışanlara yönelmesine sebep olmuştur. Bu durum, gençler için tam zamanlı, güvenli ve yüksek ücretli iş imkanlarını giderek daha az erişilebilir kılmaktadır. İşgücü piyasasından dışlanan gençlerin, yetişkinliğe geçiş süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar artmakta ve bu durum, toplumsal katılım açısından da ciddi dışlanma süreçlerine yol açmaktadır (Hammer, 1997).

Uzun süreli işsizlik dönemi, genç bireylerin davranış biçimlerini ve yaşam tarzlarını derinden etkileyebilir. İşsiz kalan gençler, farklı toplumsal gruplarda alt kültürler oluşturma eğilimine girebilirler. Bu alt kültürler, gençlerin kara ekonomideki işlerde yer almasına, küçük çaplı suç faaliyetleri gerçekleştirmelerine, bağımlılık yapıcı maddelere yönelmelerine ve diğer sapkın davranışlar geliştirmelerine neden olabilir. Araştırmalar, işsiz genç erkekler arasında suç oranlarının ve yasa dışı madde kullanımının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Hammer, 1997).

Gençler arasında suç eğilimleri ve sapkın davranışların yaşamlarında önemli bir yer tutması, çok yönlü bir şekilde ele alınması gereken bir konudur. Örneğin, yükseköğrenimden ayrılan bireyler arasında suç işleme ve uyuşturucu kullanma oranlarının, okuldan mezun olanlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. İşgücü piyasasının zorluklarıyla karşılaşan, özellikle okulu terk etmiş işsiz gençlerin, suça daha yatkın oldukları bir diğer bulgudur. Her ne kadar işsizlik tek başına bu davranışların nedeni olarak gösterilemese de birçok çalışma, işgücü piyasasıyla ilgili sorunları yaşayan bireyler arasında uyuşturucu kullanımının daha yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Hem İngiltere hem de Amerika'daki araştırmalar, benzer sosyal ve ekonomik koşullara sahip genç gruplar arasında, okuldan iş hayatına geçiş sürecinde zorluk yaşayan bireylerde kriminal davranışların daha fazla görüldüğünü ortaya koymaktadır (Lowe & Krahn, 1999).

Bay & Blekesaune, gerçekleştirdikleri araştırmalarında, gençler arasında politik marjinalleşme ile işsizlik arasında bir ilişki bulunduğunu öne sürmekte ve işsiz ile istihdam edilen gençler arasındaki farkları ortaya koymaktadırlar. Çalışmalarında, genç işgücü potansiyelinin etkin bir şekilde kullanılması gerektiğinin altını çizmektedirler. Gençlerin istihdamının ihmal edilmesi, ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Genç yaşlarda uzun süreli işsizlik, istihdam ve nitelikli işlere geçiş becerileri açısından kalıcı sorunlar yaratma potansiyeline sahiptir. Hükümetler için genç işsizliği, eğitim ve beceri geliştirme yatırımları gerektiren yüksek sosyal refah maliyetleri, düşük vergi gelirleri ve gençler arasında zayıf oy desteği anlamına gelmektedir. Gençlerin ihmal edilmesi, insan ve toplumsal kaynakların israfı olarak değerlendirildiğinde, ekonomik büyüme fırsatlarının kaybını da beraberinde getirmektedir. Bu kayıp, deneyim kazanamamış belirli bir yaş grubunun giderek artmasına yol açmaktadır. Gençliğe yapılan yatırımlar, topluma yapılan yatırımlar olarak kabul edilmelidir; zira uygun iş alanlarının yaratılması, tüketim talebini ve vergi gelirlerini artırarak ekonomi üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Ayrıca, gençlerin işsizlik konusunda siyasi otoritelerin çabalarına karşı hayal kırıklığına uğradıkları da ifade edilmektedir (Bay & Blekesaune, 2002).

1.3.6.3. Psikolojik sorunlar

İşsizliğin genç bireyler üzerinde yalnızca ekonomik ve sosyal kayıplara neden olmakla kalmayıp aynı zamanda ruh sağlığı üzerinde de olumsuz etkiler yarattığı çeşitli araştırmalar tarafından ortaya konulmuştur. İşsizlik süreci, bireyin kendine olan güvenini azaltmakta, geleceğe dair belirsizlik hissini artırmakta ve psikolojisini olumsuz yönde etkilemektedir. Uzun süreli işsizlik deneyimi, depresyon, anksiyete ve stres gibi ruh sağlığı sorunlarının ortaya çıkma riskini yükseltmekte, bireyin toplumsal hayata katılımını zorlaştırmaktadır (İşlek, 2018).

Çeşitli uluslararası araştırmalar, işsizliğin gençler arasında ruh sağlığı sorunlarının artmasına neden olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, uzun süreli ve tekrar eden işsizlik deneyimine sahip gençlerin, yalnızca kısa süreli işsizlik yaşamış bireylere kıyasla daha fazla psikolojik sorunla karşılaştıkları belirtilmektedir. İşsizlik sürecinin birey üzerinde yarattığı belirsizlik, ekonomik kaygılar ve toplumsal dışlanma, gençlerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyerek depresyon, kaygı bozuklukları ve düşük öz saygı gibi psikolojik problemlerin yaygınlaşmasına yol açmaktadır (Hammer, 1997).

Genç işsizliği, bireylerin psikolojik sağlığı üzerinde çeşitli olumsuz etkilere yol açmakta olup, bu durum depresif duygu durumunda artış, anksiyete belirtilerinde yoğunlaşma, yaşam memnuniyetinde azalma ve benlik saygısında düşüş gibi sonuçlarla kendini göstermektedir. Ancak, genç işsizler homojen bir grup oluşturmamakta ve işsizliğin psikolojik etkileri bireysel, sosyal ve ekonomik koşullara bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Lowe & Krahn, 1999).

İşsizliğin duygusal etkilerini belirleyen faktörler arasında işsizliğin süresi, sosyal destek mekanizmalarının varlığı ve bireyin karşılaştığı ekonomik zorluklar önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle işsizlik oranlarının yüksek olması, işsizliğin uzun süre devam etmesi ve iş güvencesinin olmaması gençlerin psikolojik iyi oluşunu olumsuz yönde etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bu faktörler aynı zamanda gençlerin işgücü piyasasına başarılı bir şekilde katılımını belirleyen yapısal etkenler arasında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, işsizliğin psikolojik etkileri bireyin ekonomik durumu ile de doğrudan ilişkilidir. Bazı araştırmalar, ekonomik sıkıntı yaşayan bireylerde işsizliğin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, sosyal destek mekanizmalarının gençlerin ruh sağlığı üzerinde önemli bir rol oynadığına dair bulgular da bulunmaktadır. Özellikle ekonomik yardım, istihdam sürecinde rehberlik ve bireyin sosyal yaşamına katkıda bulunacak faaliyetlerin teşvik edilmesi, işsiz gençlerin psikolojik iyi oluşunu artıran önemli unsurlar arasında yer almaktadır (Lowe & Krahn, 1999).

Gençler çoğunlukla güvencesiz çalışma koşulları altında uzun saatler çalışmakta ve düşük ücretlerle istihdam edilmektedir. Yapılan araştırmalar, gençler arasındaki işsizlik oranlarının yetişkinlere kıyasla daha yüksek olduğunu, özellikle dezavantajlı grupların işsizlikten daha fazla etkilendiğini ve gençlerin büyük bir kısmının kayıt dışı sektörlerde çalıştığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, yükseköğretim mezunlarının işsizlikle başa çıkma konusunda daha avantajlı olduğu görülmektedir. İşsizliğin bireyin zihinsel sağlığı üzerinde doğrudan ve sürekli bir etkisi olmasa da işgücü piyasasına girişte karşılaşılan zorluklar ile ruh sağlığı arasında belirli bir ilişki olduğu ifade edilmektedir. Bu korelasyon, yetişkinlerde gözlemlenen düzeyde olmasa da gençler açısından dikkate değer bir durumdur. Örneğin, Kanada’da 1985-1989 yılları arasında yürütülen dört yıllık bir araştırmada, işsizlik deneyimi yaşayan bireylerde depresif duygu durumunun arttığı, güçsüzlük hissinin yoğunlaştığı ve benlik saygısının düştüğü tespit edilmiştir. Benzer şekilde, 1980 yılında Güney Avustralya’da gerçekleştirilen uzun vadeli bir çalışma da işsizliğin gençler üzerinde çeşitli olumsuz psiko-sosyal sonuçlara yol açtığını ortaya koymuştur (Lowe & Krahn, 1999).

Son 60 yıldır psikoloji alanındaki yayınlarda, ekonomik kriz ve durgunluk dönemlerinde gençler; olgunlaşmamış, psikolojik olarak değişken ve eğitim sürecine daha uzun süre dahil olması gereken bireyler olarak tanımlanmıştır. Yüksek işsizlik oranlarının görüldüğü dönemlerde, araştırmalar işsizliğin olumsuz etkileri ve bu etkilerin nasıl hafifletilebileceği üzerine yoğunlaşırken ekonomik refah dönemlerinde ise iş motivasyonu, sorumluluk ve tatmin gibi konular ön plana çıkmaktadır. Günümüzde dünya genelinde genç işsizliğinin artmasıyla birlikte, araştırmacılar özellikle işsizliğin psikolojik sonuçlarına odaklanmaktadır. Ayrıca, işsizlik sürecinin bireyler üzerindeki etkisi farklılık göstermekte; yüksek eğitilmiş, erkek ve yüksek aile gelirine sahip gençler bu süreci daha kolay atlattırken, düşük eğitilmiş, kadın ve düşük gelirli gençler için işsizlik daha yıpratıcı olabilmektedir (Hammer, 1997).

1.3.7. Dünyada Genç İşsizlik Sorunu

1990’lı yıllardan itibaren tüm dünyada işsizlik oranlarının artış gösterdiği gözlemlenmiş, özellikle genç işsizlik oranlarının genel işsizlik oranlarının üzerinde seyrettiği tespit edilmiştir. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde genç işsizlik, ekonomik ve toplumsal açıdan önemli bir sorun haline gelmiştir. Neredeyse tüm ülkelerde, genç nüfus arasındaki işsizlik oranlarının genel işsizlik seviyelerinden daha yüksek olduğu görülmektedir (Abak, 2009).

Genç işgücünün büyük bir kısmı dünya genelinde enformel sektörlerde istihdam edilmekte olup bu sektörlerde çalışan gençler genellikle güvencesiz koşullarda, uzun çalışma

saatlerine tabi tutulmakta ve düşük ücretlerle çalışmaktadır. Araştırmalar, gençler arasındaki işsizlik oranlarının yetişkinlere kıyasla daha yüksek olduğunu ve özellikle dezavantajlı grupların işsizlikten daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, gençlerin büyük çoğunluğunun kayıt dışı işlerde çalıştığı tespit edilmiştir. Özellikle 20. yüzyılın son dönemlerinde artan işsizlik, ekonomik ve sosyal açıdan çeşitli sorunlara yol açmış ve işgücü piyasasında yüksek işsizlik riskiyle karşı karşıya olan gençleri en fazla etkileyen faktörlerden biri haline gelmiştir (Hammer, 1997).

1.3.8. Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu

Türkiye’de genç işsizliğinin incelenebilmesi için öncelikle genç işsiz kavramının tanımlanması gerekmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye’deki ulusal mevzuata göre, 15-24 yaş aralığında olup çalışma isteğinde olan ve aktif olarak iş arayan bireyler genç işsiz olarak kabul edilmektedir (ILO, 2005). Türkiye’de genç işsizlik oranı, genel işsizlik oranından daha yüksek seyretmekte olup hem küresel eğilimlerin hem de ülkeye özgü işgücü piyasası dinamiklerinin etkisi altında şekillenmektedir (Günaydın & Çetin, 2015).

Türkiye’de gençlerin işgücüne katılımı çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Özellikle, öğrencilik durumu gençlerin işgücüne katılmama nedenleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Ev işleriyle meşguliyet, mevsimlik çalışma, iş aramaktan ümidini kesme ve çalışma kapasitesine sahip olmama gibi etkenler de işgücüne katılımı sınırlandıran diğer faktörler arasındadır. İşsizlik sorununun boyutunu anlamak açısından genç işsizlerin eğitim düzeyi önemli bir gösterge olarak değerlendirilmektedir (Bulut, 2011). Türkiye’de genç işsizlerin büyük bir kısmının üniversite mezunu olduğu, bu durumun işgücü piyasasında talep edilen niteliklerle gençlerin sahip olduğu beceriler arasındaki uyumsuzluktan kaynaklandığı belirtilmektedir (Teker, 2024).

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, işgücü piyasasında yapısal değişimlere yol açmakta, geleneksel sektörlerin küçülmesi ve bilgi ekonomisinin ön plana çıkması, düşük vasıflı gençlerin istihdam edilmesini zorlaştırmaktadır. Türkiye’de genç nüfusun fazla olması nedeniyle her yıl 600 bin ila 700 bin yeni istihdam alanı yaratılması gerekmektedir. Ancak bu gerekliliğin karşılanamaması, işsizlik oranlarının düşmesini engellemekte ve işgücüne katılım oranlarının azalmasına neden olmaktadır (İşlek, 2018).

Türkiye’de genç işsizliğinin en önemli nedenlerinden biri, eğitim sistemi ile iş piyasası arasındaki uyumsuzluktur. Gençlerin sahip olduğu beceriler ile işverenlerin talep ettiği nitelikler örtüşmemekte, bu durum özellikle işgücü piyasasına yeni katılan gençler için ciddi

bir dezavantaj yaratmaktadır. Genç işsizliğin azaltılabilmesi ve işgücü piyasasına entegrasyonun sağlanabilmesi için eğitim politikalarının ve aktif işgücü piyasası tedbirlerinin daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir.

1.3.9. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı

İş, yaratıcı düşüncenin teşvik edilmesinde, benlik saygısının güçlendirilmesinde ve bireysel başarı ile kendini gerçekleştirme gibi olumlu duyguların gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak işsizlik, ekonomik, toplumsal ve siyasal açılardan tüm ülkelerde önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Uzun süre iş bulamamak, bireyde anksiyete, depresyon ve öz saygı kaybı gibi olumsuz psikolojik etkiler yaratabilmektedir (Lin vd., 1985).

Gençlerin işsizlik kaygısı yaşamasının temel sebeplerinden biri, üniversite mezunlarının ekonomik istihdam daralması nedeniyle iş bulamamasıdır. Diğer bir etken ise gençlerin aldıkları eğitim ve geliştirdikleri becerilerle uyumlu iş fırsatlarının olmamasıdır (Tekin, 2015).

Ülkemizde gençlerin kaygıları sadece sınavlar ile sınırlı değildir. Bu nedenle, üniversiteye başlamak kaygıları sona erdirmemektedir. Artan işsizlik oranları, düşük ücretler, mezunların iş bulamaması, işverenlerin yeni mezunlar için deneyim talep etmesi, staj imkanlarının sınırlı ve verimsiz olması gibi faktörler, gençlerin iş bulma kaygısını artırmaktadır. Ayrıca, iş bulma kaygısının bireylerin yaşamlarının farklı alanlarını etkilediği görülmektedir (Ammar Demirci, 2020). Üniversitenin son sınıf öğrencileri, ilk sınıf öğrencilerine göre daha fazla gelecek kaygısı ve iş bulma kaygısı yaşamaktadır. Çünkü üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranının yüksek olması, son sınıf öğrencilerinin iş bulma kaygısını artırmaktadır (Dursun & Aytaç, 2009). İş bulma kaygısının öğrenciler üzerinde psikolojik etkilerini araştıran çalışmalar, bu kaygının depresyona yol açma olasılığının yüksek olduğunu ve sürekli kaygı durumunun stresle doğru orantılı bir ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur (Kıcıır, 2010).

Eğitimli gençlerin işsiz kalması, bir toplumun geleceği konusunda umutsuzluğa yol açmakta, aynı zamanda insanlık değerlerinin ve eğitimli bireylerine verilen önemin azaldığını ve hatta erozyona uğradığını göstermektedir (Mütevellioglu vd., 2010). Ülkemizde işgücü planlamasında yaşanan eksiklikler, öğrencilerin iş bulma kaygısı yaşamalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda, geleceğe yönelik yapılan her türlü uygulamanın, insanı değerli kılan ve bireyleri yetiştiren bir istihdam planlaması üzerine inşa edilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Bıkmaz & Akça Yağan, 2020).

1.3.10. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısıyla İlişkili Faktörler

İşsizlik kaygısının, iş arayan bireyler, halihazırda çalışanlar ve henüz işgücüne katılmamış ancak katılım sağladığında karşılaşılabileceği zorlukları öngören kişilerde ortaya çıkabileceği belirtilmektedir. Ancak, literatürde işsizlik kaygısı genellikle öğrenciler, özellikle de üniversite öğrencileri üzerinde incelenmiş bir konu olarak öne çıkmaktadır.

1.3.10.1. Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği

Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasında kendilerini niteliksel açıdan yetersiz görmeleri, aldıkları eğitime yönelik algıları ve giderek artan üniversite mezunu işsiz sayısı gibi etkenlerle ilişkilendirilebilir. Bu durum, öğrencilerin sahip oldukları bilgi ve becerilerin piyasa koşullarına uyum sağlayamaması ya da mezuniyet sonrası iş bulma süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Balkaya, 2017).

Üniversite mezuniyetinin ardından iş hayatına geçiş sürecinde öğrencilerin çeşitli sınavlara tabi tutulması, onların mesleki gelişimlerine odaklanmalarından ziyade bu sınavlara hazırlanma sürecine yoğunlaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum, öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışma hayatına dair yeterli donanımına sahip olmadıklarını düşünmelerine ve kendilerini istihdam edilecekleri alanlarda yetersiz görmelerine yol açabilmektedir (Gül, 2008).

Üniversite sayısındaki artışa paralel olarak öğrenci sayısının yükselmesine karşın, öğretim elemanı sayısında yeterli bir artışın sağlanamaması, yükseköğretimde çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. Öğrenci sayısı ile öğretim elemanı arasındaki dengesizlik, akademisyen başına düşen öğrenci sayısını artırarak öğrencilerin akademik danışmanlık hizmetlerinden yeterince faydalanamamalarına ve kendi alanlarında yeterli donanımına sahip olmadan mezun olmalarına neden olabilmektedir (Anık & Özkan, 2016).

Öğrencilerin üniversite tercih süreçlerinde yeterli bilgiye sahip olmadan karar vermeleri veya bazı öğrencilerin isteyerek seçmedikleri bölümlerde eğitim almaları, aldıkları eğitimden memnuniyetsizlik duymalarına neden olabilmektedir. Bu durum, öğrencilerin akademik motivasyonlarını olumsuz etkileyerek mesleki gelişimlerine yönelik ilgilerinin azalmasına yol açabilir (Deveci vd., 2012).

1.3.10.2. Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği

Bireysel düzeyde karamsarlık ve özgüven eksikliği, kaygı seviyesinin yükselmesine neden olan önemli etkenler arasında yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinde gözlemlenen bu

olumsuz duygusal durumlar, mezuniyet sonrası işgücü piyasasında diğer adaylarla rekabet edemeyecekleri yönünde bir algının oluşmasına yol açabilmektedir (Kim, 2001).

Özgüven eksikliği ve karamsarlık, mezuniyet aşamasındaki öğrencilerde sınav kaygısını önemli ölçüde artırmakta ve bu durum, öğrencilerin söz konusu sınavlara yönelik kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olabilmektedir (Bruehl, 2009).

Şahin & Şahin Fırat tarafından gerçekleştirilen çalışmada, üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar incelenmiş ve araştırma bulgularına göre, öğrenciler arasında en yaygın sorunlardan birinin özgüven eksikliği olduğu belirlenmiştir. Bu durum, bireylerin geleceğe yönelik umutlarını azaltarak işgücü piyasasında yer edinme, meslek seçimi ve iş bulma konularında kaygı duymalarına yol açmaktadır (Şahin & Şahin Fırat, 2009).

Bu araştırmalardan yola çıkarak, bireysel düzeyde özgüven eksikliği ve karamsarlık, üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına uyum sağlamalarını zorlaştırmakta ve iş bulma kaygılarını artırarak geleceklerine ilişkin belirsizliği derinleştirmektedir.

1.3.10.3. Çevresel ve sosyal baskı

Gençlik dönemi, bireylerin duygusal dalgalanmalar yaşadığı ve çevresel etkenlerden kolayca etkilendiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz vd., 2009). Bu bağlamda, bireylerin çevrelerine yönelik algıları veya çevrelerindeki kişilerin karşılaştığı olumsuz durumlar, onların gelecek kaygısı hissetmelerine neden olabilmektedir. Türkiye’de özellikle gençler ve üniversite mezunları arasındaki yüksek işsizlik oranı, öğrencilerin işsizlikle doğrudan ya da dolaylı olarak karşılaşma olasılığını artırmaktadır. Mezun olmuş ve iş bulamayan bireylerin varlığı, öğrencilerin geleceğe yönelik umutlarını zayıflatmakta ve iş bulma konusundaki kaygı seviyelerini yükseltmektedir (Dursun & Aytaç, 2012).

Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygılarında ailenin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Yavuzer ve arkadaşlarının üniversite gençliğinin sorunlarını incelediği bir araştırmada, katılımcı öğrenciler, en büyük problemleri olarak ailelerine yük olma duygusunu ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin ailelerine karşı duydukları borçluluk hissinden kaynaklanmaktadır (Yavuzer vd., 2005).

Üniversite eğitimini önemseyen ve çocuklarının üniversite eğitimi alabilmesi için maddi ve manevi imkânlarını seferber eden aileler, çocuklarının mezuniyet sonrası başarılarına yönelik çeşitli beklentiler taşımaktadırlar. Bu beklentiler genellikle öğrencinin mezuniyetin ardından bir iş bulması üzerine odaklanmaktadır. Öğrenciler, ailelerinin bu beklentilerinin

açıkça dile getirilmemiş olsa bile farkında olup, mezuniyet sonrasında iş bulamama ihtimaline karşı kaygı duymaktadırlar (Anık & Özkan, 2016).

1.3.11. Spor Bilimleri ile İlgili Sektörler ve İşsizlik Sorunları

Küreselleşen dünyada bilişim ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, kentleşme, sanayileşme ve diğer sosyo-ekonomik değişimler, çeşitli sektörler aracılığıyla yeni istihdam olanakları yaratmaktadır. İş imkanlarının sayısındaki artış, farklı sektörlerde çalışabilecek iş gücü ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu durum, özellikle nitelikli iş gücüne olan talebin artmasına neden olmakta ve üniversite mezunu bireyleri iş piyasasında daha görünür hale getirmektedir (Koçak & Çepni, 2017).

Günümüzde spor, bireylerin sağlığını korumasının yanı sıra toplumsal gelişime katkı sağlaması ve profesyonel sporcuların uluslararası başarılar elde etmesi açısından giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Elde edilen sportif başarılar, sporun toplumlar tarafından benimsenmesini sağlamış ve bu alanı giderek artan rekabetin yaşandığı bir sektör haline getirmiştir. Bu bağlamda, spor alanında uzmanlaşmış, yeni mezun olmuş veya mezuniyet aşamasında bulunan bireylerin spor sektöründe istihdam edilmesi, sektörün sürdürülebilirliği açısından önemli bir konu haline gelmiştir (Taşmektepligil vd., 2009).

Spor endüstrisi, küresel ölçekte en hızlı büyüyen sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu hızlı büyüme, birçok bireyin bu alanda kariyer yapma isteğini artırmaktadır (Tutar & Öner, 2023). Türkiye'de ise spor endüstrisinde istihdam edilen bireylerin yaklaşık %40'ını gençler oluşturmaktadır. Spor ekonomisinin büyüme oranları incelendiğinde, bu oranların genel ekonomik büyüme oranlarının üzerinde seyrettiği görülmektedir. Bu durum, spor endüstrisinin genç işsizliğin azaltılmasına katkı sağlayabilecek potansiyele sahip olduğunu göstermektedir (Mumcu vd., 2019).

Günümüzde yeni spor branşlarının ortaya çıkması, federasyonların ve kulüplerin kurulması, sportif organizasyonların artışı ve sporun dijital platformlarda yaygın olarak takip edilmesi, sektörün genişleyen yapısını gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda sportif faaliyetlerin basılı ve dijital medyada yer alma oranlarının artması, malzeme ve hizmet sektörleriyle olan etkileşimi ve ülkelerin tanıtım stratejilerinde sporun önemli bir araç olarak kullanılması, spor endüstrisinin gelişim sürecini ve ekonomik boyutunun genişliğini ortaya koymaktadır (Dağlı Ekmekçi vd., 2013).

Şekil 2: Spor Endüstrisini Oluşturan Temel Unsurlar (Eti, 2022)

Spor, küresel ölçekte sporcular, yöneticiler ve diğer paydaşlarla birlikte; yönetim, teknoloji, kulüp faaliyetleri, pazarlama ve rekreatif etkinlikleri kapsayarak sağlık, refah ve istihdam sağlamaktadır. Bu yönleriyle spor, bireylerin yaşamında giderek daha fazla yer edinmeye devam etmektedir. Ayrıca, sporun topluma yalnızca sağlıklı bireyler yetiştirme açısından değil, aynı zamanda eğlence ve hoş vakit geçirme gibi katkılar sunduğu göz önüne alındığında, toplum tarafından benimsenen ve hızla büyüyen bir endüstri haline geldiği görülmektedir (Katırcı, 2013).

Giderek genişleyen spor endüstrisi, ülkelerin kültürel bir fenomeni haline dönüşerek ulusal sınırları aşan bir yapıya bürünmektedir (Ko, 2013). Bunun yanı sıra, spor ekonomik, sosyal ve politik gelişmişliğin bir göstergesi olarak değerlendirilmekte ve birçok ülkede kamu hizmeti niteliğinde görülmektedir. Dünya genelinde ekonomik ve sosyal değişimler, spor örgütleri ve organizasyonları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (Devecioğlu vd., 2004).

Örneğin, Olimpiyat Oyunları küresel çapta en büyük spor organizasyonlarından biri olup ülkeler bu organizasyona ev sahipliği yapabilmek adına yoğun bir rekabet içerisinde.

Olimpiyatlara ev sahipliği yapma çabası, ülkelerin spor tesislerini iyileştirme, sportif başarıları artırma ve kültürel değerleri ile turizm potansiyellerini ön plana çıkarma gibi hedefleri doğrultusunda şekillenmektedir. Bu süreçte ülkelerin ekonomik kaynakları doğrudan etkilenmekte olup, uzun vadede önemli ekonomik getiriler sağlamaktadır (Batmaz vd., 2016). Ayrıca, spor endüstrisinin küresel ekonomideki yeri oldukça büyüktür. Her yıl yaklaşık 480-620 milyar dolar gelir üreten bu sektör, otomotiv endüstrisinin iki katı ve film sektörünün yedi katı ekonomik değere sahiptir (Eti, 2022).

Spor, hizmet sektörü kapsamında değerlendirilen bir alan olup bünyesinde farklı disiplinleri barındıran çok yönlü bir yapıya sahiptir. Spor sektörü, çeşitli alanların iç içe geçtiği dinamik bir yapı gösterirken, aynı zamanda diğer sektörlerle doğrudan veya dolaylı olarak etkileşim hâlinindedir. Örneğin, spor sektörü; eğitim, sağlık, gıda, turizm, tekstil, medya, eğlence, otomotiv, elektronik ve peyzaj gibi pek çok sektörle bağlantılıdır (Mumcu vd., 2019).

Yalnızca fiziksel aktivitelerle sınırlı kalmayan spor, toplumlara sosyal mesajlar iletmek için bir iletişim aracı olarak da kullanılmaktadır. Spor sektörünün bu çok yönlü etkisi, sektörde beklenen büyümenin yeni istihdam alanları oluşturma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir (Mumcu vd., 2019).

Son yıllarda, ülkemizde beden eğitimi ve spor bölümlerine kayıt yaptıran öğrenci sayısında dikkat çekici bir artış gözlemlenmektedir (Cihan & Araç Ilgar , 2019). Bu gelişme, üniversitelerin spor alanında eğitim veren programlarını güçlendirme ve ülkenin spor alanındaki gereksinimlerine yönelik olarak daha donanımlı ve deneyimli bireyler yetiştirme çabalarının bir göstergesidir. Üniversiteler, bu amaca ulaşabilmek için örgün eğitim programları aracılığıyla öğrencilerine hem teorik bilgi hem de pratik deneyim kazandırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, spor eğitimi veren öğretim üyeleri, fakülteler, lisansüstü enstitüler ve yüksekokullar üniversite içindeki eğitim süreçlerinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Devecioğlu & Karakaya, 2011). Bu kurumlar, öğrencilere gerekli bilgi birikimini kazandırmak ve onları, ilerleyen yıllarda spor alanında başarılı bir kariyer yapabilecek yeterlilikte yetiştirmek için önemli bir sorumluluk taşımaktadır.

Spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi ile spor yüksekokullarının ilgili bölümlerinden mezun olan bireyler, genellikle mesleklerinde tatmin olsalar da işsizlikle karşılaşmamak adına eksik istihdamı kabul etme eğilimindedirler (Bozyiğit & Gökbaraz, 2020). Beden eğitimi ve spor alanı, gün geçtikçe büyüyerek yeni meslek imkanları yaratmaktadır. Ancak, bu alanlardan mezun olan bireyler, çoğu zaman fiziksel yeteneklerine dayalı farklı meslek dallarına yönelme eğilimindedir. Bu durum, mezunların sıklıkla askerlik, polislik ve

itfaiyecilik gibi mesleklerde çalışma fırsatlarını tercih etmelerine neden olmaktadır (Devecioğlu & Karakaya, 2011).

Son yıllarda, dünya genelinde spora katılımı artırmak, spor bilincini yaymak ve spor ile rekreasyon amaçlı mal ve hizmetlerin sunumunu genişletmek için “herkes için spor, yaşam boyu spor” gibi mottolarla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çabalar, toplumu spora teşvik etmek ve sporu toplumun bir kültürü haline getirmeyi hedeflemektedir. Bu noktada iki yönlü bir durum söz konusudur; bir taraftan toplumu spor merkezlerine veya rekreatif alanlara yönlendirme çabası güdülürken, diğer taraftan bu alanlara yönelik tesis, malzeme ve hizmet sağlama konusunda eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir. Ancak, mevcut spor tesisleri ve merkezlerinin sayısı, yalnızca toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olmamaktadır. Sporun endüstrileşmesiyle birlikte spor yönetimi, ekonomisi, pazarlaması, işletmesi ve psikolojisi gibi alanlarda eğitilmiş insan gücüne olan ihtiyaç artmaktadır. Bu doğrultuda, spor kulüpleri, federasyonlar, ulusal ve uluslararası spor örgütleri, Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri, işletmeler gibi alanlarda, eğitilmiş bireylerin istihdamı amaçlanmaktadır. Bu yerlerde çalışacak yeterli sayıda eğitilmiş personele ihtiyaç duyulmaktadır (Sunay vd., 2002). Ayrıca, 2001 yılında katıldığımız Bologna Süreci ve 2003 yılında “Spor Bilimleri Eğitimi Avrupa Yükseköğretiminde Uyumlaştırma” (AEHESIS) çerçevesinde, spor ile ilgili dört ana alan belirlenmiştir: “Spor Yönetimi”, “Beden Eğitimi Öğretmenliği”, “Rekreasyon” ve “Antrenörlük Eğitimi” (AEHESIS, 2006). Nüfus artışı ve üniversitelerden mezun olan gençlerin sayısındaki yükselme ile spor sektörünün genişlemesi, istihdam ihtiyaçlarını daha da güncel hale getirmektedir (Taşmektepligil vd., 2009).

1.3.12. İstihdamın Durumu

Pek çok ülke ile benzer şekilde, Türkiye’de de genç işsizlik oranı, toplam işsizlik oranına kıyasla belirgin şekilde yüksektir. Genç işsizler arasında ise yükseköğretim mezunlarının oranı, diğer eğitim seviyelerine sahip gençlere göre önemli ölçüde fazladır (Çondur & Bölükbaş, 2014).

Türkiye’de eğitim sürelerinin genel olarak uzun olması, öğrencilerin mezuniyet yaşlarının yirmi dördün üzerine çıkmasına yol açabilmektedir. Ayrıca, eğitilmiş gençlerin işgücüne katılım kararı alırken aceleci olmadıkları gözlemlenmektedir. Nitelikli gençlerin işgücüne katılımı, mevcut işlerin uygunluğu ve piyasa ücret düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak uzun bir süre alabilmektedir (Balkaya, 2017). TÜİK verilerine göre, 2024 yılında yükseköğrenim mezunu gençlerin %30’unun çeşitli sebeplerle işgücüne katılmadığı tespit edilmiştir (TÜİK, 2025). Bu durum, yükseköğrenim mezunlarının istihdam oranlarının, gerçek

istihdam koşullarını tam olarak yansıtmadığını göstermektedir. Üniversite öğrencisi gençler, özellikle “diplomalı işsiz” kavramıyla sıkça karşılaşmaktadır.

1.3.13. Spor Bilimlerinde Kariyer

Son yıllarda toplumda sağlık bilincinin artmasıyla birlikte, beden eğitimi ve spor alanında yapılan araştırmaların ve geliştirme çalışmalarının da hız kazandığı görülmektedir. Bu durum, spor ve beden eğitimine yönelik ilginin ve farkındalığın artmasına katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi ve spor, bireyin fiziksel ve ruhsal gelişimini destekleyen, farklı yaş gruplarında çeşitli hareket formlarıyla icra edilen dinamik bir süreçtir (İnal, 2003). Toplumsal açıdan değerlendirildiğinde, beden eğitimi ve sporun bireyin her yönden gelişimine olumlu etkiler sunduğu yaygın olarak kabul edilmektedir (Sunay, 2009).

Özellikle genç bireyler için beden eğitimi ve spor alanında kariyer planlaması yapmak büyük bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Sporun bir meslek dalı olarak benimsenmesi ve bu alanda profesyonelleşme süreci, yalnızca bireyin mesleki gelişimine değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılmasına da katkı sunmaktadır. Spor kariyeri, bireyin sahip olduğu yetenek ve deneyimlerin, düzenli çalışmalar ve gelişim süreçleri doğrultusunda ilerlemesini içerir. Bu süreç, sporcunun bireysel değerleri ve hedefleriyle, karşısına çıkan fırsatları ve tecrübeleri uyumlu hale getirebilmesini gerektirir (Bingöl & Çakır, 2021).

Tıpkı diğer meslek alanlarında olduğu gibi sporculuk kariyerinin de belirli bir sona eriş dönemi bulunmaktadır. Başarılar ve sporun sunduğu kazanma duygusu, bu dönemin daha sağlıklı bir şekilde geçmesini sağlayabilirken, aksi durumda spordan uzaklaşma, kariyerde gerileme ve yaşam standartlarında düşüş gibi riskler ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, sporcuların kariyer süreçlerini doğru planlamaları hem mesleki hem de kişisel yaşamlarında sürdürülebilir bir gelişim sağlayabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (Çakto & Görgüt, 2019).

1.3.14. Spor Bilimleri ve Eğitim Kurumları

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), sporun gelişimini desteklemek ve bu alanda verilecek eğitim seviyesini yükseltmek amacıyla spor liseleri açmıştır. Bu okullar, yetenekli öğrencilerin spor alanında bilinçli bir şekilde yönlendirilmesini sağlamak, potansiyellerini artırmak ve başarılı sporcular yetiştirmek amacıyla yapılandırılmıştır (Canal, 2008). Eğitim kurumlarının temel hedeflerinden biri, öğrencileri yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek olup, bu süreçte spor liseleri önemli bir rol üstlenmektedir (Güneş, 2010). Spor liselerinde verilen eğitim,

yalnızca akademik dersleri değil, aynı zamanda spor içerikli uygulamalı dersleri de içermektedir (Canal, 2008).

Yükseköğretim kurumları bünyesinde beden eğitimi ve spor eğitimi, öğrencilerin spor alanında mesleki becerilerini geliştirmelerine ve gelecekteki kariyerlerini şekillendirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Yıldız, 2007). Üniversitelerde bu eğitimler farklı bölümler altında verilmektedir. Bu bölümler arasında “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği”, “Antrenörlük Eğitimi”, “Rekreasyon” ve “Spor Yöneticiliği” gibi alanlar yer almaktadır (Bozyiğit & Gökbaraz, 2020).

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde, kamu ve özel sektörde görev alabilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Beden eğitimi, bireyin fiziksel gelişimini destekleyen önemli bir disiplin olup, eğitimin tamamlayıcı bir unsuru olarak görülmektedir. Bu bölümde öğrencilere genel kültür, meslek bilgisi ve çalışacakları alana yönelik teorik ve uygulamalı eğitimler sunulmaktadır (Bozyiğit & Gökbaraz, 2020).

Yükseköğretim kurumlarında spor bilimleri ile ilgili bölümlerden biri de Antrenörlük bölümüdür. Bu bölüm, farklı spor dallarında antrenörlerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır. 1990’lı yıllardan önce antrenörlük eğitimi, eğitim kurumlarında seçmeli dersler veya kurslar aracılığıyla alınan sertifikalarla sağlanmaktaydı. Ancak, 1990’lı yıllarda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından antrenörlük bölümleri açılmış ve akademik düzeyde eğitim vermeye başlanmıştır. Program kapsamında, temel antrenman bilgisi ve uygulamalı dersler ile branşlara özgü uzman antrenörler yetiştirilmektedir (Bozyiğit & Gökbaraz, 2020).

Spor bilimleri alanındaki bir diğer önemli bölüm ise Rekreasyon bölümüdür. Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını değerlendirme biçimi olarak tanımlanmakla birlikte, günümüzde yoğun iş temposu içinde rahatlama ve yeniden enerji kazanma amacıyla da önemli bir alan haline gelmiştir. Rekreasyon kavramının toplum tarafından benimsenmesi, bu alanda yeni iş olanaklarının doğmasına ve beklentilerin artmasına neden olmuştur. Rekreasyon bölümünde eğitim alan öğrenciler, liderlik özellikleri gelişmiş, organizasyon becerisi yüksek uzmanlar olarak mezun olmaktadır (Çınar & Sanioğlu, 2004). Kavram olarak rekreasyon, bireyin kendi iradesiyle seçtiği ve katılım sağladığı, keyif aldığı etkinliklerin bütünüdür (Yıldız & Tüfekçioğlu, 2008).

Spor yöneticiliği de yükseköğretim kurumlarının spor bilimleri ile ilgili bölümleri arasında yer almaktadır. Spor yönetimi, belirlenen hedeflere ulaşmak için planlama, organizasyon, yönlendirme ve denetim süreçlerini içermektedir. Spor organizasyonlarının etkin ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi için insan, zaman ve finansal kaynakların verimli

kullanılması gerekmektedir. Spor yönetimi alanında eğitim gören öğrenciler, spor organizasyonlarını yönetme, spor hukuku ve denetim gibi konularda bilgi sahibi olarak mezun olmaktadır (Sunay, 2009).

Spor yöneticileri, sporu iyi anlayan, yönetim becerileri gelişmiş ve sporun amaçları doğrultusunda en iyi şekilde görev yapabilen profesyonellerdir. Bu bölüm, kamu ve özel sektördeki spor kuruluşlarına nitelikli yöneticiler kazandırmayı hedeflemektedir (Yıldız & Tüfekçioğlu, 2008).

1.3.15. Spor Bilimlerinde Kariyer Alanları ve İş İstihdamı

Spor bilimleri alanında eğitim alarak mezun olan bireylerin mesleki memnuniyetlerine rağmen işsizlik problemiyle karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Bu alandaki mezunlar için en çok tercih edilen çalışma alanlarının başında eğitim sektörü gelmektedir. Özellikle, Millî Eğitim Bakanlığı(MEB)'na bağlı okullarda beden eğitimi öğretmeni olarak görev almak isteyen birçok aday, ilgili bölümlerden mezun olmaktadır. Ayrıca, Rekreasyon, Antrenörlük ve Spor Yöneticiliği bölümlerinden mezun olan kişilerin, aldıkları pedagojik formasyon eğitimiyle öğretmenlik atamalarına dahil edilebildikleri bilinmektedir (Bozyiğit & Gökbaraz, 2020).

Beden eğitimi ve spor alanı geniş bir istihdam potansiyeline sahip olmasına rağmen, mezun olan öğrencilerin büyük bir kısmının polislik, askerlik gibi farklı meslek dallarına yöneldiği de gözlemlenmektedir. Spor odaklı eğitim veren üniversitelerden mezun olan bireyler için iş olanakları arasında beden eğitimi öğretmenliği (devlet veya özel sektörde), spor yöneticiliği, turizm sektöründe animatörlük, akademik kariyer, hakemlik, kulüp veya bireysel antrenörlük, kondisyonerlik, masörlük, sporcu beslenme uzmanlığı, spor işletmeciliği, engelli bireylere yönelik spor uzmanlığı, performans analiz uzmanlığı, federasyonlarda antrenörlük veya yöneticilik, Spor Bakanlığı bünyesinde uzmanlık veya yöneticilik, kulüp yöneticiliği, spor alanında tercümanlık, rekreasyon uzmanlığı ve danışmanlık gibi çeşitli meslek dalları yer almaktadır (Devecioğlu & Karakaya, 2011).

Spor bilimleri alanında gerçekleştirilen akademik çalışmalar ve eğitim kurumlarının sunduğu olanaklar, bireylerin mesleki gelişimlerine katkı sunmakla birlikte, istihdam açısından belirli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Beden eğitimi, antrenörlük, rekreasyon ve spor yöneticiliği gibi farklı disiplinlerde uzmanlaşan mezunlar, geniş bir kariyer yelpazesine sahip olmalarına rağmen, kamu ve özel sektörde istihdam olanaklarının sınırlılığı nedeniyle farklı mesleklere yönelme eğilimi göstermektedir. Özellikle spor bilimleri mezunlarının öğretmenlik, yöneticilik, antrenörlük ve akademik kariyer gibi alanlara yönelme isteği, bu alandaki iş gücü

arz ve talebinin dengelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sporun bireysel ve toplumsal işlevselliği dikkate alındığında, bu alandaki profesyonellerin istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla yeni politikalar geliştirilmesi ve sektörel iş birliklerinin güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Sonuç olarak, spor bilimleri alanında eğitim alan bireylerin mesleki tatminlerini artıracak ve istihdam olanaklarını genişletecek stratejilere odaklanması gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli, mevcut durumu olduğu şekliyle ortaya koymayı ve değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan bir araştırma desendir. Çalışmada, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir (Büyüköztürk vd., 2022).

Araştırma kapsamında, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni tercih edilmiştir. İlişkisel tarama deseni, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu araştırmada bağımsız değişkenler; cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, medeni durum, burs alma durumu, gelir düzeyi ve çalışma durumu gibi demografik özelliklerdir. Bağımlı değişkenler ise öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeyleridir (Büyüköztürk vd., 2022).

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında fakültenin farklı bölümlerinde (Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon) öğrenim gören toplam 408 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklem grubunda yer alan bireylerin demografik özellikleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş; etik kurallar doğrultusunda, bireylerin özel yaşamlarına ya da kişisel bilgilerine ilişkin herhangi bir veri paylaşılmamıştır.

Araştırmada nicel yöntem tercih edilmiş olup, veriler ölçekler aracılığıyla toplanmıştır. Bu doğrultuda, çalışmanın örneklemini, verilerin istatistiksel olarak anlamlı şekilde analiz edilebilmesi için yeterli büyüklükte oluşturulmuştur. Bu yapı sayesinde araştırma, hedef evreni temsil edebilecek nitelikte bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak çevrim içi anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu bölümde; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim görülen sınıf, bölüm, burs/kredi alma durumu, aile gelir düzeyi ve çalışma durumunu belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Bu form, öğrencilerin demografik özelliklerine göre gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını analiz edebilmek amacıyla hazırlanmıştır.

2.3.2. Ölçekler

Gelecek Korkusu Ölçeği: Katılımcıların geleceğe yönelik korku ve endişe düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, toplam 19 maddeden oluşmaktadır ve 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum). Ölçekte 2 faktör bulunmaktadır. 1. faktör “Gelecek Korkusu” faktörüdür. Bu boyutta geleceğe dair kaygı ve endişeleri ölçen maddeler yer almaktadır. 2. faktör ise “Gelecekte Umutsuzluk” faktörüdür. Bu boyutta bireylerin geleceğe dair umut ve beklentilerini değerlendiren maddeler bulunmaktadır. Bu ölçekte yer alan ifadeler, bireylerin geleceklerine dair duydukları kaygı, endişe, umutsuzluk ve korku düzeylerini değerlendirmeye yöneliktir. Ölçeğin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ilgili literatürde yapılmış olup, Cronbach’s Alpha iç tutarlık katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (Geylani & Çiriş Yıldız, 2022).

İş Bulma Kaygısı Ölçeği: Öğrencilerin iş bulma sürecine ilişkin kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 8 maddelik olup, 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum). Ölçekte yer alan maddeler, katılımcıların mezuniyet sonrası iş bulma süreçlerine ilişkin kaygı, belirsizlik ve endişe düzeylerini değerlendirmektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları literatürde yer almakta olup, Cronbach’s Alpha iç tutarlık katsayısının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Aslan & Uğraş, 2021).

Bu ölçekler, daha önce geçerlik ve güvenirliği sağlanmış araçlar olup, araştırmada ölçülmek istenen değişkenleri değerlendirmede bilimsel açıdan uygun bulunmuştur (Geylani & Çiriş Yıldız, 2022), (Aslan & Uğraş, 2021).

2.4. SÜREÇ

Bu araştırmada veri toplama süreci, 2025 yılı bahar döneminde Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi bünyesinde yürütülmüştür. Araştırmada kullanılacak olan ölçekler, literatür taraması sonucunda belirlenmiş ve ilgili çalışmalarda geçerlik-güvenirlik analizleri yapılmış, akademik çevrelerce kabul görmüş ölçme araçları tercih edilmiştir.

Veri toplama sürecine başlamadan önce, Bayburt Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Veri toplama işlemleri çevrim içi platform olan Google Forms aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Çevrim içi veri toplama yöntemi sayesinde öğrencilere kolay bir şekilde ulaşılmış ve kağıt israfından kaçınılmıştır.

Süreç boyunca bazı katılımcıların ölçek maddelerini yanıtlarken tutarsız ifadeler kullanması nedeniyle, bu veriler analiz sürecinden çıkarılmıştır. Veri temizleme işlemi SPSS programı aracılığıyla yapılmış; eksik veya aykırı değerler dikkate alınarak geçerli ve güvenilir bir veri seti oluşturulmuştur.

Veri toplama sürecinde bazı zorluklarla da karşılaşmıştır. Ancak, öğretim üyelerinin desteği sayesinde katılım oranı hedeflenen seviyeye ulaştırılmış ve zorluklar aşılmıştır.

Veri toplama işleminde elde edilen veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiş ve uygun istatistiksel teknikler seçilerek değerlendirme sürecine geçilmiştir.

2.5. VERİ ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle eksik ya da hatalı veri olup olmadığı kontrol edilmiş, tüm soruların zorunlu olması nedeniyle veri setinde eksik veri bulunmamıştır.

2.5.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koymak amacıyla frekans (n) ve yüzde (%) değerlerinden yararlanılmıştır. Böylece öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, medeni durum, burs/kredi alma durumu, gelir düzeyi ve çalışma durumuna ilişkin dağılımları belirlenmiştir.

2.5.2. Güvenirlilik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlık düzeyini belirlemek amacıyla Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Böylelikle ölçeklerin araştırma örneklemini üzerinde güvenilir olup olmadığı test edilmiştir.

2.5.3. İlişkisel ve Karşılaştırmalı İstatistikler

Öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeylerinin yaş, sınıf, bölüm, medeni durum, burs/kredi alma durumu, gelir düzeyi ve çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

ANOVA sonucunda anlamlı farklılık bulunan değişkenler için gruplar arasındaki farkın hangi alt gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır.

2.5.4. Korelasyon Analizi

Araştırmada öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analiz ile değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyi ortaya konulmuştur.

2.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Ölçeklerin güvenilirlik düzeyi Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayıları aracılığı ile incelenmiştir. Bu analiz ölçeklerin kendi içindeki maddelerin tutarlılığını ve dolayısıyla ölçüm aracının ne kadar güvenilir olduğunu değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Tablo 1’de, çalışmada kullanılan ölçeklerin alt faktörlerine ait iç tutarlılık katsayıları detaylı bir şekilde sunulmaktadır. Bu veriler, söz konusu ölçütlerin bilimsel geçerlilik standartlarına uygun olarak güvenilir sonuçlar ürettiğini göstermektedir.

Tablo 1: Ölçeklerin Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Katsayıları

Ölçek / Alt Boyut	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha
İş Bulma Kaygısı (Toplam)	8	0,815
Gelecek Korkusu (Alt Boyut)	13	0,798
Gelecekte Umutsuzluk (Alt Boyut)	6	0,810
Gelecek Kaygısı (Toplam)	19	0,912

Tablo 1’e göre, araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin Cronbach’s Alpha katsayıları oldukça yüksek güvenilirlik düzeyine sahiptir. Bu sonuç, kullanılan ölçeklerin iç tutarlılığının güvenilir olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde katılımcılara uygulanmış olan anketler neticesinde elde edilen bulgular yer almaktadır. SPSS analizi sonucunda elde edilen veriler ile tablo oluşturulup, yorumlanmıştır.

Tablo 2: Araştırma Grubunun Cinsiyet Dağılımına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar

Cinsiyet	f	%
Kadın	187	45,8
Erkek	221	54,2

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısını erkekler (%54,2), diğer yarısını ise kadınlar (%45,8) oluşturmaktadır. Bu oran Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesindeki mevcut cinsiyet dağılımının dengeli olduğunu ve bulguların cinsiyet açısından temsil gücünün yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Araştırma Grubunun Sınıf Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar

Sınıf Düzeyi	f	%
1. Sınıf	85	20,8
2. Sınıf	114	27,9
3. Sınıf	105	25,7
4. Sınıf	104	25,5

Tablo 3’te katılımcıların sınıf düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde, öğrenci grubunun dört sınıfın tamamını temsil ettiği görülmektedir. En yüksek katılım oranı %27,9 ile ikinci sınıf seviyesinde yer almaktadır. Ardından üçüncü sınıf (%25,7) ve dördüncü sınıf (%25,5) öğrencileri gelmekte, birinci sınıf öğrencileri ise %20,8 ile araştırmanın en küçük alt grubunu oluşturmaktadır. Bu dağılım, araştırma örnekleminin eğitim sürecinin farklı aşamalarındaki öğrencilere dengeli biçimde ulaştığını göstermektedir. Özellikle üst sınıf öğrencilerinin toplam katılımdaki payının yüksek olması, mezuniyet sürecine yaklaşan bireylerin görüşlerinin çalışmaya güçlü biçimde yansımaları sağlamaktadır.

Tablo 4: Araştırma Grubunun Bölüm Değişkenine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar

Bölüm	f	%
Antrenörlük Eğitimi	72	17,6
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	112	27,5
Rekreasyon	79	19,4
Spor Yöneticiliği	145	35,5

Tablo 4’te katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı incelendiğinde, araştırma grubunun tüm programları temsil ettiği görülmektedir. En yüksek katılım oranının

Spor Yöneticiliği bölümünden gelmesi (%35,5), bu bölümün fakülte bünyesindeki öğrenci sayısının diğer bölümlere göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği öğrencileri %27,5’lik bir oranla ikinci en büyük grubu oluştururken, Rekreasyon (%19,4) ve Antrenörlük Eğitimi (%17,6) daha küçük fakat anlamlı öğrenci kitleleriyle çalışmada temsil edilmiştir. Bu dağılım, araştırma bulgularının fakülte genelini yansıtmaya gücünü artırmakta; özellikle bölüm bazlı karşılaştırmalara zemin hazırlamaktadır.

Tablo 5: Araştırma Grubunun Algılanan Gelir Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar

Algılanan Gelir Düzeyi	f	%
Düşük	82	20,1
Orta	285	69,9
Yüksek	41	10,0

Tablo 5’te katılımcıların algıladıkları gelir düzeyine göre dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendisini “orta gelir düzeyine” sahip olarak tanımladığı görülmektedir (%69,9). Düşük gelir grubunda yer alan öğrenciler %20,1 ile ikinci sırada yer almakta; yüksek gelir grubundaki öğrenciler ise %10’luk daha sınırlı bir kesimi temsil etmektedir. Bu bulgu, araştırma örnekleminin ağırlıklı olarak ekonomik açıdan orta düzeyde konumlandığını göstermektedir. Aynı zamanda, düşük gelir grubunun dikkat çekici bir paya sahip olması, ekonomik kırılganlığın bu öğrenci grubu için anlamlı bir gerçeklik olduğunu düşündürmektedir. Gelir düzeyindeki dağılımın dengeli olmaması, istatistiksel analizlerde özellikle düşük gelir grubunun kaygı düzeylerindeki farklılıkların gözlemlenmesi bakımından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Tablo 6: Araştırma Grubunun Burs/Kredi Durumuna İlişkin Tanımlayıcı İstatistikî Sonuçlar

Burs/Kredi Durumu	f	%
Evet	220	53,9
Hayır	188	46,1

Tablo 6’da Katılımcıların burs veya kredi alma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin yarısından fazlasının (%53,9) burs veya kredi desteğinden yararlandığı görülmektedir. Burs veya kredi almayan öğrenciler ise %46,1 ile toplam grubun yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu dağılım, spor bilimleri öğrencilerinin önemli bir bölümünün eğitim süreçlerini desteklemek amacıyla finansal kaynaklara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Ayrıca oranların birbirine yakın olması, ekonomik destek ihtiyacının öğrenciler arasında yaygın olduğunu işaret etmekte ve burs/kredi uygulamalarının hem fakülte hem de öğrenci düzeyinde önemli bir rol oynadığını düşündürmektedir. Bu değişken aynı zamanda

ekonomik faktörlerin kaygı düzeyi üzerindeki etkilerini incelemek açısından anlamlı bir referans noktası oluşturmaktadır.

Tablo 7: Araştırma Grubunun Çalışma Durumuna İlişkin Tanımlayıcı İstatistiki Sonuçlar

Çalışma Durumu	f	%
Çalışmıyorum	258	63,2
Yarı Zamanlı Çalışıyorum	115	28,2
Tam Zamanlı Çalışıyorum	35	8,6

Tablo 7’de katılımcıların çalışma durumu değişkeni incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%63,2) herhangi bir işte çalışmadığı görülmektedir. Yarı zamanlı çalışan öğrenciler %28,2 ile toplam grubun yaklaşık üçte birini oluştururken, tam zamanlı çalışan öğrenciler yalnızca %8,6’lık sınırlı bir kesimi temsil etmektedir. Bu bulgu, spor bilimleri öğrencilerinin büyük oranda eğitim süreçlerine tam zamanlı olarak katıldığını ve çalışma hayatına sınırlı ölçüde dahil olduğunu göstermektedir. Çalışma deneyimi az olan bu grubun mezuniyet sonrası iş gücüne geçiş sürecinde daha fazla desteğe ihtiyaç duyabileceği de söylenebilir.

Tablo 8: Araştırma Grubunun Yaş Bilgilerine İlişkin Tanımlayıcı Analiz Sonuçları

	N	$\bar{X}$	ss.	Mini.	Maks.
Yaş	408	21,61	2,194	18	29

Tablo 8’de araştırma grubunu oluşturan Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaş bilgilerine ilişkin tanımlayıcı analiz sonuçları yer almaktadır. Bu verilere göre katılımcıların yaş ortalaması 21,61 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların yaşlarının 18 ile 29 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 9: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss.	t	p
İş Bulma Kaygısı	Erkek	221	2,48	,949	1,986	,046*
	Kadın	187	2,30	,870		
Gelecek Korkusu	Erkek	221	3,10	,907	-3,721	,000*
	Kadın	187	3,43	,843		
Gelecekte Umutsuzluk	Erkek	221	2,62	,919	,358	,721
	Kadın	187	2,59	,820		
Gelecek Kaygısı Toplam	Erkek	221	2,95	,685	-3,314	,001*
	Kadın	187	3,16	,595		

*p<0,05

Tablo 9’da araştırma grubunun cinsiyet değişkenine ilişkin ölçek puanlarının t-testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre “İş Bulma Kaygısı”, “Gelecek Korkusu Alt Boyutu” ve

“Gelecek Kaygısı Toplam” boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama puanlar incelendiğinde bu farkın kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılardan yüksek olmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 10: Burs/Kredi Durumuna Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Boyut	Burs/Kredi Durumu	n	$\bar{X}$	ss.	t	p
İş Bulma Kaygısı	Evet	220	2,37	0,89	-1,255	,210
	Hayır	188	2,48	0,92		
Gelecek Korkusu	Evet	220	3,28	0,88	0,389	,697
	Hayır	188	3,25	0,89		
Gelecekte Umutsuzluk	Evet	220	2,63	0,84	0,370	,712
	Hayır	188	2,59	0,87		
Gelecek Kaygısı Toplam	Evet	220	3,06	0,64	0,521	,603
	Hayır					

* $p<0,05$

Tablo 10’da göre, katılımcıların iş bulma kaygısı, gelecek korkusu, gelecekte umutsuzluk ve gelecek kaygısı toplam puan ortalamaları burs/kredi durumu değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 11: Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd.	Kareler Ortalaması	F	p
İş Bulma Kaygısı	Gruplar Arası	9,852	3	3,284	3,989	,008*
	Gruplar İçi	332,569	404	,823		
	Toplam	342,421	407			
Gelecek Korkusu	Gruplar Arası	,650	3	,217	,271	,847
	Gruplar İçi	323,434	404	,801		
	Toplam	324,084	407			
Gelecekte Umutsuzluk	Gruplar Arası	2,775	3	,925	1,212	,305
	Gruplar İçi	308,407	404	,763		
	Toplam	311,183	407			
Gelecek Kaygısı Toplam	Gruplar Arası	,088	3	,029	,069	,977

Gruplar İçi	173,419	404	,429
Toplam	173,507	407	

*p<0,05

Tablo 11’de araştırma grubunun sınıf düzeyi değişkenine ilişkin ölçek puanlarının ANOVA sonuçları yer almaktadır. Bu verilere göre “İş Bulma Kaygısı” boyutunda istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Bu farklılığın hangi sınıf düzeyinden kaynaklandığını belirlemek için yapılan post hoc testi sonucunda, 2. sınıf düzeyindeki katılımcıların ortalama puanlarının 4. sınıf düzeyindeki katılımcılara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer boyutlarda ise anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0,05).

Tablo 12: Katılımcıların Bölüm Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd.	Kareler Ort.	F	p
İş Bulma Kaygısı (Toplam)	Gruplar Arası	0,976	3	0,325	0,385	0,764
	Gruplar İçi	341,445	404	0,845		
	Toplam	342,421	407			
Gelecek Korkusu	Gruplar Arası	1,328	3	0,443	0,554	0,646
	Gruplar İçi	322,756	404	0,799		
	Toplam	324,084	407			
Gelecekte Umutsuzluk	Gruplar Arası	0,595	3	0,198	0,258	0,856
	Gruplar İçi	310,588	404	0,769		
	Toplam	311,183	407			
Gelecek Kaygısı (Toplam)	Gruplar Arası	1,049	3	0,350	0,819	0,484
	Gruplar İçi	172,458	404	0,427		
	Toplam	173,507	407			

*p<0,05

Tablo 12’de araştırma grubunun bölüm değişkenine ilişkin ölçek puanlarının ANOVA sonuçları yer almaktadır. Bu verilere göre, “İş Bulma Kaygısı”, “Gelecek Korkusu Alt Boyutu”, “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” ve “Gelecek Kaygısı Toplam” boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu durum, katılımcıların öğrenim

gördükleri bölümlere göre ölçek puanlarında anlamlı bir değişiklik bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 13: Araştırma Grubunun Algılanan Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd.	Kareler Ort.	F	p
İş Bulma Kaygısı	Gruplar Arası	12,660	2	6,330		
	Gruplar İçi	329,761	405	,814	7,774	,000*
	Toplam	342,421	407			
Gelecek Korkusu	Gruplar Arası	7,588	2	3,794		
	Gruplar İçi	316,496	405	,781	4,855	,008*
	Toplam	324,084	407			
Gelecekte Umutsuzluk	Gruplar Arası	3,174	2	1,587		
	Gruplar İçi	308,008	405	,761	2,087	,125
	Toplam	311,183	407			
Gelecek Kaygısı Toplam	Gruplar Arası	5,983	2	2,992		
	Gruplar İçi	167,524	405	,414	7,233	,001*
	Toplam	173,507	407			

*p<0,05

Tablo 13’te araştırma grubunun algılanan gelir düzeyi değişkenine ilişkin ölçek puanlarının ANOVA sonuçları yer almaktadır. Bu verilere göre “İş Bulma Kaygısı”, “Gelecek Korkusu Alt Boyutu” ve “Gelecek Kaygısı Toplam” boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” boyutunda ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Yapılan post hoc analizi sonuçlarına göre, “İş Bulma Kaygısı” ve “Gelecek Kaygısı Toplam” boyutlarındaki farklılığın düşük gelir düzeyine sahip katılımcıların puan ortalamalarının yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 14: Araştırma Grubunun Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd.	Kareler Ort.	F	p
İş Bulma Kaygısı	Gruplar Arası	1,679	2	,839	,998	,370
	Gruplar İçi	340,742	405	,841		
	Toplam	342,421	407			
Gelecek Korkusu	Gruplar Arası	1,604	2	,802	1,007	,366
	Gruplar İçi	322,480	405	,796		
	Toplam	324,084	407			
Gelecekte Umutsuzluk	Gruplar Arası	,871	2	,435	,568	,567
	Gruplar İçi	310,312	405	,766		
	Toplam	311,183	407			
Gelecek Kaygısı Toplam	Gruplar Arası	1,203	2	,601	1,413	,245
	Gruplar İçi	172,305	405	,425		
	Toplam	173,507	407			

*p<0,05

Tablo 14’te araştırma grubunun çalışma durumu değişkenine ilişkin ölçek puanlarının ANOVA sonuçları yer almaktadır. Bu verilere göre, “İş Bulma Kaygısı”, “Gelecek Korkusu Alt Boyutu”, “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” ve “Gelecek Kaygısı Toplam” boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu durum, öğrencilerin çalışma durumlarının (çalışmıyor, yarı zamanlı, tam zamanlı) ölçek puanları üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını göstermektedir.

Tablo 15: Araştırma Grubunun Yaş Değişkeni ile Ölçek Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	İş Bulma Kaygısı	Gelecek Korkusu	Gelecekte Umutsuzluk	Gelecek Kaygısı Toplam
Yaş	R	-,119*	-,009	-,025
	P	,016	,857	,617
	N	408	408	408

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 15’de araştırma grubunun yaş değişkeni ile ölçek puanlarına ilişkin Pearson korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre, “Yaş” değişkeni ile “İş Bulma Kaygısı” arasında negatif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Diğer değişkenlerle ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 16: Araştırma Grubunun Ölçekler Arası Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	İş Bulma Kaygısı (IBK)	Gelecek Korkusu	Gelecekte Umutsuzluk	Gelecek Kaygısı (Toplam)
İş Bulma Kaygısı (IBK)	1	-,350**	-,136**	-,385**
Gelecek Korkusu Alt Boyutu	-,350**	1	-,067	,907**
Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu	-,136**	-,067	1	,360**
Gelecek Kaygısı (Toplam)	-,385**	,907**	,360**	1

N = 408; ** $p<0,01$

Tablo 16’da araştırma grubunun “İş Bulma Kaygısı”, “Gelecek Korkusu Alt Boyutu”, “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” ve “Gelecek Kaygısı Toplam” puanları arasındaki ilişkilere yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre “İş Bulma Kaygısı” değişkeni ile “Gelecek Korkusu Alt Boyutu” ($r=-,350$; $p<0,01$), “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” ($r=-,136$; $p<0,01$) ve “Gelecek Kaygısı Toplam” ($r=-,385$; $p<0,01$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Buna göre bireylerin iş bulma kaygısı düzeyleri arttıkça gelecek korkusu, gelecekte umutsuzluk ve genel gelecek kaygısı puanlarının azaldığı söylenebilir. Ayrıca “Gelecek Korkusu Alt Boyutu” ile “Gelecek Kaygısı Toplam” ($r=,907$; $p<0,01$) ve “Gelecekte Umutsuzluk Alt Boyutu” ile “Gelecek Kaygısı Toplam” ($r=,360$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular, gelecek korkusu ve umutsuzluk düzeyi arttıkça genel gelecek kaygısı puanlarının da yükseldiğini göstermektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırma, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin iş bulma kaygısı ve gelecek kaygısının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesini ve bu değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular, spor bilimleri öğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyer süreçlerine ilişkin kaygılarının çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve bireysel özellikler ile sosyoekonomik faktörlerin bu kaygıyı farklı düzeylerde etkilediğini göstermektedir.

Araştırmanın ilk aşamasında öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar incelenmiştir. Katılımcı grubunun cinsiyet dağılımının dengeli olduğu, sınıf düzeylerinin birbirine yakın oranlarda temsil edildiği ve özellikle ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin örneklem içerisinde belirgin olduğu görülmüştür. Bölümlere göre dağılımda spor yöneticiliği öğrencilerinin çoğunlukta olduğu, katılımcıların büyük bölümünün orta gelir düzeyine sahip olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaklaşık yarısının burs veya kredi desteği aldığı, önemli bir kısmının ise herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Yaş değişkenine ilişkin analizler, örneklemin genç bir evrenden oluştuğunu ve yaş dağılımının üniversite öğrencisi profili ile uyumlu olduğunu ortaya koymuştur.

Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular, öğrencilerin iş ve gelecek kaygılarını farklı biçimlerde deneyimlediklerini göstermiştir. Erkek öğrencilerin iş bulma kaygısının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu, buna karşılık geleceğe ilişkin genel kaygı ve korku düzeylerinin kadın öğrencilerde daha yoğun olduğu belirlenmiştir. Bu durum, kadın ve erkek öğrencilerin mezuniyet sonrası süreçle ilişkin algılarında farklılaşmalar bulunduğunu düşündürmektedir. Erkek öğrencilerde iş gücü piyasasına daha hızlı dahil olma gerekliliği, kadın öğrencilerde ise daha geniş kapsamlı geleceğe dair belirsizlik algılarının etkili olduğu değerlendirilebilir.

Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin analizlerde dikkat çekici bir bulgu elde edilmiştir. İş bulma kaygısının ikinci sınıf öğrencilerinde daha yüksek, dördüncü sınıflarda ise daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, iş bulma kaygısının eğitim süreci boyunca doğrusal biçimde artmadığını, kariyer beklentilerinin ve farkındalık düzeylerinin eğitim ilerledikçe değiştiğini göstermektedir. Üniversitenin erken yıllarında bilgi eksikliği ve belirsizlik odaklı kaygıların, mezuniyete yaklaşan öğrencilerde ise deneyim, planlama ve kontrol algısının güçlenmesiyle azalabileceği düşünülmektedir.

Bölüm değişkeni açısından yapılan analizlerde iş bulma kaygısı ve gelecek kaygısı boyutlarında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu durum, spor bilimleri öğrencilerinin mezuniyet sonrası karşılaşılabilecekleri istihdam koşullarını bölümden bağımsız, alan genelinde ortak bir gerçeklik olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Spor sektörünün dar yapısı, kamu ve özel sektördeki sınırlı istihdam olanakları ile mezun sayısındaki artışın tüm öğrenci gruplarını benzer biçimde etkilediği söylenebilir.

Algılanan gelir düzeyi, kaygı düzeyleri üzerinde belirleyici bir değişken olarak öne çıkmıştır. Düşük gelir grubundaki öğrencilerde iş bulma kaygısının ve genel gelecek kaygısının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, ekonomik güvencesizliğin öğrencilerin gelecek planlarını ve mesleki beklentilerini doğrudan etkileyen önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Buna karşın gelecekte umutsuzluk boyutunda gelir düzeyine göre anlamlı bir farkın görülmemesi, umutsuzluk hissinin yalnızca ekonomik koşullarla değil, daha geniş bir yaşam algısı ve kişisel beklentilerle bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir.

Burs veya kredi desteği alıp almamaları ölçek puanlarında anlamlı bir farklılaşmaya yol açmamıştır. Bu sonuç, öğrencilerin finansal destek alma ya da çalışma durumunun kaygı düzeylerini belirleyen temel faktörler olmadığını göstermektedir. Özellikle spor bilimleri öğrencileri açısından iş piyasası koşulları, bireysel gelir kaynaklarından daha etkili bir kaygı belirleyicisi olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca çalışma durumu değişkeni açısından öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu sonuç, yarı zamanlı ya da tam zamanlı çalışma deneyiminin kaygı ve korku düzeylerini belirgin biçimde değiştirmede göstermektedir.

Korelasyon analizleri, ölçekler arasındaki ilişkileri daha net biçimde ortaya koymaktadır. İş bulma kaygısı ile gelecek kaygısının alt boyutları arasında negatif yönlü ilişkiler belirlenmiştir. Buna göre iş bulmaya yönelik kısa vadeli endişeleri artan öğrencilerde daha genel ve soyut gelecek kaygılarının azaldığı; buna karşılık gelecek korkusu ve genel kaygı seviyelerinin artması durumunda iş bulma odaklı kaygının geri plana düşebildiği görülmektedir. Gelecek kaygısının kendi alt boyutları arasındaki güçlü pozitif ilişkiler, bu yapının bütüncül bir psikolojik boyut taşıdığını ve belirsizlik algısının hem korku hem de umutsuzluk bileşenlerini aynı anda etkileyebildiğini göstermektedir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, spor bilimleri öğrencilerinin mezuniyet sonrası döneme ilişkin kaygılarının tek boyutlu bir yapı ile açıklanamayacağını; demografik özellikler, sosyoekonomik koşullar ve bireysel beklentiler gibi faktörlerin ortak etkisiyle şekillenen karmaşık bir dinamik olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma sonunda ulaşılan sonuçlar, hem spor

bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer gelişim süreçlerinin anlaşılması hem de geleceğe yönelik kaygıların azaltılmasına yönelik uygulamalar geliştirilmesi açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, alan yazındaki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Tartışma sürecinde, elde edilen sonuçların hangi açılardan mevcut literatürle örtüştüğü, hangi noktalarda farklılaştığı ve bu durumların olası nedenleri ele alınmıştır. Ayrıca bulguların, üniversite öğrencilerinin özellikle spor bilimleri alanındaki eğitim ve istihdam süreçlerine katkı sağlayabilecek yönleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmada ortaya çıkan ilişkiler, demografik değişkenlere göre farklılıklar ve öğrencilerin gelecek korkusu ile iş bulma kaygısı düzeyleri, ilgili literatür ışığında değerlendirilmiş; sonuçların ne anlama geldiği yorumlanmıştır.

Cinsiyet Değişkenine Göre Kaygı Düzeyleri: Bu araştırmada cinsiyete göre iş bulma kaygısı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma gözlenmiş; erkek öğrencilerin iş bulma sürecine ilişkin kaygılarının daha yüksek seyrettiği belirlenmiştir. Buna karşılık gelecek kaygısı ve gelecek korkusu ölçümlerinde kadın öğrenciler lehine farklılaşma saptanmış, gelecekte umutsuzluk boyutunda ise anlamlı bir ayrıma rastlanmamıştır.

Alan yazındaki değerlendirmeler, öğrencilerin iş ve gelecek kaygılarının çoğu zaman bireysel niteliklerden çok yapısal ve ekonomik koşullarla beslendiğini göstermektedir. Demirci (2020), yükselen işsizlik, düşük ücret politikaları, yeni mezundan beklenen deneyim ve sınırlı staj olanaklarının üniversite gençliğinde kaygıyı belirgin biçimde artırdığını vurgulamıştır; bu çerçevede, cinsiyet gruplarının ortak bağlamsal baskılar altında benzer streslerle karşılaştığını düşündürmektedir.

Üniversite yıllarında mezuniyete yakınlık etkisi de dikkate değerdir. Dursun ve Aytaç (2009), mezuniyete yaklaşan öğrencilerin iş piyasasına ilişkin belirsizliği daha yoğun hissettiklerini, bunun da iş bulma endişesini artırdığını belirtmiştir. Bu vurgu, özellikle erkek öğrencilerde istihdamla hızlı geçiş beklentisinin ve rekabet algısının kaygıyı yükseltebileceğine işaret ederken; kadın öğrencilerde gelecek bağlamı endişelerin farklı biçimlerde öne çıkabileceğini ifade etmektedir.

Spor alanına özgü koşullar da alana katkı sağlamaktadır. Kaçay vd. (2023), spor sektöründe istihdam kapasitesi, mezun sayısı ve sektörle kurulan bağların niteliği gibi değişkenlerin öğrencilerde belirsizlik algısını beslediğini ve bunun mesleki yönelimleri

doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Bu değerlendirmeler, cinsiyete göre farklılaşan boyutların (erkeklerde iş bulma odağındaki kaygı; kadınlarda geleceğe yönelik genel kaygı/korku) sektörün yapısal gerçeklikleriyle birlikte okunması gerektiğini göstermektedir.

Gündüz ve Kocabaşı (2022) korku ve kaygı süreçlerinin belirsizlikle ilişkili ancak farklı psikolojik örüntülere sahip olduğunu vurgulamıştır. Bu çerçevede, kadın öğrencilerde gelecek kaygısı/korkusu boyutlarının öne çıkması ile erkek öğrencilerde iş bulma odağındaki endişenin belirginleşmesi, aynı konudaki baskının (istihdam belirsizliği) farklı bilişsel-duygusal kanallardan deneyimlenmesi biçiminde yorumlanabilir.

Bu çalışmanın bulguları ile alan yazın birlikte değerlendirildiğinde, cinsiyet temelli farklılaşmaların yalnızca bireysel özelliklerden değil, içinde bulunulan toplumsal yapının rol beklentilerinden de etkilendiği görülmektedir. Atıf edilmiş toplumsal normların baskın olduğu ülkelerde erkek öğrencilerin mezuniyet sonrası aile geçiminin önemli bir bölümünü üstleneceğine ilişkin algıları, istihdama hızlı geçiş beklentisiyle birleşerek iş bulma kaygısını artıran bir etken olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık kadın öğrencilerin gelecek kaygısı ve gelecek korkusu boyutlarında daha yüksek ortalamalara sahip olması; kadınların toplumsal yaşamda artan görünürlüğü, çalışma yaşamına katılım arzusu ve ekonomik sorumluluk alma isteğiyle ilişkilendirilebilir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümüne paralel biçimde kaygının farklı kanallardan deneyimlenebildiğini göstermekte; erkeklerde istihdama yönelik baskının, kadınlarda ise orta-uzun vadeli gelecek kurgusuna ilişkin belirsizliğin öne çıktığını düşündürmektedir.

Burs / Kredi Durumuna Göre Kaygı Düzeyleri: Araştırmada burs veya kredi desteğinden yararlanma durumuna göre öğrencilerin iş bulma kaygısı, gelecek korkusu ve gelecek kaygısı düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. İlk bakışta bu bulgu, ekonomik desteğin kaygı düzeylerinde belirgin bir rahatlama yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak alan yazın dikkate alındığında, burs ve kredi gibi desteklerin çoğu zaman öğrencilerin temel eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olduğu, uzun vadeli istihdam güvencesine dair belirsizliği tek başına ortadan kaldırmadığı görülmektedir.

Tutar ve Öner (2023), spor bilimleri öğrencilerinin kariyer farkındalığı ve iş bulma kaygısı arasındaki ilişkileri incelerken, öğrencilerin önemli bir kısmının burs ve benzeri ekonomik desteklere rağmen mezuniyet sonrası döneme dair kaygı taşımaya devam ettiklerini belirtmiştir. Benzer biçimde Saraç (2015) ile Şanlı Kula ve Saraç (2016), üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ve umutsuzluğun yalnızca ekonomik destek düzeyiyle açıklanamayacağını; işsizlik oranları, istihdam olanaklarının yetersizliği, bölümün iş

piyasasındaki karşılığı ve toplumsal beklentiler gibi çok sayıda faktörün birlikte etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Psikososyal açıdan bakıldığında, burs/kredi desteği alan öğrenciler ile almayanlar arasında ekonomik güvence algısı bakımından da her zaman net bir ayrım olmadığı söylenebilir. Uğuz Arsu (2022) ile Okyay (2024), gençlerin gelecek kaygılarını incelerken, ekonomik desteğin varlığından çok, bu desteğin sürekliliğine ve mezuniyet sonrası döneme nasıl aktarılacağına ilişkin belirsizliklerin kaygı düzeylerini belirlediğine işaret etmektedir. Başka bir ifadeyle, burs ve kredi destekleri öğrencilerin mevcut eğitim sürecini sürdürmelerine katkı sağlasa da, mezuniyet sonrası iş piyasasına geçişe dair kaygıları tek başına azaltmaya yetmeyebilir.

Bu çalışmada anlamlı bir farklılık saptanmamış olması, burs ve kredi değişkeninin öğrencilerin kaygı düzeylerini açıklamada ikincil bir konumda olabileceğini düşündürmektedir. Buna göre, ekonomik desteğe rağmen istihdam piyasasındaki belirsizlikler, spor bilimleri alanındaki sınırlı kontenjanlar, düşük ücretli ve güvencesiz iş koşulları gibi yapısal faktörler (Kaçay vd., 2023; Mumcu vd., 2019) öğrencilerin kaygı düzeylerini belirlemede daha baskın bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla burs/kredi durumu, tek başına koruyucu bir unsur olarak değil, geniş sosyoekonomik bağlam içerisinde değerlendirilmesi gereken yardımcı bir değişken olarak görülebilir.

Sınıf Değişkenine Göre Kaygı Düzeyleri: Araştırmada sınıf düzeyi değişkeni açısından iş bulma kaygısının anlamlı biçimde farklılaştığı saptanmış ve yapılan post-hoc analiz sonucunda bu farkın özellikle 2. ve 4. sınıf öğrencileri arasında ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bulgular, 2. sınıf öğrencilerinin 4. sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde iş bulma kaygısı taşıdığını göstermektedir. Bu sonuç, iş bulma kaygısının üniversite yaşamı boyunca doğrusal biçimde artan bir eğilim izlemediğini; öğrencilerin içinde bulundukları sınıf düzeyine bağlı olarak farklı yönelimlerde değişebildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle lisans eğitiminin erken dönemlerinde mesleki gelecek ve istihdam konusuna ilişkin belirsizliklerin daha soyut ve genellenmiş düzeyde yoğun hissedildiği, bunun da kaygı düzeylerini yükseltebileceği düşünülmektedir.

Bu bulgu, alan yazındaki çalışmalarda çoğunlukla son sınıflarda kaygı düzeyinin yükseldiğini gösteren sonuçlardan ayrılmaktadır. Dursun ve Aytaç (2009), Tekin (2015) ve Saraç (2015) gibi pek çok araştırma, mezuniyete yaklaşmayla birlikte kaygının arttığını ifade etmektedir. Ancak literatürde mevcut bulguyu destekleyebilecek açıklamalar da bulunmaktadır. Örneğin, Yaşar (2019) ve Eti (2022) gibi spor bilimleri öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalar,

düşük sınıf düzeylerindeki bireylerin istihdam koşullarına ilişkin belirsizliği daha yoğun algıladıklarını ve bu nedenle kaygı düzeylerinin erken sınıflarda yüksek olabileceğini belirtmiştir. Bu çerçevede araştırmamızdaki bulgu, öğrencilerin henüz kariyer gerekliliklerine dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları, sertifika gereklilikleri, staj zorunluluğu, mezuniyet sonrası çalışma alanları ve branşa özgü rekabet koşullarına ilişkin farkındalıklarının sınırlı olduğu dönemlerde kaygının daha yüksek seyredebileceği düşüncesiyle uyumludur.

Spor bilimleri alanının yapısal özellikleri de bu bulguyu destekler niteliktedir. Kaçay vd. (2023) ile Tutar ve Öner (2023), istihdam alanlarının sınırlılığı, kamu istihdam kontenjanlarındaki düşüklük ve özel sektördeki düşük ücretli ve güvencesiz pozisyonların öğrencilerde erken dönem kariyer kaygısını tetikleyebileceğini vurgulamışlardır. Üst sınıflara gelindiğinde ise öğrencilerin staj, gönüllü etkinlik ve saha deneyimleri aracılığıyla iş piyasasıyla temaslarının artması, başa çıkma stratejilerinin gelişmesi ve kariyer alternatiflerini daha somut biçimde görebilmeleri nedeniyle kaygı düzeylerinin nispeten azalabileceği düşünülmektedir (Arslanboğa & Turhan, 2022; Yaşar, 2019).

Bu çerçevede 2. sınıf öğrencilerinde gözlenen yüksek kaygı düzeyi, spor bilimleri alanındaki kariyer rotasının henüz şekillenmemiş olması, geleceğe yönelik bilgi eksikliği ve iş piyasasına dair varsayımların daha tehditkâr algılanmasıyla açıklanabilir. Buna karşılık 4. sınıf öğrencilerinde kaygının daha düşük seyretmesi, deneyim kazanma, mesleki yönelim netleşmesi, başvuru süreçlerinin başlaması ve bireysel kontrol algısının güçlenmesiyle ilişkilendirilebilir. Dolayısıyla sınıf düzeyi, kaygının mutlak arttığı bir çizgiyi değil; öğrencilerin kariyer farkındalığı, bilgi düzeyi ve iş piyasasıyla etkileşimleri doğrultusunda inişli çıkışlı bir seyri yansıtan önemli bir değişken olarak değerlendirilebilir.

Bölüm Değişkenine Göre Kaygı Düzeyleri: Araştırmada bölüm değişkeninin iş bulma kaygısı, gelecek korkusu, genel gelecek kaygısı ve gelecekte umutsuzluk düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı belirlenmiştir. Spor bilimleri fakültesi bünyesindeki bölümlerin kaygı düzeyleri açısından benzer sonuçlar üretmesi, öğrencilerin eğitim gördükleri programa bağlı olmaksızın benzer geleceksel belirsizlik algısı taşıdıklarını göstermektedir.

Bu bulgu, spor alanındaki altyapısal ve sektörel koşulların bölümler arası ayrışmadan daha belirleyici olabileceğine işaret etmektedir. Türkiye’de spor alanında istihdamın görece sınırlı olması, kamu kontenjanlarının düşüklüğü, özel sektördeki düşük ücretli ve güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlığı gibi faktörler, öğrencilerin mezuniyet sonrası süreci ortak bir belirsizlik çerçevesinde değerlendirmelerine yol açabilir (Kaçay vd., 2023; Tutar & Öner, 2023). Bu nedenle, bölüm farklarından bağımsız olarak tüm öğrenciler iş bulma sürecine

yönelik benzer kaygı düzeyleri geliştirebilmektedir.

Nitel ve nicel araştırmalar, spor bilimlerinde meslekleşmenin henüz tam olarak kurumsallaşmamış olması nedeniyle iş piyasasında bölüm ayrımının belirgin avantajlar sunmadığını göstermektedir (Cihan & Araç Ilgar, 2019; Bozyiğit & Gökbaraz, 2020). Öğrenciler çoğu zaman branş ya da akademik uzmanlık alanından ziyade ağ kurma, deneyim kazanma, antrenörlük belgeleri, sertifikasyon programları, olası KPSS atamaları veya özel sektörde kendine yer açma gibi ortak gereksinimler üzerinden hareket etmektedir (Arslanboğa & Turhan, 2022; Güner & Hacıcaferoğlu, 2022). Bu durum, kariyer kaygısının bölümden çok mesleki rekabet ve sertifikasyon süreçleriyle ilişkilendiğini düşündürmektedir.

Alan yazında bazı çalışmalar bölüm temelli farklılıklar bildirirse de (ör. spor yöneticiliği öğrencilerinin daha yüksek mesleki belirsizlik algısı taşıdığı yönündeki bulgular; Cihan & Araç Ilgar, 2019), birçok çalışma spor bilimleri alanındaki öğrencilerin kariyer beklentilerinin benzer yönde şekillendiğini vurgulamaktadır (Yaşar, 2019; Eti, 2022; Satılmış, 2022). Mevcut araştırmadaki bulgular bu ikinci gruptaki çalışmalarla uyumludur.

Bu çerçevede, bölüm değişkenine göre anlamlı farkın ortaya çıkmaması, öğrencilerin kaygı düzeylerinin yalnızca akademik uzmanlaşma alanlarıyla değil; daha geniş bir ekonomik ve toplumsal bağlamla şekillendiğini göstermektedir. Spor bilimleri alanında kariyer hedefleri, sertifikasyon zorunlulukları, mezun sayısındaki artış ve istihdam alanlarının darlığı göz önünde bulundurulduğunda, kaygıyı belirleyen unsurların bölümlere özgü olmaktan çok alan genelinde paylaşıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Algılanan Gelir Düzeyi ile Kaygı Düzeyleri: Araştırmada, öğrencilerin algıladıkları aile gelir düzeyi düştükçe hem iş bulma kaygısı hem de geleceğe ilişkin belirsizlik algısının arttığı görülmüştür. Bu bulgu, ekonomik koşulların gençlerin kariyer geçiş sürecinde önemli bir stres kaynağı olduğunu gösteren çalışmalarla paralellik taşımaktadır. Demirci (2020), üniversite öğrencilerinde iş bulma kaygısını açıklarken yüksek işsizlik oranları, düşük ücret politikaları ve işverenlerin deneyim taleplerini temel belirleyiciler arasında saymakta; özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların mezuniyet sonrasına ilişkin daha yoğun kaygı yaşadığını vurgulamaktadır. Benzer biçimde Dursun ve Aytaç (2012), işgücü piyasasındaki yapısal sorunların sosyoekonomik açıdan kırılgan gruplar üzerinde daha güçlü bir baskı yarattığını, bu baskının kaygı ve umutsuzluk düzeylerinde artışa yol açabildiğini ortaya koymuştur.

Genç işsizliği ve yoksulluk bağlamında yürütülen makro düzey çalışmalarda da benzer bir tablo görülmektedir. Mütevellioğlu vd. (2010), işsizlik olasılığı yüksek olan üniversiteli

gençlerin gelecek planlarını daha karamsar biçimde şekillendirdiklerini belirtirken; Weich ve Lewis (1998) ile Yüksel (2003), yoksulluk ve işsizlik deneyimlerinin ruhsal belirtiler, kaygı ve yaşam doyumunda azalma ile yakından ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, gelir düzeyinin yalnızca maddi imkânları değil, aynı zamanda bireyin geleceğe dair öznel kontrol algısını ve beklenti ufkunu da etkileyen temel bir değişken olduğuna işaret etmektedir.

Spor bilimleri alanına odaklanan araştırmalar, gelir düzeyinin özellikle istihdam olanaklarının sınırlı algılandığı alanlarda daha belirgin hale geldiğini göstermektedir. Kaçay vd. (2023), spor bilimleri öğrencilerinde düşük gelir düzeyine sahip olanların sektördeki iş imkânlarını daha kısıtlı gördüklerini ve buna bağlı olarak gelecek kaygılarının yükseldiğini rapor etmiştir. Tutar ve Öner (2023) de benzer biçimde, spor bilimleri öğrencilerinin mezuniyet sonrası döneme ilişkin kaygılarında ekonomik güvencesizlik ve istihdam kontenjanlarının yetersizliği gibi faktörlerin belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Bu çerçevede, mevcut araştırmada düşük gelir grubundaki öğrencilerde gözlenen yüksek kaygı düzeyleri, hem ulusal genç işsizlik dinamikleri (Çondur & Bölükbaş, 2014) hem de spor sektörünün yapısal sınırlılıkları ile uyumlu biçimde değerlendirilebilir.

Bu bulgular bir arada ele alındığında, gelir düzeyinin öğrencilerin iş bulma kaygısı ve gelecek korkusunu şekillendiren temel yapısal değişkenlerden biri olduğu söylenebilir. Ekonomik kaynakların sınırlı olması, öğrencilerin hem eğitim sürecindeki fırsatlara erişimini (kurs, sertifika, ek eğitim vb.) hem de mezuniyet sonrası döneme ilişkin iyimser beklentilerini sınırlamakta; bu durum da kaygı ve umutsuzluk döngüsünü güçlendiren bir risk faktörü olarak öne çıkmaktadır.

Çalışma Durumuna Göre Kaygı Düzeyleri: Çalışma durumu bakımından yapılan karşılaştırmalarda, çalışan ve çalışmayan öğrenciler arasında iş bulma kaygısı ve gelecek korkusu düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte bulgular, çalışan öğrencilerde kaygı düzeylerinin görece daha düşük olabileceğine işaret eden zayıf bir eğilim barındırmaktadır. Bu durum, öğrencilik yıllarında iş deneyimi kazanmanın mezuniyet sonrası iş piyasasına dair beklentileri belirli ölçüde gerçekçi hale getirebileceği ve baş etme becerilerini güçlendirebileceği yönündeki değerlendirmelerle örtüşmektedir.

Arslanboğa ve Turhan (2022), spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde iş bulma kaygısı ve algılanan stres düzeylerini inceledikleri çalışmada, alanla ilgili iş deneyimi elde eden bireylerin kariyer geçişine yönelik daha somut beklentiler geliştirdiklerini ve bu nedenle kaygı düzeylerinin nispeten daha düşük olabildiğini belirtmiştir. Benzer biçimde Dursun ve Aytaç (2012), üniversite öğrencilerinin iş deneyimleri ile kaygı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki

ilişkiyi incelerken, çalışma yaşamına erken katılımın işgücü piyasasının dinamiklerini tanıma ve kendi yeterliklerini sınama açısından önemli bir deneyim alanı sunduğunu vurgulamaktadır.

Öte yandan, spor sektöründe istihdamın önemli bir bölümünün düşük ücretli, güvencesiz ve dönemsel işlerden oluştuğu da bilinmektedir (Devecioğlu, 2004; Taşmektepligil vd., 2009; Mumcu vd., 2019). Cihan ve Araç Ilgar (2019), spor yöneticiliği öğrencilerinin sektörel beklentilerini inceledikleri nitel çalışmada, öğrencilerin bir kısmının staj ve yarı zamanlı iş deneyimlerini “geleceğe dair güven verici” değil, “sektörel belirsizlikleri gösteren” bir alan olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, öğrencilik döneminde çalışan bireylerin bir bölümü, iş piyasasındaki güvencesizlik ve düşük gelir gerçekliği ile erken karşılaştıkları için kaygı düzeylerinde beklenen düşüş gerçekleşmeyebilir; tersine, bazı durumlarda bu deneyimler kaygıyı da besleyebilmektedir.

Mevcut araştırmada çalışma durumuna göre anlamlı fark bulunmamış olması, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun henüz alanla doğrudan ilişkili, sürekli ve güvenceli işlerde çalışmıyor olabileceği gerçeğiyle birlikte düşünülmelidir. Kısa süreli, alan dışı veya geçici iş deneyimlerinin, öğrencilerin mezuniyet sonrası kariyer hedeflerine yönelik kaygılarını azaltmada sınırlı etkisi olduğu söylenebilir. Bu çerçevede çalışma durumu değişkeni, kaygı düzeylerini tek başına belirleyen güçlü bir faktör olmaktan ziyade, gelir düzeyi, kariyer farkındalığı, bölümle ilgili istihdam olanakları ve bireysel baş etme becerileriyle birlikte değerlendirildiğinde anlam kazanan tamamlayıcı bir değişken olarak yorumlanabilir.

Yaş Değişkenine Göre Kaygı Düzeyleri: Araştırmada, yaş değişkeni ile iş bulma kaygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, öğrencilerin yaşları ilerledikçe iş bulma sürecine ilişkin kaygılarını daha gerçekçi değerlendirdiklerini ve bu süreçle başa çıkmada görece daha işlevsel stratejiler geliştirdiklerini düşündürmektedir. Yaşla birlikte artan yaşam deneyimi, iş piyasasına dair bilgi birikimi ve kişisel yeterlik algısındaki güçlenme, öğrencilerin işsizlik riskini bütünüyle ortadan kaldırmasa da, bu riskle baş etme kapasitelerini artıran unsurlar olarak yorumlanabilir. Bu durum, iş bulma kaygısının yalnızca bilişsel bir beklenti değil, aynı zamanda zaman içinde öğrenilen başa çıkma becerileriyle şekillenen dinamik bir yapı olduğunu göstermektedir.

Alan yazın incelendiğinde, yaş ve iş bulma kaygısı arasındaki ilişkinin farklı örneklerde değişen yönlerde rapor edildiği görülmektedir. Dursun ve Aytaç (2009), üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygılarını sınıf düzeyine göre ele aldıkları çalışmalarında özellikle mezuniyete yaklaşan öğrencilerin daha yüksek düzeyde kaygı yaşadıklarını belirtmiş; bu durumu mezuniyet sonrası karşılaşılabilecek işsizlik riski ve iş piyasasındaki belirsizliklerin

artmasıyla ilişkilendirmiştir. Benzer şekilde Balkaya (2017) ve Tekin (2015), son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısının belirginleştiğini ve bunun girişimcilik niyeti, kariyer planlama davranışları ve psikolojik iyi oluşla yakından bağlantılı olduğunu ifade etmektedir. Buna karşılık, bazı çalışmalarda yaşın ilerlemesiyle birlikte kaygı düzeylerinde kısmi bir azalma ya da dalgalı bir seyir gözlenmekte; bu da yaş değişkeninin tek başına açıklayıcı olmaktan çok, diğer demografik ve yapısal faktörlerle birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (Kıcır, 2010; İşlek, 2018).

İşsizlik kaygısının yalnızca ekonomik değil, psikolojik sonuçlarının da olduğunu vurgulayan çalışmalar bu tabloyu destekler niteliktedir. Dursun ve Aytaç (2012), iş bulamama olasılığının öğrencilerde yoğun kaygı, stres ve umutsuzluk duygularına yol açtığını; bunun da akademik başarı ve sosyal ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler doğurabildiğini belirtmiştir. Mütevellioğlu vd. (2010) ile Yüksel (2003) ise genç işsizliğin yaşam doyumu, öz güven ve ruh sağlığı üzerinde uzun vadeli olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Bu çerçevede, araştırmamızda yaş ile iş bulma kaygısı arasındaki negatif yönlü ilişki, yaşın ilerlemesiyle birlikte öğrencilerin hem iş piyasasının sınırlarını daha gerçekçi görmeye başlamaları hem de kendi yeterlikleri ve kariyer yollarına ilişkin daha somut planlar yapabilmeleriyle açıklanabilir. Bununla birlikte, mezuniyete çok yakın dönemlerde kaygının tekrar yükselebileceğini ortaya koyan bulgular da bulunduğundan (Dursun & Aytaç, 2009; Demirci, 2020), yaş değişkeninin tek başına belirleyici olmadığı; içinde bulunulan sınıf düzeyi, bölüm özellikleri ve ekonomik koşullarla birlikte değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

İş Bulma Kaygısı ile Gelecek Kaygısı Arasındaki İlişki: Bu çalışmada iş bulma kaygısı ile gelecek kaygısı arasında ters yönlü bir ilişki gözlenmiştir. Öğrencilerin dikkati kısa vadede “işe yerleşme” sorununa yoğunlaştığında, daha geniş ve belirsiz içerikli gelecek korkusunun geriye çekilebildiği; buna karşılık, gelecek korkusunun yükseldiği durumlarda iş bulma kaygısının ikinci plana itilebildiği anlaşılmaktadır.

Alan yazında iki değişkenin farklı psikolojik alanlara işaret edebileceğine dair kavramsal çerçeve mevcuttur. Zaleski (1996), gelecek korkusunu belirsizliğe odaklanan ve geniş kapsamlı bir beklenti setiyle ilişkili bir yapı olarak ele alır; bu tanım, öğrencilerin uzun vadeli endişelerini açıklamada işlevseldir. Buna karşılık, spor bilimleri öğrencileri için geliştirilen iş bulma kaygısı ölçeğinin ayrı bir yapıyı ölçtüğüne dair bulgular Aslan ve Uğraş (2021) tarafından ortaya konmuştur; bu ayırım, iki değişkenin her zaman aynı yönde hareket etmeyebileceğini düşündürür. Nitel verilere dayanan çalışmalarda öğrencilerin belirsizlik ve sektörel riskleri farklı dillerle ifade ettikleri görülür: Araç Ilgar ve Cihan (2019), spor

yöneticiliği öğrencilerinin “mesleki belirsizlik” ile “istihdama geçiş” kaygısını birbirinden ayrı kanallarda deneyimlediklerini göstermiştir. Üniversite gençliğinde iş ve gelecek endişesini artıran yapısal koşullar (işsizlik oranı, ücret düzeyi, deneyim talebi vb.) Demirci (2020) ve Dursun ve Aytaç (2009) tarafından vurgulanır; bu vurgu, öğrencilerin bazen somut işe yerleşme sorununa, bazen de daha geniş bir gelecek tasavvuruna odaklandıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Spor alanının özgül istihdam dinamiklerine ilişkin bulgular (kontenjan, pozisyon çeşitliliği, sektörle bağ kurma biçimleri) Kaçay vd. (2023) ile Tutar ve Öner (2023)’te ayrıntılandırılmış; bu dinamiklerin öğrencilerin kaygısını farklı yönere çekebildiği belirtilmiştir. Odak grup yaklaşımıyla yürütülen çalışmada Gündüz ve Kocabaşı (2022), öğrencilerin kimi zaman yakın hedeflere (staj, ilk iş) kilitlenerek belirsizlik duygusunu bastırdıklarını, kimi zaman da belirsizliği ön plana alarak somut adımları ertelediklerini ortaya koymuştur. Bu tablo, iki değişkenin her zaman birlikte artıp azalmayabileceğine işaret eder.

Yapısal koşullar ortak olsa bile ölçülen yapıların kapsamı farklıdır: “Gelecek kaygısı”, Zaleski’nin (1996) tanımladığı gibi geniş ve belirsiz bir alanı kapsar; “iş bulma kaygısı” ise alan ve zaman bakımından dar bir hedefe yönelir. Öğrenciler kariyer geçişinde odak değiştirme eğilimi gösterebilir: kısa vadede iş arama stratejilerini öne alanlar, belirsizlik hissini geriye itebilir (Araç Ilgar & Cihan, 2019; Gündüz & Kocabaşı, 2022). Spor alanına özgü istihdam gerçeklikleri (branşa göre fırsat çeşitliliği, kamu/özel dengesinin niteliği, deneyim beklentisi) kaygının yönünü belirleyebilir (Kaçay vd., 2023; Tutar & Öner, 2023). Son olarak, üniversite gençliğinde kaygıyı besleyen ekonomik ve kurumsal faktörler aynı kalsa da öğrencinin içinde bulunduğu dönem (mezuniyete yakınlık, staj/iş deneyimi, kariyer farkındalığı) hangi kaygının “öncelikli” algılanacağını değiştirebilir (Dursun & Aytaç, 2009; Demirci, 2020).

Gelecek Korkusu ile Genel Gelecek Kaygısı Arasındaki İlişki: Çalışmada gelecek korkusu ile genel gelecek kaygısı arasında aynı yönde bir ilişki görülmüştür. Öğrenciler geleceğe dair belirsizlikleri yoğun biçimde algıladıklarında, buna eşlik eden duygulardan hem “korku” boyutunun hem de daha geniş kapsamlı “kaygı” boyutunun birlikte yükseldiği anlaşılmaktadır.

Zaleski (1996) geleceğe ilişkin kaygıyı belirsizlik ve olumsuz beklenti şemalarıyla açıklayarak, bu yapının farklı yoğunluk ve içeriklerde (korku, endişe, tehdit algısı vb.) dışa vurulabileceğini belirtir. Üniversite öğrenci örneklemelerinde “gelecek” temasının ayrışan boyutlarını betimleyen çalışmalar, kaygı ve korku ifadelerinin çoğu zaman aynı anlam evreninde yer aldığını göstermektedir. Örneğin, Şanlı Kula ve Saraç (2016) genç yetişkinlerde geleceğe dair süregelen endişenin eğitim, istihdam ve kimikleşme süreçleriyle iç içe geçtiğini

vurgular. Benzer biçimde, Dursun ve Özkan (2019) ergen ve geç ergenlik dönemindeki bireylerde geleceğe yönelik kaygının psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumu gibi değişkenlerle birlikte ele alınması gerektiğini işaret eder; bu çerçevede, gelecek odaklı duygulanımın tek bir boyuta indirgenemeyeceğini düşündürür. Geylani ve Çiriş Yıldız (2022) tarafından geliştirilen ölçeğin yapı geçerliği, gelecek kaygısının birden çok bileşenden oluşan bütüncül bir yapı olarak ele alınabileceğine dair kanıt sunar. Nitel yaklaşımla yürütülen odak grup çalışmasında Gündüz ve Kocabaşı (2022), öğrencilerin eğitimden işe geçiş sürecini anlatırken “belirsizlik”, “gecikme” ve “yetişememe” gibi temaları sıklıkla dile getirdiklerini; bu anlatıların kaygı ve korku ifadelerini aynı bağlamda bir araya getirdiğini göstermiştir. Spor alanına özgü istihdam tartışmalarında da Kaçay vd. (2023) mezuniyet sonrası olanakların sınırlılığı ve rekabet baskısı, öğrencilerin gelecek odaklı duygulanımını güçlendiren ortak bir zemin olarak öne çıkar. Pandemi ve ekonomik dalgalanmalar gibi dönemsel etkiler, geleceğe ilişkin kaygının genişlemesine yol açabilir; bu bağlam Uğuz Arsu (2022) tarafından kariyer geleceği algısıyla birlikte ele alınmıştır.

Gelecek korkusu daha yoğun tehdit ve kaçınma çağrışımı taşısa da, genel gelecek kaygısıyla aynı belirsizlik şemasına yaslanır; bu nedenle iki yapının birlikte yükselmesi beklenebilir (Zaleski, 1996; Geylani & Çiriş Yıldız, 2022). Öğrencilikten iş yaşamına geçişte belirsiz rol beklentileri ve zaman baskısı, korku ve kaygı göstergelerini aynı anda tetikleyebilir (Şanlı Kula & Saraç, 2016; Gündüz & Kocabaşı, 2022). Spor sektöründeki istihdamın yapısal sınırlılıkları, iki yapıyı ortak bir stres etrafında yakınlaştıracaktır (Kaçay vd., 2023). Dönemsel olaylar (ekonomik koşullar, pandemi sonrası etkiler), geleceğe dair değerlendirmeyi olumsuzlaştırarak genel kaygıyı ve korku tepkilerini birlikte besleyebilir (Uğuz Arsu, 2022).

Gelecekte Umutsuzluk ile Diğer Değişkenlerin İlişkisi: Araştırmanın önemli bulgularından biri, öğrencilerin gelecekte umutsuzluk düzeylerinin genel gelecek kaygısı ile pozitif ilişki göstermesidir. Bu durum, geleceğe dair belirsizlik algısı arttıkça öğrencilerin umut düzeylerinin azaldığını, yaşamlarına dair beklentilerinin daha karamsar bir hâle büründüğünü ortaya koymaktadır. Özellikle mezuniyet sonrası süreçte işsizlik, düşük istihdam oranları ve ekonomik güvencesizlik gibi faktörler gençlerin geleceğe yönelik olumlu beklentilerini zayıflatmaktadır.

Umutsuzluğun genç nüfus üzerindeki etkileri, alan yazında geniş biçimde ele alınmıştır. Beck ve Emery (2005), umutsuzluğu geleceğe dair olumsuz beklentiler ve kontrolsüzlük hissi ile ilişkilendirerek kaygı ve korku gibi diğer duygusal tepkilerle yakından bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda da benzer bulgular

mevcuttur. Şanlı Kula ve Saraç (2016), öğrencilerin mezuniyet sonrasında karşılaşılabilecekleri belirsizliklerin umutsuzluk düzeylerini artırdığını ve bunun psikolojik iyi oluş üzerinde olumsuz etkiler yarattığını vurgulamıştır. Mütevellioğlu vd. (2010) da gençlerin işsizlik oranlarının yüksekliği ve istihdam koşullarının yetersizliği karşısında gelecek planlarını daha karamsar biçimde şekillendirdiklerini tespit etmiştir.

Spor bilimleri öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kaçay vd. (2023), sektördeki sınırlı istihdam imkânları ve yoğun rekabetin öğrencilerin motivasyonunu azalttığını ve umutsuzluk düzeylerini artırdığını ortaya koymuştur. Benzer biçimde Araç Ilgar ve Cihan (2019), spor yöneticiliği öğrencilerinin kariyer belirsizliği ve geleceğe ilişkin düşük beklentilerle karşı karşıya kaldıklarını belirlemiştir. Bu durum, özellikle spor alanında mezuniyet sonrası iş bulma sürecinin zorluklarının öğrencilerin umut düzeylerini doğrudan etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısına ilişkin yaşadıkları duygusal süreçlerin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve birbirleriyle karmaşık biçimlerde etkileşim hâlinde olduklarını göstermektedir. Araştırmanın genel sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin mezuniyet sonrasına ilişkin en temel kaygılarının işsizlik, ekonomik belirsizlik ve mesleki gelecekleriyle ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, Türkiye’de genç işsizliği sorununun yaygınlığı (TÜİK, 2025) ve istihdam olanaklarının sınırlılığı düşünüldüğünde şaşırtıcı değildir. Özellikle spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin mezuniyet sonrası iş piyasasında karşılaşılabilecekleri rekabetin yüksekliği, sektörün dar yapısı ve kamu kontenjanlarının yetersizliği gibi unsurlar, bu kaygıların temel belirleyicileri arasında yer almaktadır (Kaçay vd. 2023; Tutar & Öner, 2023).

Çalışmada elde edilen bulgular, bireysel ve demografik değişkenlerin bu kaygı ve korkular üzerinde farklı düzeylerde etkili olabileceğini de ortaya koymuştur. Yaş değişkeni açısından elde edilen sonuçlar, öğrencilerin zamanla iş bulma sürecine ilişkin daha gerçekçi bir bakış açısı geliştirdiklerini ve bu nedenle kaygı düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Bu durum, bireylerin deneyim kazandıkça iş piyasasının dinamiklerini daha iyi kavramaları ve baş etme stratejilerini geliştirmeleriyle açıklanabilir (Dursun & Aytaç, 2009).

Çalışmada dikkat çeken bir diğer önemli sonuç, iş bulma kaygısı ile gelecek korkusu arasındaki ilişkinin negatif yönde olmasıdır. Bu bulgu, öğrencilerin kısa vadeli hedeflerine (iş bulma gibi) odaklandıklarında daha geniş kapsamlı belirsizliklere dair korkularının geriye çekilebildiğini düşündürmektedir. Bu durum, özellikle mezuniyete yaklaşan öğrencilerin daha somut ve çözülebilir hedeflere yönelme eğiliminde olmalarıyla açıklanabilir (Gündüz &

Kocabaşı, 2022). Buna karşılık, gelecek korkusu ile genel gelecek kaygısı arasındaki pozitif yönlü ilişki, öğrencilerin belirsizlik algısı arttıkça hem korku hem de kaygı düzeylerinin yükseldiğini göstermektedir. Bu bulgu, geleceğe ilişkin düşüncelerin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda duygusal süreçlerle de yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır Zaleski, 1996 ; (Şanlı Kula & Saraç, 2016).

Çalışmada ortaya çıkan umutsuzluk düzeyi ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ise, geleceğe dair olumsuz beklentilerin öğrencilerin umut düzeylerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Özellikle işsizlik olasılığı, düşük istihdam oranları ve ekonomik güvencesizlik gibi faktörler öğrencilerin gelecek planlarını daha karamsar bir bakış açısıyla değerlendirmelerine yol açmaktadır (Mütevellioğlu vd., 2010). Bu sonuç, umutsuzluğun sadece bireysel bir duygu durumu olmadığını, aynı zamanda içinde bulunulan sosyoekonomik bağlamın da önemli bir belirleyicisi olduğunu göstermektedir.

Tüm bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısının tek bir faktörle açıklanamayacağı, aksine ekonomik, toplumsal, bireysel ve psikolojik çok sayıda etkenin ortak etkisiyle şekillendiği söylenebilir. Literatürde de sıklıkla vurgulandığı üzere (Şahin & Şahin Fırat, 2009; Demirci, 2020; Kaçay vd., 2023), üniversite gençliği için gelecek, sadece kariyer hedeflerinin değil; ekonomik koşulların, toplumsal beklentilerin ve bireysel yeterliliklerin kesişim noktasında şekillenen çok katmanlı bir yapıdır.

Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler, üç başlık altında toplanmıştır bunlar: öğrencilere yönelik, üniversitelere yönelik ve gelecek araştırmalara yönelik önerilerdir.

Öğrencilere Yönelik Öneriler: Araştırma bulgularında, öğrencilerin gelecek korkusu ve iş bulma kaygısı düzeylerinin özellikle cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve algılanan gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Araştırmada iş bulma kaygısının özellikle alt sınıflarda ve düşük gelir grubundaki öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, öğrencilerin henüz lisans eğitiminin ilk yıllarından itibaren özgeçmiş ve sertifika dosyalarını içeren güçlü bir CV oluşturmaları ve mezuniyet sonrası sürece erken dönemde hazırlanmaları önerilmektedir.
- Araştırma sonuçları, mezuniyete yaklaştıkça iş bulma kaygısının azaldığını

göstermektedir. Bu bulguya dayanarak, öğrencilerin yalnızca mezuniyet döneminde değil; 1. ve 2. sınıftan itibaren spor kulüpleri, federasyonlar, özel spor tesisleri ve gönüllü projelerde aktif görev almalarının iş deneyimi kazandırarak kaygı düzeylerini azaltabileceği düşünülmektedir.

- Araştırmada kamu istihdamına yönelik belirsizlik algısının öğrencilerin kaygı düzeylerini artırdığı görülmüştür. Bu doğrultuda, öğrencilerin yalnızca KPSS'ye odaklanmak yerine özel sektör istihdam alanları (spor eğitmenliği, rekreasyon rehberliği, spor yönetimi, performans analizi vb.) hakkında bilgi sahibi olmaları ve kariyer seçeneklerini çeşitlendirmeleri önerilmektedir.
- Araştırma bulguları, mesleki donanımı yüksek olan öğrencilerin iş bulma kaygısının daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu nedenle öğrencilerin antrenörlük kademeleri ve BESYO'ya özgü alan sertifikaları (beslenme, spor analitiği, antrenman bilimi, ilk yardım vb.) ile mesleki yeterliliklerini artırmalarının iş bulma kaygısını azaltabileceği değerlendirilmektedir.
- Araştırmada gelecek korkusu ve umutsuzluk düzeyleri yüksek olan öğrencilerin psikolojik destek ihtiyacının arttığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda, öğrencilerin üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimlerinden profesyonel destek almaları; bilinçli farkındalık, stres yönetimi ve öz-yeterlik geliştirme eğitimlerine katılmaları önerilmektedir.

Üniversitelere Yönelik Öneriler: Araştırma bulgularında öğrencilerin iş bulma kaygısı ve gelecek korkusunun, mesleki deneyim ve istihdam olanaklarıyla yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda üniversitelere yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Araştırma sonuçları, saha deneyimi olan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu nedenle fakültelerin spor kulüpleri, belediyeler, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri, fitness merkezleri ve özel spor akademileri ile protokol anlaşmaları yaparak öğrencilerin zorunlu veya isteğe bağlı saha uygulamalarına katılımını sağlamaları önerilmektedir.
- Araştırmada 2. sınıf öğrencilerinde iş bulma kaygısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya dayanarak, bu öğrencilere yönelik kariyer hazırlık programları, mezun mentörlüğü uygulamaları, rol model spor profesyonelleriyle söyleşiler ve kariyer yolculuğu panellerinin planlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Araştırma bulguları, öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam süreçlerine ilişkin belirsizlik algılarının kaygıyı artırdığını göstermektedir. Bu doğrultuda fakültelerin mezun istihdam oranlarını düzenli olarak izlemesi, mezunların hangi sektörlerde çalıştığını raporlaması ve bu verileri akademik danışmanlık süreçlerine entegre etmesi önerilmektedir.
- Araştırmada öğrencilerin kariyer planlama konusunda yönlendirmeye ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Bu nedenle fakülteye özgü bir “Spor Kariyer Gelişim Modülü” geliştirilerek mülakat simülasyonları, CV hazırlama atölyeleri, LinkedIn kullanımı ve profesyonel iş ağı oluşturma eğitimlerinin sunulması yapılabilir.
- Araştırma bulgularında geleceğe yönelik umutsuzluk ve kaygı düzeyleri yüksek bulunan öğrencilere dikkat çekilmektedir. Bu doğrultuda üniversitelerde grup danışmanlığı uygulamaları, öz-yeterlik geliştirme programları ve stres azaltmaya yönelik psikoeğitim çalışmalarının düzenlenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler: Bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, ileride gerçekleştirilecek araştırmalar için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

- Araştırma, Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileriyle sınırlı olarak yürütülmüştür. Bu nedenle, farklı şehirlerdeki spor bilimleri fakültelerinin de kapsama alınacağı; devlet ve vakıf üniversiteleri ile büyükşehir ve taşra üniversitelerinin karşılaştırıldığı çalışmaların yapılması, elde edilecek bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.
- Bu çalışmada belirli değişkenler ele alınmıştır. İleride yapılacak araştırmalarda kariyer farkındalığı, mesleki öz-yeterlik, performans beklentisi, psikolojik sağlamlık, akademik başarı düzeyi ve spor branşı geçmişi gibi değişkenlerin araştırma modellerine dâhil edilmesi, konunun daha bütüncül biçimde ele alınmasına katkı sağlayacaktır.
- Araştırma kesitsel bir araştırma deseniyle gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kaygı düzeylerindeki değişimin zaman içerisindeki seyrini daha net ortaya koyabilmek amacıyla, birinci sınıftan mezuniyet aşamasına kadar süreci kapsayan boylamsal çalışmaların planlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin kaygı yaşantılarını ve bu kaygıların altında yatan nedenleri daha ayrıntılı biçimde inceleyebilmek için, odak grup görüşmeleri, derinlemesine mülakatlar ve gözlem gibi nitel yöntemlere yer verilen

Çalışmaların alana önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

- Son olarak, spor sektöründe aktif olarak çalışan mezunlarla yürütülecek araştırmaların; iş arama süreçleri, karşılaşılan sorunlar ve geliştirilen başa çıkma stratejileri konusunda daha ayrıntılı ve uygulamaya dönük bulgular ortaya koyması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Abak, H. (2009). *Gençlerin işsizlik sorunu ve meslek eğitimin önemi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 234512)
- AEHESIS. (2006). AEHESIS tematik ağ projesi. *Spor Bilimleri Eğitimi Avrupa Yükseköğretiminde Uyumlaştırma* (s. 1-4). AEHESIS.
- Akgün, A., Aydın , M., & Gönen, S. (2007). The investigation of anxiety levels of primary school science and mathematics teacher students' according to some variables. *J. Soc. Sci.*, 7(33), 24-31.
- Akkoç, F. (2012). Lise öğrencilerinin mesleki kararsızlıkları ile kariyer inançları arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49-70. <https://dergipark.org.tr>
- Aksu, B. Ç. (2018). *Kuşaklar açısından motivasyon araçlarının ve kariyer çapalarının karşılaştırılması ve bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 519305)
- Aktürk, D., & Şahin, M. (2014). Ölümle çok karşılaşan servislerde çalışan hemşirelerle meslekleri gereği ölümle karşılaşmayan kişilerde ölüm kaygısı, sürekli kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(7), 9-23. <https://dergipark.org.tr>
- Alaosman, F. B. (2019). *Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ve başa çıkma yöntemleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi.
- Ammar Demirci, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin iş bulma kaygısının okula bağlılığa etkisi. *2.Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi*, 170-178. <https://www.academia.edu>
- Anık, M., & Özkan , A. (2016). Türkiye'de gençlik ve üniversite ilişkisi: yapısal sorunlar ve somut öneriler. *The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 176-193. doi:10.4026/2148-9874.2016.0313.X
- Arslanboğa, R., & Turhan, M. Ö. (2022). Spor bilimleri fakültesindeki öğretmen adaylarının iş bulma kaygısı ve algılanan stres düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1138-1152. doi:10.38021/asbid.1196952
- Aslan, M., & Uğraş, S. (2021). Spor bilimleri öğrencilerinin iş bulma kaygısı ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1143-1170. doi:10.35826/ijoecc.366
- Ataman, A. (1995). *Eğitim Sürecinde Yaratıcılık, Yaratıcılık ve Eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Aydemir, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin meslek tercihlerini belirleyen faktörlere yönelik bir inceleme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 713-723. doi:10.18506/anemon.378084
- Aydın, Ç. (2014). *Üniversite öğrencilerinde kariyer kararsızlığının özsaygı, denetim odağı ve mükemmeliyetçilik bakımından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 381793)
- Aytaç, S. (2005). *Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Planlaması Gelişimi ve Sorunları*. Bursa: Ezgi Kitapevi.

- Bacanlı, F., Eşici, H., & Özünlü, B. (2013). Kariyer karar verme güçlüklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 198-211. doi:10.17066/pdrd.71875
- Balakrishnan, R. (2001). Unemployment dynamics across OECD countries. *European Economic Review*, 45(1), 135-165. https://doi.org/10.1016/S0014-2921(99)00064-1
- Balkaya, E. (2017). *Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisi: TRAI bölgesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 479419)
- Balta, A. E. (2007). *Örgütlerde kariyer yönetimi, kariyer planlaması, kariyer geliştirmesi ve kariyer geliştirme programı olarak koçluk uygulamaları* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 215110)
- Barnes, L., Harp, D., & Jung, W. S. (2002). Reliability generalization of scores on the spielberger state-trait anxiety inventory. *Educational and Psychological Measurement*, 62(4), 603-618. https://doi.org/10.1177/00131644020062004005
- Başaran, H. A. (2016). Spinoza'da korku duygusu üzerine bir inceleme. *Dört Öge*, 169-190.
- Batmaz, H. Ç., Yıldırım, F., & Karadağ, M. (2016). Küresel rekabetin spor endüstrisine etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1(42), 521-534. doi:10.9761/JASSS3207
- Bay, A., & Blekesaune, M. (2002). Youth, unemployment and political marginalisation. *International Journal of Social Welfare*, 11(2), 132-139. https://doi.org/10.1111/1468-2397.00207
- Beck, A. T., & Emery, G. (2005). *Anksiteye Bozuklukları ve Fobiler*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Biçerli, M. K. (2014). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bıkmaz, Z., & Akça Yağan, N. (2020). Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmak kaygısı ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin incelenmesi. *Pearson Journal of Social Science & Humanities*, 5(8), 165-177. doi:10.46872/pj.161
- Bingöl, U., & Çakır, Y. N. (2021). Impact of future expectations on career planning attitudes' of professional esports athletes. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 19(39), 203-224. doi:10.35408/comuybd.738366
- Bozyiğit, E., & Gökbaraz, N. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde kariyer stresinin belirleyicileri. *Journal of Computer and Education Research*, 8(15), 181- 200. doi:10.18009/jcer.679874
- Bruehl, A. L. (2009). *General Anxiety and academic indicators as predictors of test anxiety in adolescents* (Doctoral dissertation). University of Florida. Florida, USA.
- Bujnowska, A., Rodríguez, C., García, T., Areces, D., & Marsh, N. (2019). Parenting and future anxiety: The impact of having a child with developmental disabilities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(4), 668. https://doi.org/10.3390/ijerph16040668
- Bulut, V. (2011). *Türkiye'de işsizlik süresini etkileyen faktörlerin yaşam çözümlemesi ile incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 299535)
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(12), 453-464. <https://dergipark.org.tr>
- Canal, E. (2008). *Spor liselerindeki öğrencilerin problemleri ve beklentilerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 219663)
- Cansız, M., Karanfil, N., & Kervancı Üstün, F. (2023). Yaratıcı sınıfın (AR-GE çalışanlarının) çalışma hayatlarına ilişkin duyguları: Stres, korku/kaygı. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 768-796. <https://dergipark.org.tr>
- Cevher, E. (2015). Üniversitelerde kariyer planlama faaliyetleri ekseninde kariyer merkezlerine yönelik bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 164-177. <https://dergipark.org.tr>
- Cihan, B. B., & Araç Ilgar, E. (2019). Spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygılarının incelenmesi: Fenomonolojik bir çözümleme. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(1), 81-92. <https://dergipark.org.tr>
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakmak, Ö., & Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve Fen Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127. <https://dergipark.org.tr>
- Çakto, P., & Görgüt, İ. (2019). Beden eğitimi ve spor eğitimi gören öğrencilerin kariyer planlama süreçlerinin incelenmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 1(1), 69-80. <https://dergipark.org.tr>
- Çam, S. (2011). *İşletmelerde İnsan Kaynakları Planlaması*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Çetin, E. (2019). *Spor yöneticilerinin baskın kariyer çapalarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 562218)
- Çınar, V., & Sanioğlu, A. (2004). Farklı branşlardaki beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 261-271.
- Çondur, F., & Bölükbaş, M. (2014). Türkiye'de işgücü piyasası ve genç işsizlik-büyüme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93. <https://www.researchgate.net>
- Dağlı Ekmekçi, Y. A., Ekmekçi, R., & İrmiş, A. (2013). Küreselleşme ve spor endüstrisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(1), 91-117. <https://dergipark.org.tr>
- Deveci, S. E., Çalmaz, A., & Açık, Y. (2012). Doğu Anadolu'da yeni açılan bir üniversitenin öğrencilerinde kaygı düzeylerinin sağlık, sosyal ve demografik faktörler ile ilişkisi. *Dicle Tıp Dergisi*, 39(2), 189-196. doi:10.5798/diclemedj.0921.2012.02.0125
- Deveci, B. (2023). *Z kuşağı spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer farkındalıkları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 851757)
- Devecioğlu, S. (2004). Sporun ekonomik boyutu. *Standart Ekonomik ve Teknik Dergi*, 43(511), 1-11. <https://dergipark.org.tr>
- Devecioğlu, S., Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2011). Türkiye'de spor eğitimi sektörünün görünümü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 626-654. <https://dergipark.org.tr>

- Doğan Akıncı, A. (2006). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin atılganlık puanları ile algılanan ana-baba tutumları ve annelerin sürekli kaygı puanları arasındaki ilişkinin ve cinsiyete göre atılganlık puanlarının farklılaşmasının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 241622).
- Doğan, H. (2010). *Kariyer karar verme grup rehberliği programının 9. sınıf öğrencilerinin kariyer karar verme güçlük düzeylerine etkisi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 278260)
- Doğan, S. (2000). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberliğin durumu ve geleceğe ilişkin yönelimler. *Eğitim ve Bilim*, 25(118), 3-8. <https://educationandscience.ted.org.tr>
- Dönmez, İ. (2020). STEM motivasyon ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 486 - 510. doi:10.33711/yyuefd.693825
- Dursun , A., & Özkan, M. S. (2019). Ergenlerin gelecek kaygıları ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkide yaşam doyumunun aracı rolü. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(5), 23 - 37. doi:10.31461/ybpd.508996
- Dursun, E. (2019). *Lise öğrencilerinde genel kaygı ve sosyal kaygının sözel akıcılığı yordayıcı etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 600101)
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84. <https://www.uludag.edu.tr>
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2012). Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik beklentileri ve iş deneyimleri ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 373-388. <https://www.researchgate.net>
- Ertural, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygısının ve karar verme stillerinin üst biliş ve öğrenilmiş güçlülüğe göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 555325)
- Eti, R. (2022). *Z kuşağı spor bilimleri öğrencilerinin kariyer algısı ve iş bulma kaygısı* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 748804)
- Eysenck, M. W., Derakşan, N., Santos, R., & Calvo, M. G. (2007). Anxiety and cognitive performance: attentional control theory. *Emotion*, 7(2), 336–353. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.7.2.336>
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Geylani , M., & Çiriş Yıldız, C. (2022). Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*. 10(1), 284-300. doi:10.33715/inonusaglik.1011330
- Geylani, M. (2024). *Gelecek kaygısı yaşayan üniversite öğrencilerine uygulanan aile danışmanlığı programının kaygı ve bilinçli farkındalık düzeyine etkisi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 882949)
- Gökpinar, S. (2011). *Türkiye’de genç ve kadın işsizliği* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 301986)

- Gül, H. (2008). Türkiye'nin eğitim sorunları; AKP'nin eğitime bakışı ve çözüm önerileri. *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 181-196. <https://dergipark.org.tr>
- Güldü, Ö., & Ersoy, K. M. (2017). Kariyer planlama sürecinde kariyer engelleri ve kariyer geleceği algılarının rolü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(2), 377-400. doi:10.1501/SBFder_0000002450
- Gülücü, H. (2017). *Üniversite öğrencilerinin meslek ve kariyer seçimi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki: İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 461988)
- Günaydın, D., & Çetin, M. (2015). Genç işsizliğin temel makroekonomik belirleyicileri: Ampirik bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Dergisi*, (22), 17-34. <https://dergipark.org.tr>
- Gündüz, F. F., & Kocabaşı, H. (2022). The focus group interview technique: An application on the future anxiety of university students. *Social Sciences Studies Journal*, 8(100), 2228-2238. <https://doi.org/10.29228/sssj.63455>
- Güner, O., & Hacıcaferoğlu, S. (2022). Spor bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi: Karadeniz bölgesi örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(28), 111-126. doi:10.52528/genclikarastirmalari.1021728
- Güneş, V. (2010). *Spor lisesi ve farklı liselerdeki öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile akademik başarılarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 281374)
- Hammer, T. (1997). History dependence in youth unemployment. *European Sociological Review*, 13(1), 11-26. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.esr.a018204>
- Hesapçıoğlu, M. (1986). Gelişmekte olan ülkelerde istihdam ve işsizlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), 161-182. doi:10.1501/Egifak_0000001106
- ILO. (2005). Youth:Pathways to decent work. *Youth:Pathways to Decent Work*. Geneva: International Labour Conference.
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İşlek, Y. (2018). *Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin işsizlik ile ilgili kaygılarının depresyon ve kaygı düzeyleri ile ilişkisi açısından incelenmesi (Akdeniz Bölgesi Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 524022)
- Kaçay, Z., Yıldız, N. O., Zengin, S., & Nanu, L. (2023). Unemployment-related anxiety among faculty of sport sciences students. Quantitative Research. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 15(3), 171-184. <https://doi.org/10.18662/rrem/15.3/761>
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274. doi:10.26450/jshsr.1868
- Kartal, K. S., Ayyıldız, E., & Selçuk, A. L. (2019). Meslek seçimini etkileyen faktörler ile kariyer planlama/tercih kriterleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 3(5), 29-50. <https://dergipark.org.tr>
- Katırcı, H. (2013). *Spor Ekonomisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Kaya, M., & Varol, K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 31-63. doi:10.17120/omuifd.53984.
- Kıcır, B. (2010). *Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: psikolojik etmenler açısından bir inceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 265680)
- Kılıç, G., & Öztürk, Y. (2009). Kariyer yönetimi: Beş yıldızlı otellerde bir uygulama. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 45-60. <https://dergipark.org.tr>
- Kim, K. H.-K. (2001). *Perceived levels and sources of anxiety of senior nursing students in the clinical setting* (Doctoral dissertation). The University of Wisconsin. Milwaukee, USA
- Ko, Y. J. (2013). Sport management and marketing: overview and recommendation for future research. *International Journal of Sport Science*, 9(33), 205-207. <https://doi.org/10.5232/ricyde2013.033>
- Koçak, O., & Çepni, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin çalışma hayatına dair beklentilerinin değerlendirilmesi: yalova üniversitesi öğrencileri örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 6(1), 241-265. <https://dergipark.org.tr>
- Koroğlu, E. (2006). *Kaygılarımız Korkularımız*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Kuhnert, W. (1985). *A Psychosocial study of unemployment and work values* (Doctoral dissertation). Kansas State University. Kansas, USA
- Kutal, G. (2007). Küreselleşme, esnekleşme ve küresel istihdama etkileri. *Mercek Dergisi*, (3), 21-30. <https://dergipark.org.tr>
- Lavallee, D. (2006). Career awareness, career planning, and career transition needs among sports coaches. *Journal of Career Development*, 33(1), 66-79. <https://doi.org/10.1177/0894845306289550>
- Lin, M. W., Sandifer, R., & Stein, S. (1985). Effects of unemployment on mental and psychical health. *American Journal of Public Health*, 75(5), 502-506. <https://doi.org/10.2105/ajph.75.5.502>
- Lopez, F. G., & Ann-Yi, S. (2006). Predictors of career indecision in three racial/ethnic groups of college women. *Journal of Career Development*, 33 (1), 29-46. <https://doi.org/10.1177/0894845306287341>
- Lowe, G. S., & Krahn, H. (1999). Reconcept youth unemployment. young workers varieties. *American Psychological Association*, 201-233. <https://doi.org/10.1037/10309-007>
- Maree, J. G. (2010). Brief overview of the advancement of postmodern approaches to career counseling. *Journal of Psychology in Africa*, 20(3), 361-368. <https://www.researchgate.net>
- May, R. (1950). The meaning of anxiety. New York: Ronald Press Company.
- Miceli, M., & Cristiano, C. (2005). Anxiety as an “epistemic” emotion: An uncertainty theory of anxiety. Anxiety, Stress, & Coping. *An International Journal*, 18(4), 291-319. <https://doi.org/10.1080/10615800500209324>
- Mumcu, H. E., Karakullukçu, Ö. F., & Karakuş, M. (2019). Youth employment in the sports sector. *International Journal of Society Research*, 11(18), 2651-2665. doi:10.26466/opus.535301

- Mütevellioglu, N., Zambak, M., & Mert, M. (2010). İşsizlik, üniversiteli gençlik ve gelecek: bir alan araştırmasının bulguları. *C.B. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 207-229. <https://www.researchgate.net>
- O'Higgins, N. (1997). The challenge of youth unemployment. *Employment and Training Papers*, 50(4), 63-93. <https://doi.org/10.1111/j.1468-246X.1997.tb01084.x>
- Okyay, C. (2024). *Kariyer farkındalığı ve stresle başa çıkma tarzları ile gelecek kaygısı arasındaki ilişki: pdr lisans öğrencilerine ilişkin araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 875582)
- Owen, F. K., & Güneri, O. Y. (2015). Counseling in Turkey. *Counseling around the world: An international handbook*, 293-302. <https://doi.org/10.1002/9781119222736.ch31>
- Özbay, G. (2017). Effectiveness of the cognitive information processing based career counseling program on decision making skills. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 65-82. doi:10.26899/inciss.16</doi>
- Özdemir, İ. (2013). *Aile yanında yaşayan ve ailesinden ayrı yaşayan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek, stresle başa çıkma tarzları, kaygı düzeyleri ve psikolojik belirtiler açısından karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339113)
- Palti, C. (2012). *Üniversiteye hazırlanan son sınıf öğrencilerinin yükseköğretime giriş sınavı öncesi ve sonrası benlik saygısı, sınav kaygısı ve durumluk sürekli kaygı düzeyleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Sadullah, Ö., Aydınli Kulak, F., & Sermet, M. (2015). Çalışanların iş hukuku konusundaki farkındalıkları: Almanya ve Türkiye'den bir karşılaştırma. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 17(3), 27-48. <https://dergipark.org.tr>
- Sahranç, Ü. (2007). *Stres kontrolü, genel öz-yeterlik, durumluk kaygı ve yaşam doyumuyla ilişkili bir akış modeli* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 206997)
- Saki, Ü., & Koç, A. (2024). Antrenör adaylarında kariyer farkındalıklarının amaçları için mücadele düzeylerine etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, (97), 257-266. doi:10.17753/sosekev.1407564
- Saraç, T. (2015). *Ahi evran üniversitesi son sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı ve umutsuzluklarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 380485)
- Sarason, I. G., Sarason, B. R., & Pierce, G. R. (1990). Anxiety, cognitive interference, and performance. *Journal of Social Behavior and Personality*. 5(2), 1-18. <https://www.taylorfrancis.com>
- Saruhan, Ş. C., & Yıldız, M. L. (2014). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Beta Yayınları: İstanbul.
- Satılmış, N. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin akademik öz-yeterlik ve mesleki kaygılarının incelenmesi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 4(2), 52-59. doi:10.56639/jsar.1208608
- Spielberger, C. (1966). Theory and research on anxiety. In C. D. Spielberger (Ed.), *Anxiety and behavior*. (pp. 3-20). New York
- Sunay, H. (2009). Operative issues of private sports centers in Turkey: A case study of sports centers in Ankara. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 21(1), 86-93. <https://www.academia.edu>

- Sunay, H., Boz, M. M., & Gürbüz, P. (2002). Türkiye’de spor yöneticisi yetiştiren üniversitelerin lisans programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 56-66. <https://dergipark.org.tr>
- Suzic, N. (2014). Futurological orientations of students and fear of the future. *Science Journal of Education*. 2(4), 123-130. <https://doi.org/10.11648/j.sjedu.20140204.14>
- Şahin, İ., & Şahin Fırat, N. (2009). Üniversite öğrencilerinin sorunları. *Education Sciences*, 4(4), 1435 - 1449. doi:10.12739/10.12739
- Şanlı Kula, K., & Saraç , T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 13(33), 227-242. <https://dergipark.org.tr>
- Şimşek, Ş., & Çelik, A. (2013). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Tarhan, N. (2012). *Genç Arkadaşım*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşmektepligil, Y., Hazar, F. S., Ağaoğlu, A., Öğreten, N. E., & Terzioğlu, A. (2009). Beden eğitimi ve spor alanı mezunlarının istihdam sorunları ve yeni iş olanakları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 99-118. <https://dergipark.org.tr>
- Tekeli, T. N. (2022). *Gelecek kaygısının üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ve romantik ilişkilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 727116)
- Teker, İ. (2024). *Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer kararları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 910731)
- Tekin, A. N. (2015). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: süleyman demirel üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 395916)
- Tunçer, P. (2012). Değişen insan kaynakları yönetimi anlayışında kariyer yönetimi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 31(1). doi:10.7822/egt91
- Tutar, Ö. F., & Öner, B. (2023). Üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile iş bulma kaygısı arasındaki ilişki. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1043-1058. doi:10.5281/zenodo.8353441
- TÜİK. (2025). *Türkiye İstatistik Kurumu*. Türkiye İstatistik Kurumu Web Sitesi: <http://www.tuik.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Türkiye İstatistik Kurumu*. TÜİK: <https://www.tuik.gov.tr/> adresinden alındı
- Uğuz Arsu, Ş. (2022). Covid-19 Pandemisinde öğrencilerin gelecek kaygılarının kariyer geleceği algısı ile ilişkisi. *The Business Journal*, 3(2), 95-114. <https://dergipark.org.tr>
- Unay, C. (2000). *Genel İktisat*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Usta, S. N. (2024). Üniversite son sınıf öğrencilerinin gelecek kaygısı ile umut ve azim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 888004)
- Uyanık, S. (2007). Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve kendine saygı düzeyinin sınav kaygısı üzerindeki etkileri (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 274365)
- Uyguç , N. (2003). Cinsiyet, bireysel değerler ve meslek seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 93-104. <https://dergipark.org.tr>

- Ülev, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık düzeyi ile stresle başa çıkma tarzının depresyon, kaygı ve stres belirtileriyle ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 365039)
- Ünsal, M. E. (2003). *Makro İktisat*. Turhan Kitapevi.
- Varol, D. (2023). Kimlik gelişiminde sosyal bağlamanın rolü üzerine bir gözden geçirme çalışması. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 972-989. doi:10.33308/26674874.2023373636
- Vergiliel Tüz, M. (2003). Kariyer planlamasında yeni yaklaşımlar. *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 169-176. <https://dergipark.org.tr>
- Weich, S., & Lewis, G. (1998). Poverty, unemployment, and common mental disorders: population based cohort study. *The Bmj*, 317(7151), 115-119. <https://doi.org/10.1136/bmj.317.7151.115>
- Yapıcı, A. (2006). *Alkol bağımlılığında depresyon ve anksiyetenin yetiyitimi ve yaşam kalitesine etkisi* (Tıpta uzmanlık tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi). https://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/tez/pdf/psikiyatri/dr_aslihan_yapici.pdf adresinden edinilmiştir.
- Yaşar, O. M. (2019). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarının incelenmesi (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 553502)
- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ., & Sertelin, Ç. (2005). Günümüz üniversite gençliğinin sorunları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 79-91. <https://avesis.istanbul.edu.tr>
- Yıldırım, O. (2019). *Ergenlerde akıllı telefondan yoksun kalma korkusu (Nomofobi) ile sosyodemografik değişkenler, temel psikolojik ihtiyaçlar, sürekli kaygı ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 551004)
- Yıldız, S. M. (2007). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim hizmetleri kalitesini etkileyen faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 451-462. <https://dergipark.org.tr>
- Yıldız, S. M., & Tüfekçioğlu, E. (2008). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumunun incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 89-97. <https://dergipark.org.tr>
- Yıllar, H. (1988). *Genç işsizliği sorunu ve çözümleyici politikalar (Türkiye Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 74233)
- Yılmaz, B., Köse, E., & Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 22-51. <https://dergipark.org.tr>
- Yüksel, İ. (2003). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçlarının incelenmesi (Ankara Örneği). *C.Ü.İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 21-38. <https://kutuphane.dogus.edu.tr>
- Zaleski, Z. (1996). Future anxiety: Concept, measurement, and preliminary research. *Personality and Individual Differences*, 21(2), 165-174. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00070-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00070-0)

EKLER

Ek 1: Demografik Anket Formu

Bölüm	Seçenekler/Değerler
Temel Bilgiler	
Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek
Yaş	
Medeni Durum	☐ Bekar ☐ Evli
Eğitim ve Akademik Bilgiler	
Öğrenim Görülen Sınıf	☐ 1. Sınıf ☐ 2. Sınıf ☐ 3. Sınıf ☐ 4. Sınıf
Okuduğunuz Bölüm	☐ Antrenörlük Eğitimi Bölümü ☐ Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü ☐ Rekreasyon Bölümü ☐ Spor Yöneticiliği Bölümü
Ekonomik ve Sosyal Durum	
Algılanan Gelir Seviyeniz	☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek
Öğrenci Bursu veya Kredi Durumu	☐ Evet ☐ Hayır
Çalışma Durumu	☐ Çalışmıyorum ☐ Yarı zamanlı çalışıyorum ☐ Tam zamanlı çalışıyorum

Ek 2: Gelecek Korkusu Ölçek Formu

Faktör 1 (Gelecek Korkusu)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yaşadığım sorunların uzun süre devam edecek olma ihtimalinden korkuyorum					
Gelecekte başarısız olmaktan korkuyorum					
Hayatımda işlerin kötüye doğru gitmesinden korkuyorum					
Gelecekte zorlukların üstesinden gelememekten korkuyorum					
Her şey yolunda giderken bile, bir aksilik yaşama ihtimalinden korkuyorum					
İşler iyi gittiğinde bile kötü bir şey olacak düşüncesine kapılıyorum					
Geleceğin ne getireceğinden korkuyorum					
Aileme maddi olarak iyi koşullar sunamama kaygısı yaşıyorum					
Planlarımın yarım kalma düşüncesi beni mahvediyor					
Gelecek benim için bulanık ve belirsiz görünüyor					
Ekonomik ve politik değişikliklerin geleceğimi tehdit edeceğinden korkuyorum					
Gelecekte önemli karar alma düşüncesinden korkuyorum					
Yakında büyük bir felaket olmasından korkuyorum					
Faktör 2 (Gelecekten Umutsuzluk)					
Gelecekte daha mutlu olacağımı düşünüyorum					
Gelecekte arzu ettiğim şeylere kavuşabileceğimi umuyorum					
Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı					
Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum					
Yapmayı çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var					
Gelecekte hedeflerimi gerçekleştirebileceğime inanıyorum					

Ek 3: İş Bulma Kaygısı Ölçek Formu

SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA KAYGISI ÖLÇEĞİ	Daima Doğru	Genellikle Doğru	Ara Sıra Doğru	Nadiren Doğru	Asla Doğru Değil
Spor Bilimleri Fakültesi veya BESYO mezunlarının istedikleri işte çalışamadıklarını görmek kaygımı artırıyor.	5	4	3	2	1
Genel olarak ülkemizdeki işsizlik oranının yüksek olması iş bulma kaygımı artırıyor.	5	4	3	2	1
İş bulma kaygısı ile yaşamak psikolojimi olumsuz yönde etkiliyor.	5	4	3	2	1
İş bulma kaygısı ile yaşamak günlük hayatımı olumsuz yönde etkiliyor.	5	4	3	2	1
Spor Bilimleri Fakültesi veya BESYO mezunlarının özel sektördeki çalışma şartlarının çok iyi olmadığını gözlemlemek kaygımı artırıyor.	5	4	3	2	1
Özel sektörde bölümümle ilgili bir işte çalışabilmek için iş tecrübesinin aranması endişelerimi artırıyor.	5	4	3	2	1
Spor Bilimleri Fakültesi veya BESYO mezunlarının kendi işlerini kurma konusunda devletten yeterli desteği alamayacağını düşünmek beni kaygılandırıyor.	5	4	3	2	1
Spor Bilimleri Fakültesi veya BESYO mezunlarının kişisel gayretlerini ortaya koysalar bile uygun bir iş bulamayacağımı düşünmek beni kaygılandırıyor.	5	4	3	2	1

Ek 4: Etik Kurul

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.01.2025-251859

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi
07.01.2025

Karar Sayısı
17

Oturum Sayısı
1

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 02.01.2025 tarihli ve E-83542712-050.99-250496 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı Antrenörlük Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 222232020 numaralı öğrencisi Muhammet Fatih ÜSTÜN'ün yüksek lisans tezi olarak yürüttüğü "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gelecek Korkusu İş Bulma Kaygısı Ve Kariyer Farkındalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan

BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar

Belge Doğrulama Kodu : *BSEBBVAPLP* Belge Takip Adresi :
Prof.Dr. ALİ SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 07.01.2025 14:53

Bilgi için: Nuri T.
Unvanı: At

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

Muhammed Fatih ÜSTÜN, 2014–2018 yılları arasında Pursaklar Anadolu İmam Hatip lisesinde öğrenim görmüştür. Lisans eğitimini 2018–2022 yılları arasında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği bölümünde tamamlamıştır. Aynı dönemde, 2020–2022 yılları arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Çocuk Gelişimi bölümünden ön lisans mezunudur.

2023 yılında Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programına başlamış olup, eğitimine devam etmektedir.

Mesleki olarak İçişleri Bakanlığı'nda kamu personeli olarak görev yapmaktadır. Spor alanında ise Bocce 1. Kademe yardımcı antrenör ve Basketbol 1. Kademe yardımcı antrenör belgelerine sahiptir.